

ISSN 1733-9685

cena 7,00 zł

nr **5**
maj 2024

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku

Lubuskie Aktualności Rolnicze

Historia gospodarstwa ogrodniczego
„Brudło” z Jaromierza – **str. 26**

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku
organizuje i zaprasza na

WIOSENNE TARGI ROLNICZE GLISNO 2024

WYSTAWY
KIERMASZE
WYSTĘPY

ŻYWNOSĆ
TRADYCYJNA
I REGIONALNA

PREZENTACJE
ZWIERZĄT

DORADZTWO
MECHANIZACJA
OGRODNICTWO

GLISNO

18-19 maja 2024 r.
godz. 9⁰⁰-17⁰⁰

Lubuskie Aktualności Rolnicze nr 5/2024

WYDAWCA:

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
w Kalsku

Nadzór redakcyjny:

Jacek Stefanowicz

RADA REDAKCYJNA:

Redaktor Techniczny:

Dariusz Golczyk

Redaktorzy Merytoryczni:

Iwona Kupińska, Tomasz Sakowicz,
Krystyna Talaga, Piotr Tyliszczak,
Agata Zajda-Sipa, Anna Zwiahel

ADRES REDAKCJI:

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
Kalsk 91, 66-100 Sulechów, woj. lubuskie
tel. 68 385 20 91, e-mail: redakcja@lodr.pl
NIP: 927-16-03-749

KONTO:

Bank Gospodarstwa Krajowego
Oddział w Zielonej Górze
24 1130 1222 0030 2053 4720 0004

ZDJĘCIE NA OKŁADCE:

AIDarek Golczyk

PROJEKT OKŁADKI i GAZETY, SKŁAD KOMPUTEROWY:

Dariusz Golczyk

PRZYJMOWANIE OGŁOSZEŃ I REKLAM

tel. 68 385 20 91 lub 515 091 329
e-mail: redakcja@lodr.pl

Ogłoszenia drobne zamieszczamy bezpłatnie.
Przedsiębiorstwa i firmy płacą zgodnie
z cennikiem dostępnym w Redakcji oraz
na stronie internetowej: www.lodr.pl

PRENUMERATA:

Prenumeratę można zamówić bezpośrednio
w Redakcji –
tel. 68 385 20 91 lub 515 091 329
e-mail: redakcja@lodr.pl

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania nadesłanych tekstów i nie odpowiada za treść zamieszczonych reklam. Wydawca ma prawo odmówić zamieszczenia ogłoszenia i reklamy, jeżeli ich treść lub forma są sprzeczne z linią programową bądź charakterem pisma oraz interesem wydawnictwa LODR. Serwis fotograficzny własny, Freeepik i wolne media.

Oddano do druku 24 kwietnia 2024 r.

DRUK:

Drukarnia TOP DRUK w Łomży

NAKLAD: 1000 egz.

CENA: 7,00 zł

Szanowni Rolnicy, Czytelnicy, Przyjaciele i Mieszkańcy wsi!

Dużymi krokami zbliżamy się do zakończenia naboru wniosków o płatności bezpośrednie w 2024 roku, którego ustawowy termin mija 15 maja. Decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wzorem ubiegłego roku, doradcy Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego bezpłatnie udzielają pomocy w przygotowaniu i wypełnieniu wniosków. Gorąco zachęcam wszystkich lubuskich Rolników do kontaktu z naszymi doradcami w Waszych powiatach celem umówienia się na dogodny termin i skorzystania z naszej fachowej pomocy. Szczególnie,

iż w wyniku uruchomienia Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 kolejne zmiany wymagają znajomości aktualnych przepisów.

Tegoroczne płatności są w dużym stopniu ukierunkowane na wsparcie dla małych i średnich gospodarstw oraz młodych rolników, a płatności związane z produkcją wspierają sektory znajdujące się wciąż w trudnej sytuacji spowodowanej ogólnosiwiatowym kryzysem i wojną w Ukrainie. Coraz chętniej wybierane przez Rolników są ekoschematy, które corocznie dostosowywane do warunków i potrzeb krajowych są poddawane ocenie przez Komisję Europejską pod kątem realizacji celów środowiskowych i klimatycznych nowej WPR – ochrony zasobów gleby, wód, klimatu, dobrostanu zwierząt oraz różnorodności biologicznej w produkcji rolnej. Ekoschematy promują te praktyki rolne, które w sposób bezpośredni zwiększają dochody gospodarstw poprzez wzrost żyzności gleby, racjonalne nawożenie czy poprawę jakości plonów. W dalszym jednak ciągu tylko i wyłącznie Rolnik decyduje czy, a jeśli tak, to które ekoschematy będzie realizował we własnym gospodarstwie.

Jak co roku tradycją na stałe wpisaną w wiosenny kalendarz Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku są imprezy targowe organizowane w Kalsku oraz w Gliśnie. W tegorocznej edycji, poza tradycyjną ekspozycją z obszaru ogrodnictwa i sadownictwa, nie zabraknie także strefy wiedzy, która cieszy się coraz większą popularnością wśród naszych gości. Jednym z głównych celów naszego Ośrodka jest przede wszystkim edukacja. Chcemy wszystkim odwiedzającym nasze targi nie tylko umożliwić dokonanie zakupów oraz poznanie regionalnej i tradycyjnej żywności produkowanej na ziemi lubuskiej. Obu imprezom towarzyszyć będą także liczne konkursy, występy, warsztaty oraz kiermasze. Już teraz serdecznie Państwa zapraszam w dniach 18-19 maja do pięknego Glisna, położonego w malowniczej otoczonej jeziorami gminie Lubniewice na XXXI Targi Rolnicze, a tydzień później, 25-26 maja na jubileuszową, XXX edycję targów AGRO-TARG, która odbędzie się w siedzibie naszego Ośrodka w Kalsku. Spotkania całej lubuskiej rolniczej rodziny w obu częściach naszego województwa będą wspaniałą okazją do wymiany cennych doświadczeń, a dla nas pracowników Lubuskiego ODR okazją do zaprezentowania dorobku naszej pracy na rzecz lubuskiego rolnictwa. Do miłego zobaczenia!

Krzysztof Warcholik

**Dyrektor Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego
w Kalsku**

◆ **AKTUALNOŚCI**

Koniunktura w gospodarstwach rolnych w drugim półroczu 2023 roku	6
KRUS – Informacja o turnusach rehabilitacyjnych dla dzieci	7
Dobrze, że jesteśmy razem – 20 lat w UE	8
Trzy noce grozy	10
ARiMR – Pomoc dla pszczelarzy	11

◆ **W POLU I GOSPODARSTWIE**

Informacja równa się bezpieczeństwo	12
WIORiN – Ogrodniku – chcesz zwalczać krety?	15
Zapamiętaj	15
Z czego wynika popularność uprawy kukurydzy	16
Schorzenia racic u bydła w praktyce	18
Gleba podstawowy warsztat pracy rolnika – cz. II	20
Bezpiecznie w gospodarstwie rolnym	22

◆ **EKOLOGIA**

Biologiczna ochrona upraw	25
---------------------------	----

◆ **ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH**

Z miłości do upraw roślin i nie tylko...	26
--	----

◆ **EKONOMIKA**

To idzie młodość ... i inwestuje	28
Lubuskie mlekiem płynące?	30

◆ **SIR**

Nowa jakość w dziedzinie uprawy winorośli	32
Razem możemy więcej	34

◆ **W MOIM OGRODZIE**

Skalniaki i murki kwietne	36
Moc kompostu	38

◆ **LUBUSKIE WARTY UWAGI**

Ramen – kulinarne źródło długowieczności Japończyków?	40
Produkt Regionalny – Ogórki kiszone nadnoteckie	42
Spotkanie z tajemniczym nieznajomym	43
Tropem myśliwego – Sarna	45
Kuchnia cici Krys – Wiosna na talerzu	47
Siła wspólnoty – sukcesy KGW w Podlegryzu	48
Wieś Kultury – Grupa Śpiewu Białego Drewno	50

◆ **INFORMACJE**

Kalendarz biodynamiczny i meteo	53
---------------------------------	----

◆ **ROZRYWKA**

Krzyżówka i rebus	54
-------------------	----

◆ **INFORMACJE RYNKOWE**

Informacje rynkowe i ogłoszenia drobne	55
--	----

PODKARPACKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO W BOGUCHWALE
ZAPRASZA NA

V KRAJOWE

DNI POLA

BOGUCHWAŁA

2024

- PONAD 1000 POLETEK DOŚWIADCZALNYCH
- ROLNICTWO PRZYJAZNE ŚRODOWISKU
- RÓŻNORODNOŚĆ GATUNKÓW I ODMIAN
- NOWOCZESNE TECHNOLOGIE W ROLNICTWIE
- WYSTAWA ZWIERZĄT HODOWLANÝCH

14-16 czerwca 2024 roku
PODR BOGUCHWAŁA

www.dnipola2024.pl

#NOWOCZESNEROLNICTWO

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku
organizuje i zaprasza na

TARGI
ROLNICZE

AGRO-TARG

KALSK

25-26 maja 2024 r.
godz. 9⁰⁰-17⁰⁰

DORADZTWO
MECHANIZACJA
OGRODNICTWO

WYSTAWY
KIERMASZE
WYSTĘPY

PREZENTACJE
ZWIERZĄT

ZYWNOŚĆ
TRADYCYJNA
I REGIONALNA

Jacek Stefanowicz
LODR Kalsk.
j.stefanowicz@lodr.pl

Koniunktura w gospodarstwach rolnych w II półroczu 2023 r.

Zmiany w koniunkturze w II półroczu 2023 r.

Według wyników badania koniunktury opinie dotyczące zmian w gospodarstwach rolnych w II półroczu 2023 r. były mniej pesymistyczne niż te wyrażone podczas badania dotyczącego I półrocza ubiegłego roku. Mimo to, oceny te były nadal negatywne.

Podobnie jak w poprzedniej edycji badania ogólną sytuację swojego gospodarstwa najgorzej ocenili rolnicy specjalizujący się w produkcji roślinnej, natomiast najlepiej (choć nadal pesymistycznie), ukierunkowani na produkcję zwierzęcą.

Mniej pesymistyczna niż w poprzedniej edycji badania, była także ocena zmian opłacalności produkcji rolniczej. Największą poprawę zanotowano w opiniach producentów produktów zwierzęcych. Wśród nich najmniej pesymistyczne oceny opłacalności wyrazili rolnicy zajmujący się chowem brojlerów.

Poprawiły się także oceny dotyczące zmiany popytu na wytwarzane produkty rolne, najbardziej w przypadku gospodarstw ukierunkowanych na produkcję zwierzęcą. Wśród nich

najmniej pesymistyczne opinie wyrazili prowadzący chów trzody chlewnej.

Diagnoza bieżącej sytuacji gospodarstw rolnych

Blisko 66% rolników objętych badaniem koniunktury oceniło sytuację swoich gospodarstw w grudniu 2023 r. jako normalną, jak na tę porę roku. Najmniej korzystnie swoją sytuację ocenili użytkownicy gospodarstw zajmujących się produkcją roślinną. Kierujący gospodarstwami z przewagą produkcji zwierzęcej wyrażali korzystniejsze opinie na temat sytuacji w rolnictwie niż osoby prowadzące gospodarstwa wielokierunkowe.

Korzystniej niż w poprzedniej edycji badania, ale nadal negatywnie rolnicy ocenili także bieżącą (dot. grudnia 2023 r.) opłacalność produkcji rolniczej. Niezmiennie najbardziej pesymistyczne oceny wyrazili użytkownicy gospodarstw specjalizujących się w uprawie roślin.

Prognoza sytuacji gospodarstw rolnych

Wyrażane przez rolników prognozy dotyczące zarówno ogólnej sytuacji ich gospodarstw, popytu na

wytwarzane przez nich produkty, jak i opłacalności produkcji rolnej w I półroczu 2024 r. były negatywne, jednak zazwyczaj mniej pesymistyczne w porównaniu z dwiema poprzednimi edycjami badania. Poprawę opinii odnotowano wśród wszystkich badanych gospodarstw rolnych, niezależnie od kierunku prowadzonej produkcji.

Największe obawy o przyszłą kondycję gospodarstw i opłacalność produkcji wyrazili użytkownicy gospodarstw wielokierunkowych. Z kolei najbardziej niekorzystne opinie odnośnie zmiany popytu na wytwarzane produkty rolne w I półroczu 2024 r. wyrażali kierujący gospodarstwami specjalizującymi się w produkcji roślinnej.

Więcej informacji dot. Badania Koniunktury w Gospodarstwach Rolnych znajduje się na stronie: koniunktura-w-gospodarstwach-rolnych-w-drugim-polroczu-2023

Artykuł powstał na podstawie wyników Badania Koniunktury w Gospodarstwach Rolnych przeprowadzonego na terenie całej Polski w dniach od 15 do 31 stycznia 2024 r.

Dochodzenie ws. rzekomego mobbingu w Lubuskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Kalsku prawomocnie umorzone.

Informujemy, że 7 grudnia 2023r. Sąd Rejonowy w Świebodzinie VI Zamiejscowy Wydział Karny w Sulechowie utrzymał w mocy postanowienie prokuratora Prokuratury Rejonowej w Świebodzinie o umorzeniu dochodzenia w sprawie o rzekomy czyn z art. 218 § 1a Kodeksu karnego tj. naruszenia praw pracowniczych w LODR w Kalsku. Sąd uznał umorzenie sprawy za w pełni zasadne i słuszne z uwagi na brak jakichkolwiek obiektywnych dowodów naruszenia praw pracowniczych i zachowań, które miałyby znamiona mobbingu. Tym samym Sąd i Prokuratura, jako służby właściwe w tego typu sprawach, uznały, że w Lubuskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Kalsku nie miały miejsca zdarzenia o charakterze mobbingu, mimo prób podnoszenia zarzutów w tym zakresie w szczególności stawianych byłemu Dyrektorowi LODR w Kalsku Wojciechowi Szadłowi. Sąd w uzasadnieniu wskazał, że zawiadomienie pracowników oparte zostało jedynie na subiektywnej opinii skarżących pracowników i nie zostało potwierdzone żadnymi dowodami.

O sprawie rzekomego mobbingu w LODR pisały niektóre media rozpowszechniając niesprawdzone i oszczercze informacje. Stosowne sprostowanie ukazało się 12 lutego 2024 r. na stronie <https://gazetalubuska.pl/> w artykule Daniela Sawickiego pt. „Sprawa byłego dyrektora LODR w Kalsku umorzona. Był oskarżany o mobbing” (<https://gazetalubuska.pl/byly-dyrektor-lodr-w-kalsku-niewinny-byl-oskarzany-o-mobbing/ar/c3-18304165>).

Umorzenie przez sąd postępowania jednoznacznie kończy sprawę rzekomego mobbingu w LODR.

**KASA ROLNICZEGO
UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO
ODDZIAŁ REGIONALNY**

W ZIELONEJ GÓRZE

ul. Gen. Józefa Bema 44

65-170 Zielona Góra

tel. +48 68 452 31 00

fax +48 68 452 31 10

zielonagora@krus.gov.pl

www.gov.pl/krus

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Zielonej Górze, w okresie wakacji w 2024 roku, organizuje turnusy rehabilitacyjne dla dzieci urodzonych w latach 2009 – 2017 (7-15 lat), których przynajmniej jeden z rodziców (prawnych opiekunów) podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników lub uprawniony jest do świadczeń z KRUS. Pierwszeństwo w skierowaniu na turnusy rehabilitacyjne mają dzieci, posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. Wskazaniem do pobytu dzieci na turnusach z KRUS są wady postawy, choroby układu ruchu lub układu oddechowego. Wnioski od zainteresowanych rolników z województwa lubuskiego przyjmuje Oddział Regionalny w Zielonej Górze i placówki terenowe, **do 17 maja 2024 roku** po uprzednim wypełnieniu skierowania przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej lub lekarza specjalistę. Wniosek dostępny jest w siedzibie Oddziału i placówkach terenowych oraz na stronie internetowej KRUS www.gov.pl/krus.

Ze strony KRUS uczestnicy turnusów rehabilitacyjnych mają zapewnione całodzienne wyżywienie, całodobową opiekę lekarsko-pielęgniarską oraz indywidualny program rehabilitacyjny. Opiekę nad dziećmi sprawuje wykwalifikowana kadra pedagogiczna.

Turnus rehabilitacyjny dla dzieci z chorobami układu oddechowego odbędzie się w Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS w Świnoujściu, w terminie od 11.08-31.08.2024 roku.

Turnus rehabilitacyjny dla dzieci z wadami postawy i chorobami narządów układu ruchu odbędzie się w Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS w Jedlcu, w terminie od 08.07-28.07.2024 roku.

Więcej informacji można uzyskać pod numerem tel. 68 452 31 06

**BITWA
regionów**

**BITWA REGIONÓW
2024**

STARTUJE

REGULAMIN I FORMULARZ
NA STRONIE
www.bitwaregionow.pl

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

Dobrze że jesteśmy razem

Wspólnota Rolnicza w Europie: Współpraca i Wyzwania po 20 latach Członkostwa Polski w UE

Karolina Kolańska
LODR Kalsk
k.kolanska@lodr.pl

Dane nie kłamią

Bilans dwudziestolecia Polski w Unii Europejskiej jest bezdyskusyjnie dodatni i stanowi on dla rozwoju naszego kraju najlepszy okres w jego historii. Potwierdzają to dane statystyczne które wskazały zmniejszenie dystansu względem średniego poziomu rozwoju krajów unijnych z 51,5% PKB per capita w 2004 roku do 80% obecnie. Do Polski z samej polityki spójności trafiły środki o wartości przeszło 161 mld euro, które wspierały inwestycje transportowe, energetyczne, ochronę środowiska, innowacyjność i rozwój przedsiębiorstw czy wreszcie całą sferę społeczną.

Możliwości i wyzwania dla rolników

W kontekście wspólnoty rolniczej jednym z najważniejszych aspektów członkostwa Polski w UE jest możliwość współpracy transgranicznej.

1 maja 2024 roku minęło 20 lat od przystąpienia Polski do Unii Europejskiej – przełomowego momentu w historii zarówno naszego kraju, jak i całej Wspólnoty. Mamy doskonały moment na dokonanie bilansu członkostwa oraz zdefiniowanie wyzwań stojących przed członkami Unii Europejskiej w najbliższych latach.

Dzięki programom finansowanym z środków unijnych, polscy rolnicy mają szansę na wymianę doświadczeń oraz innowacyjnych rozwiązań z innymi krajami członkowskimi. Programy takie jak Leader czy Program Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Wspólna Polityka Rolna na lata 2023-2027 umożliwiają realizację lokalnych inicjatyw, wspierając rozwój infrastruktury wiejskiej oraz promując zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. Ponadto wprowadzenie Polski do UE przyniosło nowe wyzwania związane z koniecznością dostosowania się do unijnych standardów dotyczących ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Jednakże, jednocześnie otworzyło to również nowe szanse dla rolników, którzy mogą korzystać z funduszy przeznaczonych na modernizację gospodarstw czy inwestycje w nowoczesne technologie pozwalające nie tylko zwiększyć efektywność produkcji, ale także minimalizować negatywny wpływ rolnictwa na środowisko i klimat. Członkostwo w UE dało polskim rolnikom dostęp do jednego z największych rynków rolnych na świecie. Jednakże, aby skutecznie konkurować na tym rynku, konieczne jest spełnienie wysokich standardów jakościowych i bezpieczeństwa żywności.

Konieczne inwestycje

Polska wspólnota rolnicza musi ciągle inwestować w doskonalenie procesów produkcyjnych oraz rozwój nowych produktów, aby sprostać wymaganiom europejskich konsumentów. Mimo licznych osiągnięć, polska wspólnota rolnicza stoi również przed szeregiem wyzwań. Nierówności w dostępie do funduszy unijnych, zmieniające się warunki rynkowe oraz presja na utrzymanie konkurencyjności mogą stanowić poważne wyzwania dla wielu rolników. Dlatego też, kluczowe jest przygotowanie się na przyszłe zmiany poprzez ciągłą edukację, inwestycje w nowe technologie oraz współpracę z innymi sektorami gospodarki.

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej przez ostatnie 20 lat przyniosło zarówno wyzwania, jak i szanse dla polskiej wspólnoty rolniczej. Współpraca transgraniczna umożliwiła wymianę doświadczeń i innowacji, podczas gdy nowe regulacje dotyczące ochrony środowiska stawiają przed rolnikami nowe wyzwania. Jednakże, z odpowiednim przygotowaniem i współpracą, polska wspólnota rolnicza może nadal rozwijać się i konkurować na europejskim rynku rolno-spożywczym.

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

STREFA WIEDZY GLISNO

TARGI ROLNICZE w Głiśnie

18 MAJA 2024
Sobota

WYKŁADY
11.00 - 11.30
Dary z ula - Piotr Tyliśczak, Kamila Janiszewska - LÓDR Kalsk
11.45 - 12.15
Bez nawożenia nic nie urosnie - dr inż. Tomasz Sakowicz - LÓDR Kalsk
12.30 - 13.00
Dzikie zwierzęta w gospodarstwie - Krzysztof Roslik - LÓDR Kalsk
13.15 - 13.45
Szparagi moja pasja - Szparagi u Marleny Maria Banak - Gospodarstwo Rolne Sierczynek
14.00 - 14.30
Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach
0102
Strefa Drona - dostępna dla zainteresowanych, szczególnie dzieci, symulator lotów - Bariusz Gólczyk - LÓDR Kalsk
Powrót wikliny - Warsztaty dla zwiedzających
Konkurs kulinarny - "Kwitnie bz, a myjemy bezy" - niedziela
Stoisko promocyjne-informacyjne, doradztwo rolnicze

LÓDR KALSK

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

STREFA WIEDZY GLISNO

TARGI ROLNICZE w Głiśnie

19 MAJA 2024
Niedziela

WYKŁADY
wraz z degustacją produktów najwyższej jakości
11.00 - 11.30
Domowy wyrób sera - Sery ze Świerkowej Doliny Agnieszka Mazurek, Sierczynek Grupa Operacyjna EPI SMAKujemy Lubuskie
11.30 - 12.00
Kobieta w pasiece - Pszczelarstwo Hand Made Martyna Wilk - Stawa
12.00 - 12.30
SZTUKA czerpania z natury - Pracownia w Lesie Małgorzata Makosa, Jasieniec Grupa Operacyjna EPI SMAKujemy Lubuskie
12.30 - 13.00
Sprzedaż przetworów z gospodarstwa - Greta Boguszevska-Drapa - LÓDR Kalsk
13.00 - 13.30
Innowacje w rolnictwie - Karolina Kolańska - Broker innowacji w rolnictwie Zespół SIR LÓDR Kalsk

LÓDR KALSK

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

STREFA WIEDZY KALSK

AGRO - TARG XXX TARGI ROLNICZE w Kalsku

25 MAJA 2024
Sobota

WYKŁADY
11.00 - 11.30
Ekologiczne metody ochrony roślin w ogrodzie przydomowym - Piotr Tyliśczak, Kamila Janiszewska - LÓDR Kalsk
11.45 - 12.15
Dzikie zwierzęta w gospodarstwie - Krzysztof Roslik - LÓDR Kalsk
12.30 - 13.00
Zakładanie przydomowej winnicy - dr inż. Jan Gembara - LÓDR Kalsk
13.15 - 13.45
Oleje tłoczone na zimno, wartości prozdrowotne, rodzaje olejów oraz przechowywanie - Gospodarstwo Rolne Państwa Towpik, Mycielin
14.00 - 14.30
Gotowanie moja pasja, spotkanie autorskie z Elżbietą Klechą - autorką książek kulinarnych
14.45 - 15.15
Zwalczanie chwastów w przydomowym ogródku - dr inż. Tomasz Sakowicz - LÓDR Kalsk

LÓDR KALSK

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

STREFA WIEDZY KALSK

AGRO - TARG XXX TARGI ROLNICZE w Kalsku

26 MAJA 2024

WYKŁADY
wraz z degustacją produktów najwyższej jakości
11.00 - 11.30
"Żywe" - naturalne, tradycyjne, zdrowe - Smaki Przylasek - Renata Karwan - Gospodarstwo Rolne Przylaski
11.30 - 12.00
Szparagi moja pasja - Szparagi u Marleny Maria Banak - Gospodarstwo Rolne Sierczynek
12.00 - 12.30
Kozy na łące przez cały rok. Hodowla i udoj kóz na pastwisku - Małe Ranczo Młynkowo, Katarzyna Onufrak-Krzemińska
12.30 - 13.00
Sprzedaż przetworów z gospodarstwa - Greta Boguszevska-Drapa - LÓDR Kalsk
13.00 - 14.00
Miody, Chwasty, Pasty - nowatorskie inicjatywy w Gospodarstwie Malinówka - Magdalena i Sylwester Świderscy Grupa Operacyjna EPI Skarbiec Lubuskich Smaków

LÓDR KALSK

Trzy noce grozy

W ciągu dnia czyste, błękitne niebo, słonecznie i typowa wiosenna temperatura w okolicach kilku stopni powyżej zera. Ale im bliżej zachodu słońca, tym chłodniej. Nocą temperatura spada do -2, a w niektórych miejscach -6 stopni. Lubuscy winiarze i sadownicy rozpoczynają nierówną walkę z naturą o swoje uprawy. Walkę w dużym stopniu skazaną na porażkę.

Jacek Stefanowicz
LODR Kalsk.
j.stefanowicz@lodr.pl

Zbyt ciepły marzec

Zarówno luty jak i marzec minęły nam pod znakiem dodatnich temperatur. W pierwszej połowie kwietnia zdarzyły się dni z temperaturami bliskim 30 stopni. Co za tym idzie cykl vegetacyjny roślin zaczął się dużo szybciej niż zazwyczaj. Według specjalistów Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego można mówić o dwóch tygodniach – o tyle wcześniej na przykład zaczął kwitnąć rzepak. Szybciej także z zimowego odpoczynku wybudziły się winorośle i szybciej zakwitły drzewa owocowe. W drugiej połowie miesiąca synoptycy zapowiedzieli przymrozki. Ich zapowiedzi się sprawdzili. Najtrudniejsza sytuacja miała miejsce od 19 do 23 kwietnia. W tym czasie termometry nocą wskazywały nawet -6 stopni.

Śmigłowiec na ratunek

Przy mniejszych przymrozkach winnice podgrzewane są przez palenie pochodni rozstawionych na plantacjach co kilka metrów, ognisk czy balotów słomy. Winnice są zadymiane i osuszane co podnosi temperaturę pomiędzy krzewami na tyle, że są bezpieczne i przymrozki nie są groźne. Jednak zapowiedzi synoptyków mówiące o przymrozkach w okolicach -5, -6 stopni stawiały pod znakiem zapytania skuteczność zaplanowanych działań. Część lubuskich winiarzy skupionych przy tak zwanej „winnicy samorządowej” w Zaborze postanowiła połączyć siły i zaangażować

do walki z przymrozkami... śmigłowiec. Jego zadaniem było oblatywanie winnic na odpowiedniej wysokości i z odpowiednią prędkością w celu wtłoczenia pomiędzy krzewy cieplejszego powietrza oraz osuszenie roślin. Ten sposób walki z przymrozkami jest z powodzeniem stosowany na winnicach Kalifornii, Niemczech i Francji. Podczas działań nad lubuskimi winnicami śmigłowiec oblatywał obszar około 14 hektarów chroniąc uprawy

winnic Trojan, Ingrid, Julia, Vae Soli, Miłosz i Żelazny.

Według wstępnych ocen winiarzy akcja przy wsparciu śmigłowca przyniosła założone efekty i straty na uprawach były niewielkie. Oceniono je na około 10%. Niestety już na innej parceli należącej do Winnicy Żelazny, nad którą śmigłowiec nie latał straty oszacowano na około 70%!

Straty są ogromne

Gorzej, a wręcz katastrofalnie o stratach na swojej winnicy Kinga w Starej Wsi koło Nowej Soli mówi Kinga Kowalewska-Koziarska. Pierwsza noc walki z przymrozkami już skazała wiele krzewów na przemarznięcie. Chciano tu bowiem zastosować inną metodę ochrony winorośli, polegającą na zroszeniu ich wodą, aby cienka warstwa lodu, która wytworzy się podczas przymrozków ochroniła pąki i zawiązki owoców. Niestety... awarii uległ system nawadniania. Podczas kolejnych nocy zastosowano metody z płonącymi balotami rozstawionymi co kilka metrów ale dla wielu krzewów było już za późno. „Teraz walczymy o to, aby w ogóle utrzymać winnice” mówiła po kolejnej bezsennej nocy Kinga Kowalewska-Koziarska – „Nasze straty są ogromne – to około 80-90%.”

Nadzieja

Czy jest szansa na wino z rocznika 2024? Natura często radzi sobie sama, często nas zaskakuje – mówią niektórzy winiarze. Jest szans, że poza tymi pąkami i kwiatostanami, które już się rozwinęły i przemarzły, krzewy wypuszczą nowe pąki. Niestety będzie to tylko namiastka tego, co winiarze są w stanie zebrać z poszczególnych krzewów. Może będą po dwa, trzy grona na krzewie... To bardzo mało.

Ostateczny bilans strat poznamy za jakiś czas. Już teraz jednak wiadomo, że będą one ogromne w skali naszego regionu. Pas przymrozków dotknął nie tylko winiarzy w Polsce. Podobne problemy pojawiły się także na winnicach Francji, Hiszpanii, Włoch i Niemiec.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Już po raz czwarty Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przyznaje pomoc, w ramach pomocy de minimis w rolnictwie, do przezimowanych rodzin pszczelich. – *Pamiętajmy, że pszczoły są podstawą ekosystemu, bez nich nie byłoby nas* – mówi **Przemysław Osiński, Dyrektor Lubuskiego Oddziału Regionalnego ARiMR**. Nabór wniosków trwa do 31 maja br.

■ **Przemysław Osiński**
Dyrektor Lubuskiego
Oddziału Regionalnego ARiMR
w Zielonej Górze

Pomoc dla pszczelarzy

O pomoc mogą się starać pszczelarze, którzy prowadzą działalność nadzorowaną w zakresie utrzymywania pszczół, są wpisani do rejestru **wpisanych do rejestru**, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Dotacja do każdej przezimowanej rodziny pszczelej wynosi 50 zł. Nabór wniosków trwa od 1 kwietnia do 31 maja br. Warto zaznaczyć, że w porównaniu do lat ubiegłych wysokość pomocy rocznie wzrasta i wynosiła w 2021 r. 20 mln zł, w 2022 ponad 23 mln zł, w roku 2023 niemal 77 mln złotych, a w roku 2024 kwota pomocy przeznaczona na pomoc wynosi 80 mln zł.

– **Zachęcam pszczelarzy do skorzystania z tego rodzaju pomocy. Przypominam, że pszczoły zapylają około 80% roślin uprawnych i dziko rosnących.** – dodaje **Przemysław Osiński, Dyrektor LOR ARiMR**.

Pomoc będzie udzielana na podstawie § 13 **z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa** (Dz. U. poz. 187, z późn. zm.) na wniosek złożony do Kierownika Biura Powiatowego ARiMR właściwego ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę pszczelarza.

Do wniosku o dofinansowanie należy dołączyć wydane w 2024 roku

zaświadczenie powiatowego lekarza weterynarii właściwego ze względu na miejsce prowadzenia pasieki o wpisanu pszczelarza do rejestru, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, oraz o liczbie pni pszczelich, **zaświadczenia o otrzymanej pomocy de minimis** – o ile w treści wniosku nie złożono oświadczenia o otrzymanej pomocy de minimis oraz w przypadku braku tzw. numeru EP, należy do wniosku dołączyć wypełniony i podpisany wniosek o wpis do EP.

Wysokość pomocy, ustala się jako iloczyn liczby przezimowanych rodzin pszczelich oraz stawki pomocy na jedną przezimowaną rodzinę pszczelą. Budżet programu wynosi 80 mln zł. W przypadku, gdy ze złożonych wniosków będzie wynikało, że zapotrzebowanie na pomoc przekracza łącznie kwotę 80 mln zł do obliczenia wysokości tej pomocy zostanie zastosowany współczynnik korygujący. Pomoc będzie wypłacana na rachunek pszczelarza wskazany w krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności. Dlatego istotne jest, aby **dane dotyczące rachunku w ww. systemie ewidencji producentów były aktualne.**

Wnioski przyjmują Biura Powiatowe ARiMR. Wnioski można składać w placówce osobiście, wysłać pocztą lub przesyłką rejestrowaną nadaną

w placówce Poczty Polskiej, za pośrednictwem platformy ePUAP lub za pośrednictwem usługi mObywatel na stronie www.gov.pl

W przypadku złożenia wniosku po dniu 31 maja 2024 r. nie wszczynają się postępowania w sprawie przyznania pomocy.

Przypominamy, że wszystkie informacje na temat aktualnych oraz planowanych naborów znajdują Państwo na stronie internetowej Agencji, pod adresem www.arimr.gov.pl. Zachęcamy do jej śledzenia, jak również do odwiedzenia naszego profilu na Facebooku, gdzie zamieszczamy ważne informacje dotyczące działania naszego Oddziału.

Dodatkowe informacje można również uzyskać pod numerem bezpłatnej infolinii 800 38 00 84.

Informacja równa się bezpieczeństwo

Już od kilku dobrych lat w polskim prawie funkcjonują formy działalności związane z wytwarzaniem żywności w gospodarstwie dedykowane specjalnie rolnikom. Ich prowadzenie nie wymaga rejestracji działalności gospodarczej, co absolutnie nie oznacza, że nie podlegają innym przepisom. Jednym z wielu wymogów, który muszą spełnić rolnicy wprowadzający żywność na rynek, co najczęściej czynią w formie rolniczego handlu detalicznego, jest znakowanie żywności. Konsument, dzięki informacji zawartej na etykiecie czy też w ulotce, powinien mieć pewność, że żywność jest bezpieczna, a jej skład sprawdzony i zgodny z opisem.

Iwona Kupińska
LODR Kalsk
i.kupinska@lodr.pl

Równi wobec przepisów

Najważniejsze przepisy regulujące wymagania dotyczące znakowania żywności to Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 roku w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności oraz Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 roku w sprawie znakowania poszczególnych środków spożywczych. Przepisy te dotyczą wszystkich wprowadzających żywność na rynek. Jak już wcześniej wspomniałam, nie ma w tym zakresie odstępstw dla rolników wprowadzających produkty na rynek w ramach krótkich łańcuchów dostaw czy też dla Kół Go-

spodyń Wiejskich. Stawką jest zdrowie i bezpieczeństwo konsumenta, czyli właściwie każdego z nas. Informacja przekazywana konsumentowi musi być przede wszystkim jasna i czytelna (wymogi co do wielkości czcionki), nie może zawierać błędnych informacji dotyczących składników, ilości w opakowaniu, metody wytwarzania czy też kraju pochodzenia. Jeżeli na produkcie napisane jest, że zapobiega chorobom czy też ma właściwości lecznicze, to muszą istnieć na to przynajmniej uznane ogólnie dowody naukowe (regulują to odrębne przepisy dotyczące oświadczeń zdrowotnych i żywieniowych). W Polsce jednostką upoważnioną do kontroli jakości żywności, a więc również prawidłowości oznaczeń, jest Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Niewłaściwe oznakowanie żywności jest z punktu widzenia prawa oszustwem żywnościowym.

To musisz napisać koniecznie

Kwestie związane z obowiązkowymi elementami, które powinny znaleźć się na opakowaniu produktu reguluje artykuł 9 rozporządzenie 1169/2011. W przypadku artykułów opakowanych najważniejsze elementy to:

- ❖ nazwa
- ❖ data trwałości
- ❖ numer partii produkcyjnej
- ❖ ilość określonych składników
- ❖ warunki przechowywania
- ❖ wykaz składników wraz z informacją o składnikach powodujących alergię i/lub reakcje nietolerancji
- ❖ oznaczenie podmiotu odpowiedzialnego za informację na temat żywności
- ❖ nazwa lub imię i nazwisko producenta
- ❖ wartość odżywcza (tu przewidziane są odstępstwa dla produktów wytwarzanych na małą skalę)

Jeżeli towar sprzedawany jest luzem to wystarczy nazwa, wykaz składników oraz nazwa albo imię i nazwisko producenta. Informacja taka powinna znajdować się np. na wywieszce albo w innym miejscu dostępnym dla konsumenta. Jeżeli dla danego produktu przewidziane są klasy jakości handlowej lub inne przewidziane przepisami prawa wyróżniki jakości, to również należy podać taką informację (artykuł 19 rozporządzenia MRiRW z dnia 24 grudnia 2024 r.) W dalszej części artykułu przyjrzymy się bardziej szczegółowo niektórym elementom obowiązkowym informacji, które powinny być na etykiecie czy też opakowaniu produktu.

Dobra nazwa to podstawa

Chyba najważniejszą rzeczą dla każdego producenta żywności jest nazwa jego produktu, która w przepisach ujęta jest jako nazwa środka spożywczego (artykuł 17 rozporządzenia 1169/2011). Jest to pierwsza rzecz która rzuca się konsumentowi w oczy. Atrakcyjna nazwa powoduje, że bierzemy produkt do ręki i czytamy dalsze informacje. Jednakże kwestie związane z nazywaniem produktów nie są tak do końca dowolne. Nazwa środka spożywczego może być zdefiniowana w przepisach i musi on spełniać określone wymagania aby można było tej nazwy używać (między innymi są to alkohole, przetwory owocowe, miód, produkty mleczne, przepisy precyzują co to np. dżem czy masło), może być nazwą zwyczajową czyli taką, którą wszyscy znają i nie trzeba jej wyjaśniać (np. pierogi, gołąbki) albo opisową (jeżeli nie ma nazwy takiego produktu w przepisach ani zwyczajowej). Natomiast różne przymiotniki dodawane do nazw sprecyzowanych przez przepisy to już nasza inwencja. Nazwie środka spożywczego towarzyszą dane szczegółowe. Może to być na przykład sposób przetwarzania np. wędzony, zagęszczony. W przypadku wyrobów mięsnych należy podać zawartość wody jeśli przekracza 5% wagi gotowego produktu. Musimy także poinformować konsumenta o tym, czy

zawiera on cukier czy też substancje słodzące, a może jedno i drugie.

Przyznaj się kotku, co masz w środku

Chodzi oczywiście o składniki, a więc artykuł 18 Rozporządzenia 1169/2011. Wykaz składników na produkcie musi być poprzedzony słowem składniki albo nagłówkiem, który to słowo zawiera. Obejmuje wszystkie składniki środka spożywczego w malejącej kolejności ich masy w momencie użycia składników przy wytwarzaniu tego środka spożywczego – definicja z rozporządzenia. Oczywiście są od tej reguły wyjątki opisane w artykule 19 rozporządzenia. Wyszczególnione są tam produkty, których składu nie musimy podawać. Między innymi wymienione są tam takie środki spożywcze jak świeże owoce i warzywa, w tym ziemniaki, które nie są poddane żadnej obróbce, ocet bez dodatków wytworzony metodą fermentacyjną, ser, masło czy śmietana, pod warunkiem, że do ich produkcji użyto tylko enzymów spożywczych, kultur drobnoustrojów czy też soli. Składu produktu nie podajemy też wtedy, jeżeli sprzedajemy coś, co jest składnikiem. Bardzo ważną rzeczą jest wyszczególnienie i podkreślenie np. na etykiecie substancji zawartych w załączniku II do rozporządzenia czyli powodujących alergie lub reakcje nietolerancji. Należy to uczynić za pomocą innej czcionki, stylu albo koloru tła (artykuł 21). Dla wprowadzającego środki spożywcze do obrotu ważny będzie również artykuł 22 mówiący o oznaczeniu ilościowym składników, które wyraża się wartością procentową, która odpowiada ilości składnika w chwili jego użycia. Poza tym w żywności może znajdować się coś takiego jak składniki złożone. Taki składnik złożony może pojawić się pod nazwą własną pod warunkiem, że dalej wymienimy wszystkie jego składniki. Jeżeli składnik złożony stanowi mniej niż 2% produktu to nie musimy wymienić z czego się składa. Oczywiście ta zasada procentowa nie ma zastosowania jeżeli w takim

składniku złożonym jest alergen, wtedy bezwzględnie musimy podać jego skład.

Wiem ile zjem

Mowa o ilości towaru w opakowaniu. Na wstępie należy wyjaśnić, co to jest towar opakowany. I na to też jest oczywiście przepis, który stanowi że jest to produkt umieszczony w opakowaniu to taki, który spełnia jednocześnie następujące wymagania:

- ❖ ilość nominalna produktu jest taka sama dla całej partii
- ❖ nie przekracza 50 kg lub 50 l
- ❖ odmierzany jest bez udziału nabywcy
- ❖ zawartość nie może być zmieniona bez naruszenia opakowania.

Co oznacza, że jeżeli kupujemy np. zafoliowane wędliny, ale każdy kawałek ma inną masę to nie jest to żywność paczkowana. Pakując żywność musimy też pamiętać, że ilość produktu musimy wyrażać w jednostkach przewidzianych do tego celu przez przepisy. W przypadku masy są to miligramy, gramy i kilogramy, a w przypadku objętości litry, centylitry, mililitry, centymetry i decymetry sześciennne. Na produkcie paczkowanym musi być obowiązkowo podana masa netto czcionką odpowiedniej wielkości.

Jesteś z Polski?

Ważnym elementem informacji przekazywanej konsumentowi jest pochodzenie produktu. Zawsze należy je wskazać w przypadku mięsa wieprzowego, drobiowego, wołowego oraz z koziego i owczego, świeżych warzyw i owoców oraz miodu. A także w każdym przypadku, gdy brak takiej informacji może wprowadzać konsumenta w błąd co do rzeczywistego pochodzenia produktu.

Gwarancja dobrego smaku

Każdy producent musi poinformować konsumenta o trwałości swojego produktu (na podstawie badań przechowalniczych), jego sposobie przechowywania i ewentualnego przygotowania do spożycia. Tutaj, my jako konsumenci, musimy rozróżnić dwa terminy „należy spożyć do...” oraz „najlepiej spożyć przed (końcem)”. Pierwszy z tym terminów stosowany jest w przypadku produktów szybko psujących się, które nie powinny być spożywane po dacie znajdującej się na ich opakowaniu. Data ta musi być oznaczona poprzez dzień, miesiąc i rok. Drugi termin oznacza datę do której producent gwarantuje optymalne właściwości produktu. Na takim produkcie data minimalnej trwałości może być oznaczona przez formułę „Najlepiej spożyć przed: dzień, miesiąc”, rok albo „Najlepiej spożyć przed końcem: miesiąc, rok”. Aby zapobiec marnowaniu żywności UE planuje na opakowaniach umieszczać takie sformułowania jak „często dobre po” lub „często dobre dłużej”, oczywiście w przypadku tego drugiego oznaczenia. Podawanie daty minimalnej trwałości

nie jest wymagane na przykład dla świeżych owoców, warzyw i nieprzetworzonych ziemniaków, octu, wina. Elementem związanym z terminem przydatności do spożycia są warunki przechowywania, które precyzujemy na etykiecie, oczywiście wtedy, kiedy produkt tego wymaga.

Inne ważne elementy wymagane w przypadku znakowania żywności

- ❖ Producent – jego dane muszą być zgodne z KRS albo CEIDG, jeżeli działalność nie wymaga rejestracji jest to imię i nazwisko.
- ❖ Wartość odżywcza – informacji takiej nie trzeba podawać w przypadku żywności wytwarzanej ręcznie, w małej ilości, dostarczanej bezpośrednio konsumentowi finalnemu lub miejscowym placówkom handlu detalicznego zaopatrującym konsumenta finalnego.
- ❖ Kod identyfikacji partii produkcyjnej. Ważna informacja – kod ten nie jest wymagany w przypadku środków spożywczych przeznaczonych bezpośrednio dla konsumenta finalnego lub pakowanych na życzenie w miejscu sprzedaży albo opakowanych w celu niezwłocznej sprzedaży oraz takich, których oznakowanie zawiera datę minimalnej trwałości albo termin przydatności do spożycia.
- ❖ Czytelne oznakowania – szczególnie łącznie z wielkością liter w załączniku IV do rozporządzenia 1169/2011. Minimalna wysokość czcionki (wysokość x) to 1,2 mm. Jeżeli większa powierzchnia opakowania jest mniejsza niż 80 cm² to wysokości czcionki musi wynosić co

najmniej 0,9 mm. Przy czym największej powierzchni opakowania nie określamy samodzielnie, kierujemy się stanowiskiem Dyrekcji Generalnej ds. Zdrowia i Konsumentów w Komisji Europejskiej.

- ❖ Język – musi być zrozumiały dla mieszkańców kraju, w którym sprzedajemy swój produkt. Ale nic nie stoi na przeszkodzie aby zamieszczać informacje w kilku językach, byleby tylko informacja była taka sama. W Polsce oznakowanie produktu musi być co najmniej w języku polskim.

Jak nie zginać w gąszczu przepisów

Choć w przypadku rolników prowadzących sprzedaż produktów żywnościowych pochodzących z własnego gospodarstwa przepisy nie są tak surowe jak w przypadku innych producentów żywności, nie oznacza wcale, że są proste, bo zachowanie bezpieczeństwa żywności generalnie łatwe nie jest. A w głównej mierze taki jest właśnie cel owych obostrzeń prawnych. Każdy rolnik decydujący się na działalność w zakresie wytwarzania żywności w gospodarstwie musi mieć na uwadze przepisy podatkowe, sanitarne, związane z ryzykiem i z bezpieczeństwem żywności, których częścią są te związane ze znakowaniem żywności, na gospodarce odpadami kończąc. Wiadomo, że im produkujemy żywność bardziej złożoną, to tych przepisów będzie więcej. Co więc możemy zrobić aby nie zginać w ich dżungli? Przede wszystkim stosować zasadę koniec języka za przewodnika, bo żadne szkolenie czy artykuł nie da nam odpowiedzi przeznaczonej konkretnie dla nas co robić. Otrzymamy natomiast wskazówki o co pytać i gdzie pytać, bo za każdy aspekt wytwarzania żywności odpowiadają określone instytucje państwowe czy też samorządowe, które też na swoich stronach internetowych zamieszczają różnego rodzaju przewodniki i poradniki dla osób zainteresowanych prowadzeniem działalności.

Ogrodniku – chcesz zwalczać kreta? Zapamiętaj!

Wraz z nadejściem wiosny, kiedy jest już ciepło, krety zaczynają aktywnie żerować szukając w glebie pożywienia. Niestety, w ogrodach pozostawiają swój ślad w postaci kretowiska, którego większość ogrodników nie akceptuje. Dlatego często działkowcy sięgają po środki, które wrzucone do nor, w obecności wilgoci atmosferycznej, uwalniają trujący gaz o nazwie fosforowodor, penetrujący chodniki gryzoni i szybko je zabiłający. Wiele ogrodników na różnych portalach ogrodniczych chwali, jakie to „cudowne” rozwiązanie nie mając świadomości zagrożeń, jakie mogą stwarzać tego rodzaju preparaty.

Dlaczego?

Preparaty takie są silnie toksyczne, zawierają w swoim składzie fosforek glinu, niestety są również środkami, które są bardzo łatwo dostępne w Polsce, zwłaszcza w sprzedaży internetowej. Każdy może je kupić, ale nie każdy powinien.

Formalnie użyć i zastosować może je tylko użytkownik profesjonalny, czyli ta osoba, która ukończyła szkolenie z zakresu stosowania środków ochrony roślin metodą fumigacji, czyli gazowania. Tak więc hobbysta nie ma prawa zakupić i zastosować tego typu preparatów, jeżeli nie ma odpowiedniego szkolenia (zgodnie z art. 28 oraz 41 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin). Jeżeli jednak to zrobi, grozi mu mandat.

To trucizna!

Fosforowodor to gaz ekstremalnie trujący - możecie zatruć siebie i rodzinę. Jest on sprzedawany w postaci tabletek, które z chwilą zetknięcia się z powietrzem wydzielają toksyczny gaz. Raz odkręcone opakowanie z tabletkami traci swoją pełną hermetyczność i stopniowo uwalnia gaz. Tabletki, które zostają w opakowaniu, wchodzi w reakcję z powietrzem

i wydziela się toksyczny gaz, wypełnia domek na działce, piwnicę lub garaż, a więc my również wdychamy go do naszych płuc.

Na etykietach preparatów dostępnych na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi możemy przeczytać, że środki takie są środkami owadobójczymi i gryzoniobójczymi w formie np. tabletek emitujących gaz drogą reakcji chemicznej, o działaniu gazowym przeznaczonym do fumigacji/dezynsekcji ziarna zbóż (pszenica, jęczmień, żyto, pszenżyto, owies, proso, sorgo) i nasion grochu oraz materiału siewnego w magazynach, przechowalniach, w komorach elewatorów, w silosach, na barkach, w ładowniach statków oraz w kontenerach. Środek zwalcza

jaja, larwy i formy dorosłe następujących szkodników magazynowych: strąkowca grochowego, wołka zbożowego, omacnicy spichrzanki, mklik mącznego, wołka ryżowego, spichrzela surinamskiego, rozplaszczka rdzawego, trojszyka gryzącego, trojszyka ulca. Tabletki te wykazują średni poziom zwalczania populacji karczownika oraz kreta.

Szkolenie obowiązkowe

Czy w związku z powyższym można je stosować na działkach i w ogrodach? Tak, ale tylko przez te osoby, które mają stosowne szkolenie z zakresu stosowania środków ochrony roślin metodą fumigacji. Etykieta tego preparatu jasno to określa – „karczownika można zwalczać jedynie na terenie ogrodów, sadów oraz upraw leśnych, natomiast kreta: w ogrodach, uprawach ogrodniczych, szkółkach, lotniskach, nasypach hydrotechnicznych i obiektach sportowych. Kret (poza zamkniętymi ogrodami, szkółkami, lotniskami, sadami, ogrodami i uprawami ogrodniczymi) na innych zagrożonych terenach może być zwalczany tylko po uzyskaniu zgody Ministra Środowiska. Gazowanie nor można przeprowadzać jedynie na terenach otwartych, w odległości co najmniej 5 m od parków, lasów i zabudowań ze względu na niebezpieczeństwo zatrucia.

Magdalena Wegienek-Kamińska
WIORiN Gorzów Wlkp.

Z czego wynika popularność uprawy kukurydzy

Kukurydza (*Zea mays* L.) jest jedną z najważniejszych roślin zbożowych na świecie, która pod względem powierzchni uprawy zajmuje 3 miejsce, zaraz po pszenicy i ryżu. W Polsce zaś wyprzedza ją tylko pszenica.

dr inż. Tomasz Sakowicz
LODR Kalsk
t.sakowicz@lodr.pl

Areal uprawy nieustannie rośnie

Według danych FAOSTAT (2021), obecnie na świecie uprawiane jest ponad 205 mln ha kukurydzy. Jest to prawie 50% wzrost względem roku 1994, co pokazuje jak mocno w ostatnich latach wzrasta znaczenie tej rośliny. Początki uprawy kukurydzy w Polsce sięgają lat pięćdziesiątych dwudziestego wieku i wiążą się z wprowadzeniem do uprawy mieszańców

liniowych. Trwający od tamtego czasu, nieustanny wzrost zainteresowania uprawą tej rośliny sprawił, że obecnie jest ona drugą najważniejszą rośliną rolniczą uprawianą w Polsce, zaraz po pszenicy. Według danych GUS w 2012 roku areal zasiewów kukurydzy w kraju przekroczył granice miliona hektarów. Dalsza popularyzacja uprawy tej rośliny sprawiła, że w 2021 roku Polska została trzecim co do wielkości producentem kukurydzy w Unii Europejskiej z łącznym obszarem zasiewów na ziarno i kiszonkę wynoszącym ponad 1,7 mln ha (GUS). Ze względu na różnice w warunkach glebowo-klimatycznych na terenie kraju jeszcze do niedawna obserwo-

wano rejonizację uprawy kukurydzy pod względem kierunku produkcji. W województwach południowych prowadzona była głównie uprawa na ziarno, natomiast na północy domi-

nowała uprawa na kiszonkę. Obecnie w związku z postępem hodowlanym oraz zmianami klimatycznymi podział ten ulega zatarciu. Aktualnie o kierunku produkcji decyduje lokalne zapotrzebowanie na surowiec. W rejonach z dużym pogłowiem bydła obserwuje się znaczny udział zasiewów kukurydzy z przeznaczeniem na kiszonkę natomiast tam gdzie zwierząt jest mniej przeważa uprawa na ziarno.

Jaką kukurydzę uprawiamy w Polsce?

Zarówno w Polsce jak i na świecie uprawiane są różne podgatunki ku-

kurydzy. W naszym kraju dominują mieszańce *Zea mays ssp. indurata* i *Zea mays ssp. indentata*. Zdecydowanie mniejszą popularnością cieszy się uprawa kukurydzy cukrowej (*Zea mays ssp. saccharata*) oraz kukurydzy pękającej (*Zea mays ssp. everta*). Dla dwóch ostatnich spośród wymienionych podgatunków GUS nie prowadzi analiz pod kątem wielkości arealu zasiewów i wysokości plonów, jednak szacuje się, że powierzchnia uprawy kukurydzy cukrowej kształtuje się na poziomie około 8 tys. ha. Na niewielką skalę uprawiane są również kukurydza niebieska (bluecorn) i ozdobna.

Wszechstronne możliwości wykorzystania

Na ciągle rosnącą popularność uprawy kukurydzy niewątpliwie mają wpływ wszechstronne możliwości jej wykorzystania w różnych sektorach gospodarki. Głównymi kierunkami przeznaczenia kukurydzy są przemysł spożywczy, spirytusowy i chemiczny oraz produkcja paszy

dla zwierząt. W ostatnich latach na znaczeniu zyskuje wykorzystanie na cele energetyczne. Szczególnie na produkcję biogazu, bioetanolu i spalanie biomasy. Ze względu na duży potencjał plonowania pozwalający uzyskać nawet 12-15 t suchej masy z hektara, rośnie nie tylko zainteresowanie wykorzystaniem jej do produkcji biogazu i bioetanolu, ale również do bezpośredniego spalania. Poza wspomnianymi wcześniej kierunkami wykorzystania, kukurydza może w przyszłości pełnić również istotną funkcję jako surowiec do wytwarzania biodegradowalnych opakowań oraz w zastosowaniach spożywczych i dietetyce.

Wysoki potencjał plonowania

Kukurydza jest zaliczana do najplenniejszych roślin nadających się do uprawy w naszych warunkach klimatycznych. Pomimo, że uznawana jest za roślinę intensywną, zagrożenie ze strony chorób i szkodników jest niewielkie w porównaniu z innymi

uprawami o dużym znaczeniu gospodarczym. Głównym zagrożeniem są chwasty, rezygnacja z odchwaszczania plantacji może prowadzić do znacznych strat plonu, sięgających nawet 70%. Ze względu na wolny początkowy wzrost roślin a także siew w szerokie rzędy kukurydza jest rośliną podatną na zachwaszczenie. Zwalczanie chwastów w tej uprawie nie stanowi jednak większego problemu ze względu na dostępność dużej ilości herbicydów, które cechują się wysoką skutecznością. Natomiast zagrożenie ze strony chorób i szkodników jest zwykle na tyle niskie, że nie ma potrzeby ich zwalczania. Niestety stale zwiększający się areal uprawy, wprowadzanie uproszczeń uprawowych i zmiany klimatyczne sprawiają, że choroby i szkodniki powoli zaczynają stanowić coraz większe zagrożenie.

USUWA SZKODNIKI PO PROSTU

Odzyskaj kontrolę z nowym Sivanto Energy.

Dystrybutor: PHU BIOTEL SP. Z O. O.
Dzikowice 87, 67-300 Szprotawa, tel: 68 376 27 33
Zapraszamy do współpracy.

Nowy insektycyd do efektywnego zwalczania szkodników w rzepaku

Wygodny w stosowaniu, dwuskładnikowy preparat o szybkim i długotrwałym działaniu

Zawiera nową substancję aktywną, doskonały komponent w zapobieganiu powstawania odporności

Sivanto® Energy – ze środków ochrony roślin należy korzystać z zachowaniem bezpieczeństwa. Przed każdym użyciem przeczytaj informacje zamieszczone w etykiecie i informacje dotyczące produktu. Zwróć szczególną uwagę na stosowane zwroty wskazujące na rodzaj zagrożenia i symbole ostrzegawcze umieszczone w etykietach oraz przestrzegaj zalecanych środków bezpieczeństwa.

Schorzenia racic u bydła w praktyce

Schorzenia racic krów stanowią poważny problem wielu hodowców. Szacuje się, że kulawizny są piątym pod względem częstotliwości występowania schorzeniem bydła i trzecią przyczyną brakowania krów. Dlatego tak ważna jest korekcja ich racic.

Justyna Klucznik-Demkiv
LODR Kalsk
j.klucznik@lodr.pl

Poważna sprawa

Występowanie schorzeń racic niesie ze sobą poważne konsekwencje ekonomiczne, takie jak: spadek wydajności, obniżenie pobrania paszy, koszty leczenia, ryzyko występowania innych schorzeń i zaburzeń stanu zdrowia. Jednocześnie dobrostan zwierząt jest znacznie obniżony. Spadek wydajności krów z chorymi

racicami może wynieść od 250 do 550 kg mleka za laktację. Krowy objęte tymi schorzeniami mają także problemy w rozrodzie, m.in. występują słabe objawy rujowe, zaburzenia w zapłodnieniu, wydłużony okres międzywycieleniowy.

Kulawizna

Powoduje ona zwiększone brakowanie, a ponadto znaczne sumy pieniędzy są wydawane na leczenie oraz na zapobiegawczą korektę racic. Kulawizny u bydła mięsnego

występują rzadziej i mają mniejsze znaczenie ekonomiczne. W powstawanie kulawizn jest zaangażowanych wiele czynników etiologicznych. Zalicza się do nich: nadmierne stanie, zwłaszcza na twardych, nie uginających się pod ciężarem powierzchniach, utrzymywanie racic w ciągłej wilgoci, w uszkodzającej gnojówce, zmniejszone narastanie rogu w czasie ciąży oraz system żywienia bogaty w koncentraty, a ubogi we włókno, który może powodować kwasicę żwacza i następnie zapalenie tworzywa rogu racic. Konsekwencjami zapalenia skóry właściwej (warstwy rogotwórczej) są: nieprawidłowa postawa i zużywanie rogu racicowego, mięknięcie rogu podeszwy, zapadanie się dalszego paliczka w głąb racicy, osłabianie poszerzanie strefy białej. Stany wywołujące kulawiznę należą do najbardziej bolesnych chorób i zaburzeń jakie mogą wystąpić u bydła. Tym, co czyni kulawiznę bydła tak ważną z punktu widzenia dobrostanu zwierząt, jest liczba kulejących krów. W niektórych stadach bydła mlecznego kulawizna może dotyczyć 60% krów w przekroju całego roku. W stadach z problemem kulawizny w danym momencie może kuleć 20% krów.

Zbadaj stado sam

Krowa okazuje bolesność okolicy racicy poprzez zmiany w języku ciała, co znajduje zastosowanie jako podstawa systemu oceny stopnia kulawizny. Zdrowotność można ocenić podczas wnikliwej obserwacji krów. Należy to wykonać w miejscu, gdzie zwierzęta czują się bezpiecznie i swobodnie. Wówczas zachowują się naturalnie i łatwo wyłapać wszystkie nieprawidłowości. Po wejściu do obory należy policzyć, ile krów leży, a ile stoi w legowiskach. Jeżeli mało zwierząt odpoczywa, może to świadczyć o błędach konstrukcyjnych legowiska lub niskim ich komfortcie, co ma bezpośrednie przełożenie na stan racic. Krowy, u których występuje problem z racicami, szukają spokoju, przez co izolują się od stada. Podczas zadawania świeżej paszy zwierzęta te

nie podchodzą do stołu paszowego, tylko czekają aż najedzą się pozostałe krowy. Dlatego są one zazwyczaj chudsze od pozostałych sztuk i mają zapadnięty dół głodowy, wyraźną linię grzbietu oraz widoczne żebra. Krowy z obolałymi kończynami chętniej poruszają się po miękkiej posadzce, a tam, gdzie jest twardo, wchodzą rzadziej. Zdrowotność racic można ocenić również podczas doju krów. Można wtedy dokładnie przyrzeć się całej nodze. Podczas oględzin należy zwrócić uwagę na koronkę. Jest to miejsce, w którym kończy się skóra i linia włosów, a zaczyna się puszcza racicowa. U zdrowych krów to miejsce jest gładkie, a u chorych może być spuchnięte i zaczerwienione, zwłaszcza nad palcem zewnętrznym.

Na co jeszcze zwrócić uwagę?

Warto również ocenić szparę międzypalcową. Jeżeli hodowca zauważy nienaturalnie długie włosy, może to świadczyć o zapaleniu skóry, nazywanym Mortellaro, a potocznie truskawką. Choroba Mortellaro wywołana jest przez bakterie beztlenowe, zwane krętkami. Patogeny te charakteryzują się wysoką zakaźnością, a największe ich skupiska występują w ubitym oborniku, znajdującym się np. przy poidłach, filarach, czy w trudnych do wyczyszczenia zakamarkach. Ropnie linii białej są głównie zlokalizowane w części przedniej zewnętrznej ściany tylnej racicy bocznej. W linii

białej mogą być zatopione ciała obce. Jeżeli obecny jest ropień, usunięcie ciała obcego i otwarcie zajętej przestrzeni spowoduje uwolnienie ropy. Linia biała utworzona jest przez najbardziej miękki róg w puszcze racicy. Dlatego stanowi część puszczy racicy najbardziej wrażliwą na uszkodzenia przez ciała obce.

Jeżeli chodzi o bydło opasowe, to głównym problemem u niego występującym jest aseptyczne zapalenie tworzywa rogu racicy spowodowane zbyt intensywnym żywieniem, gdzie stosunek pasz treściwych do objętościowych przekracza 80:20. Brak aktywności i nagłe zmiany w składnikach paszy nasilają ten problem. Przerost racic ze zmianami w szczytowej części linii białej i częstymi powikłaniami w postaci ropni jest często spotykany na podłogach rusztowych.

Ważnym elementem profilaktyki schorzeń racic, oprócz dobrze wykonanej korekcji, są systematyczne kąpiele racic w płynach dezynfekcyjnych i utwardzających oraz prawidłowe żywienie (zapobieganie kwasicy, stosowanie dodatków mineralno-witaminowych, biotyny).

ADRESY

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
Kalsk 91, 66-100 Sulechów
tel./fax 68 385 20 91 do 96, 68 385 28 68
e-mail: sekretariat@lodr.pl

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
Oddział w Lubniewicach, Glisno 123
tel./fax 95 755 76 14 do 15, 95 755 71 79
e-mail: lubniewice@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Gorzowie Wielkopolskim
66-400 Gorzów Wielkopolski
ul. Pankiewicza 5-7
tel./fax 95 722 60 50
e-mail: gorzow@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Krośnie Odrzańskim
66-600 Krosno Odrzańskie, ul. Zamkowa 1
tel./fax 68 383 52 33
e-mail: krosno@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Międzyrzecz
66-300 Międzyrzecz, ul. Reymonta 5
tel./fax 95 742 21 27
e-mail: miedzyrzecz@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Nowej Soli
67-100 Nowa Sól, ul. Piłsudskiego 30
tel./fax 68 387 36 92
e-mail: nowasol@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Słubicach
69-100 Słubice, ul. Mickiewicza 6
tel./fax . 95 758-02-12
e-mail: slubice@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Strzelcach Krajeńskich
66-500 Strzelce Krajeńskie, al. Piastów 17
tel./fax 95 763 21 58
e-mail: strzelce@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Sulęcinie
69-210 Lubniewice, Glisno 123
tel./fax 95 755 27 88
e-mail: sulecin@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Świebodzinie
66-200 Świebodzin, ul. Poznańska 27 B
tel./fax 68 475 47 50
e-mail: swiebodzin@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Zielonej Górze
z siedzibą w Kalsku
Kalsk 91, 66-100 Sulechów
tel./fax 68 385 20 91 do 96
tel. 68 385 28 68
e-mail: zielonagora@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Żaganiu
68-100 Żagań, ul. Bema 15
tel./fax 68 377 31 96
e-mail: zagan@lodr.pl

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Żarach
68-200 Żary, ul. Górnośląska 26
tel. 68 416 11 04
e-mail: zary@lodr.pl

Gleba – podstawowy warsztat pracy rolnika cz. II

Przeciętny posiadacz działki ma swoisty pogląd na glebę. Wyraża swe uznanie mówiąc, „że gleba jest wyrobiona, zasobna, tłusta”. Naganę wyraża słowami „twarda, zbita, ciężka”, kiedy z trudnością przekopuje grządki w swoim ogródku. Gospodyni domowa potrafi również rozróżniać różne rodzaje gleb na podstawie ich lepkości, przyczepności do obuwia, dywanów i chodników.

Władysław Mróz
PZDR Nowa Sól
w.mroz@lodr.pl

Skała macierzysta gleby

Wszystkie omówione wyżej czynniki glebotwórcze mniej lub bardziej wyraźnie oddziaływały (i nadal oddziałują) na substrat glebotwórczy, czyli na skały macierzyste gleb, powodując stopniowe przekształcanie się ich w gleby.

Pod pojęciem skały macierzystej należy rozumieć utwory geologiczne, z których wytworzyły się gleby. Mogą to być zarówno skały lite różnego pochodzenia, jak i skały luźne, mineralne i organiczne (np. torfy).

Litosfera (skorupa ziemna), z której przeobrażenia powstały gleby mineralne, składa się z następujących pierwiastków (wg Raukama i Sahama, za Laatschem):

- tlen (O) – 46,6%
- sód (Na) – 2,8%
- krzem (Si) – 27,7%
- potas (K) – 2,6%
- glin (Al) – 8,1%
- magnez (Mg) – 2,1%
- żelazo (Fe) – 5,0%
- fosfor (P) – 0,1%
- wapń (Ca) – 3,6%
- pozostałe pierwiastki – 1,4%

Z połączeń wymienionych pierwiastków powstały minerały skałotwórcze, których cechy fizyczne (budowa, twardość, właściwości optyczne) i chemiczne (skład chemiczny, stopień rozpuszczalności i in.) zdecydowały o właściwościach skał glebotwórczych. Badania wykazały, że skały magmowe złożone są w 80% z krzemianów (skalenie 59%, augity i hornblendy 17%, miki 4%) i z 12% kwarcu.

Skały osadowe natomiast zawierają średnio 38% kwarcu, 27% krzemianów i 20% węglanów, a pozostałe 15% stanowią inne minerały. Skały osadowe stanowią wprawdzie tylko 5% skał skorupy ziemskiej, pokrywają jednak jej powierzchnię w 75% i stąd należą do najważniejszych skał macierzystych gleb.

Charakterystyka skał osadowych

Skały osadowe okruchowe (mechaniczne)

Zwietrzliny magmatytów (skał magmowych) noszą nazwę mechanicznych lub okruchowych (klastycznych). Mogły one powstać na miejscu lub ulec transportowi przez lodowce, wodę lub wiatry. Materiały okruchowe mogą występować na powierzchni Ziemi

jako: 1) **scementowane (masywne)**, gdy zostały osadzone na dnie zbiorników wodnych i uległy diagenezie, 2) **luźne**.

Skały okruchowe scementowane. Cementacja tych skał następuje pod wpływem różnych składników. Scementowane piaski noszą nazwę piaskowców, scementowane żwiry – żwirowców (zlepieńców), scementowane okruchy ostrokrawędziste – druzgotów (brekcji). Zwietrzliny skał osadowych masywnych dają gleby, których wartość uzależniona jest od charakteru lepiszcza. Najlepsze lepiszcza z punktu widzenia żyzności gleby, to: ilaste, wapienne, glaukonitowe, najgorsze – krzemionkowe i żelaziste.

Skały okruchowe luźne są w Polsce najbardziej rozpowszechnione. Należą do nich: utwory kamieniste i żwirowe, piaski, gliny, utwory pyłowe i iły. Skały te, ze względu na pochodzenie, rodzaj transportu i osadzania, dzieli się na:
- wietrzeniowe (tworzą gleby w górach i na pustyniach),
- aluwialne (w dolinach rzecznych),
- deluwialne (u podnóży pagórków lub gór),
- zwałowe (powstały w wyniku osadzania przez lodowce - nie dotyczy ilów i pyłów),

- eoliczne (osadzone przez wiatr – nie dotyczy żwirów, glin i ilów).

Utwory kamieniste i żwirowe. Jako frakcja glebowa, zawartość żwiru w utworach cięższych wpływa na zwiększenie przewodności. Żwiry gliniaste (zwałowe) wpływają w pewnym stopniu korzystnie na właściwości gleb bardzo lekkich, wytworzonych z piasków luźnych nażwirowych.

Piaski mają wartość glebotwórczą zależną od ich składu mineralnego (chodzi tu głównie o domieszkę krzemianów i węglanów wśród przeważającej ilości kwarcu), jak i od stopnia rozdrobnienia i zawartości części koloidalnych, wśród których znajdują się składniki pokarmowe roślin. Stąd też dużą rolę odgrywa ich stopień przemycia. Z punktu widzenia gleboznawczego do najlepszych należą stosunkowo najmniej przemycane piaski zwałowe (słabogliniaste i gliniaste). Najgorsze gleby powstają z piasków aluwialnych i eolicznych. Przy ocenie wartości rolniczej tych utworów należy brać pod uwagę ich stopień uwilgotnienia.

Gliny. Wśród skał macierzystych gleb Polski gliny zajmują bardzo porożne miejsce.

Z glin zwałowych powstają najczęściej gleby średnio dobre i dobre. Gлина zwałowa charakteryzuje się składem mechanicznym różnoziarnistym. W warstwie ornej zawiera 4% pasku – 0,1-1,0mm, 19% pyłu – 0,1-0,02 mm,

części spławialnych – 27% <0,02mm średnicy.

Utwory pyłowe. Utwory te charakteryzują się wyrównanym składem mechanicznym (nie dotyczy to utworów pyłowych wietrzeniowych), gdzie wśród frakcji mechanicznych dominują frakcje pyłu ponad 40%.

Na utworach pyłowych, a szczególnie na lessach eolicznych, tworzą się bardzo dobre i dobre gleby.

Lessy nadają szczególnie dobre właściwości ze względu na ich bardzo korzystne właściwości fizyczne (duża porowatość i pulchność).

Iły. Utwory iłowe charakteryzują się bardzo mało zróżnicowanym składem mechanicznym. Duża zawartość części spławialnych, a wśród nich koloidalnych, nadaje im cechę „ciężkości”, wpływając w sposób bardzo istotny na uprawę mechaniczną. Iły mogą być pochodzenia wietrzeniowego i wodnego

Skały osadowe węglanowe

Skały osadowe węglanowe dzieli się na: wapienie, margle, i dolomity.

Wapienie są skałami, w których głównym minerałem jest kalcyt. Mineralami pobocznymi są: aragonit, dolomit, gips, kwarc, minerały ilaste i inne. Wapienie powstały przede wszystkim na drodze biologicznej przez nagromadzenie szczątków wapiennych (skorupy i szkielety) – głównie szkarłupni, mięczaków i otwornic.

Wartość wapieni jako skał glebotwórczych jest różna i zależy od ich właściwości fizycznych i chemicznych. Ogólnie stwierdza się, że im wapienie zawiera domieszek ilastych, mniej krzemionkowych oraz im jest bardziej miękkie, tym lepsze powstają z jego zwiaterzliny gleby. Skały węglanowe w Polsce najbardziej rozpowszechnione są w Kieleckim, Opolskim i na Wyżynie Lubelskiej.

Margle są to skały, w których oprócz dużej ilości kalcytu znajdują się znaczne domieszki części ilastych (około 50%). Utwory te powstały na dnie zbiorników wodnych w strefie szelfowej. Oprócz części ilastych występują w nich dolomit, glaukonit i inne minerały. Margle są przeważnie bardziej miękkie niż wapienie, a dzięki dużej zawartości części mineralnych (ilastych) przy reakcji z HCL dają pianę „brudną” (wapienie dają pianę „czystą”, białą). Z margli tworzą się gleby bardzo dobre. Występują np. na Kujawach, w Wielkopolsce i na Śląsku.

Dolomity. Głównym minerałem budującym skały dolomitowe jest dolomit $\text{CaMg}(\text{CO}_3)_2$. Dolomity są bardzo podobne do wapieni. Różnią się jednak sposobem reagowania na HCL oraz większą twardością. Występują w Tatrach, na Śląsku, oraz w Górach Świętokrzyskich.

Skały osadowe węglanowe, a więc wapienie, margle i dolomity, są skałami macierzystymi gleb zwanych rędzinami

Jest to przedstawienie w możliwym najmniejszym skrócie podstawowych wiadomości o glebie, która jest tworem **ożywionym** i tym głównie odróżnia się od martwego substratu skalnego. Gleba jest więc niezmiernie skomplikowanym, dynamicznym, żywym tworem przyrodniczym, na którego powstanie wpłynęło wiele czynników glebotwórczych, wśród których biosfera odegrała niepoślednią rolę. Jest to twór dynamiczny, stwarzający warunki egzystencji dla świata roślinnego i zwierzęcego, w którym zachodzą bezustannie przemiany substancji organicznej i mineralnej.

Bezpiecznie w gospodarstwie rolnym

Praca w rolnictwie może być niezwykle satysfakcjonująca, ale niestety może również wiązać się z pewnym ryzykiem. W ubiegłym roku rolnicy zgłosili do KRUS 10 709 wypadków, o 940 mniej niż w 2022 roku. Jeśli dojdzie do wypadku przy pracy w rolnictwie, ważne jest, aby wiedzieć jak postępować, aby zapewnić sobie i innym odpowiednią opiekę i bezpieczeństwo.

Malwina Łukasiewicz
PZDR Żary
m.lukasiewicz@lodr.pl

W rozumieniu art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników za wypadek przy pracy rolniczej uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło podczas wykonywania czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej albo pozostających w związku z wykonywaniem tych czynności:

- na terenie gospodarstwa rolnego, które ubezpieczony prowadzi lub w którym stale pracuje, albo na terenie gospodarstwa domowego bezpośrednio związanego z tym gospodarstwem rolnym, lub
- w drodze ubezpieczonego z mieszkania do gospodarstwa rolnego albo w drodze powrotnej, lub
- z prowadzeniem działalności rolniczej lub w związku z wykonywaniem tych czynności, lub
- w drodze do miejsca wykonywania czynności, o których mowa w pkt. 3 albo w drodze powrotnej.

Zasady postępowania

Jeśli dojdzie do wypadku powinniśmy jak najszybciej zgłosić go do najbliższej placówki KRUS, jednak nie później niż w terminie 6 miesięcy od jego zaistnienia. Jakich czynności powinniśmy dokonać jako osoba poszkodowana lub zgłaszająca wypadek? Po pierwsze, najważniejsze jest zadba-

nie o nasze bezpieczeństwo i zdrowie. Jeśli doznaliśmy obrażeń w wyniku wypadku, powinniśmy natychmiast

skontaktować się z odpowiednimi służbami medycznymi. Nie należy bagatelizować żadnych objawów czy bólu, nawet jeśli wydają się one niewielkie. Lepiej jest być ostrożnym i skonsultować się z lekarzem, aby upewnić się, że nie ma żadnych poważniejszych konsekwencji. Następnie, jeśli nasze obrażenia wymagają leczenia, powinniśmy skonsultować się z lekarzem w celu ustalenia dalszego planu leczenia. Ostatnim krokiem jest zgłoszenie wypadku. Można to zrobić bezpośrednio w siedzibie KRUS lub za pośrednictwem poczty tradycyjnej, telefonicznie, pocztą elektroniczną, poprzez platformę ePUAP lub eKRUS. Zgłoszenie dokonuje poszkodowany lub inna osoba.

Zgłoszenie

Zasady przyjęcia zgłoszenia wypadku przy pracy rolniczej określa Zarządzenie nr 40 Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 6 lipca 2017 r. Zgłaszając wypadek powinniśmy pamiętać o:

- zabezpieczeniu w miarę możliwości miejsca i przedmiotów związanych z wypadkiem;
- udostępnieniu miejsca wypadku i przedmiotów związanych z wypadkiem;
- wskazaniu świadków wypadku;
- dostarczeniu posiadanej dokumentacji leczenia;
- udzieleniu informacji i wszechstronnej pomocy pracownikowi Kasy upoważnionemu przez Prezesa Kasy do prowadzenia postępowania dowodowego w sprawie ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku.

Na podstawie danych zawartych w formularzu Zgłoszenia wypadku pracownik KRUS przeprowadzi proces powypadkowy mający na celu wyjaśnienie przyczyn i okoliczności wypadku. Wobec powyższego konieczne będzie dokonanie oględzin miejsca zdarzenia oraz przesłuchanie poszkodowanych i świadków zdarzenia. Po zebraniu niezbędnego materiału dowodowego pracownicy KRUS sporządzą protokół, który będzie podstawą do podjęcia decyzji o przyznaniu jednorazowego odszkodowania powypadkowego.

Niebezpieczne maszyny i substancje

Warto zwrócić uwagę na to, że w przypadku wypadków przy pracy w rolnictwie, często mamy do czynienia z obrażeniami spowodowanymi przez maszyny rolnicze czy zatruciami substancjami chemicznymi. Dlatego istotne jest, abyśmy byli odpowiednio zabezpieczeni podczas pracy i stosowali się do wszelkich procedur bezpieczeństwa. Najczęstsze przyczyny wypadków w rolnictwie to: upadki osób, uderzenia, przygniecenia, pogryzienia przez zwierzęta. Wypadki przy pracy w rolnictwie są niestety dość powszechne, ale można podjąć działania, aby zmniejszyć ryzyko ich wystąpienia. Ważne jest przestrzeganie zasad bezpieczeństwa, noszenie odpowiedniego sprzętu ochronnego i regularne szkolenia dotyczące bezpiecznej pracy w rolnictwie. Pamiętajmy, że wypadki przy pracy mogą mieć poważne konsekwencje dla naszego zdrowia i życia. Dlatego ważne jest, abyśmy byli świadomi naszych obowiązków i działali odpowiednio w przypadku takich sytuacji.

Lepiej zapobiegać

W związku z tym jednostki KRUS prowadzą działania prewen-

cyjne i w szczególności zwracają uwagę na trzy filary strategii: bezpieczeństwo, zdrowie i dobrostan, które mają kluczowy wpływ na wystąpienie lub nie wypadków czy też chorób spowodowanych pracą w gospodarstwie rolnym. Dzięki takim działaniom liczba zgłaszanych wypadków w gospodarstwach rolnych na przestrzeni ostatnich 30 lat spadła o ponad 80%. W tym czasie wskaźnik wypadkowości mierzony liczbą wypadków na 1 000 ubezpieczonych obniżył się z 24,6 do 8,0.

Dzięki udziałowi w różnych działaniach profilaktycznych m.in. pokazach bezpiecznej pracy i udzielania pierwszej pomocy, szkoleniach oraz dzięki stoiskom informacyjnym podczas imprez masowych wiedza mieszkańców wsi na temat bezpieczeństwa w gospodarstwie rolnym poszerzyła się. Rolnicy w coraz większym stopniu zdają sobie sprawę, że dobre zdrowie oraz brak wypadków i chorób zawodowych są podstawą ich sukcesu gospodarczego i społecznego. Zmiany na obszarach wiejskich, po przystąpieniu Polski do UE, są również istotne dla poprawy ochrony zdrowia i życia rodzin rolników. W ciągu ostatniej dekady, wraz z rozwojem technologii produkcji rolnej i modernizacją wielu gospodarstw, produkcja rolna stała się nowocześniejsza i bezpieczniejsza. Wiele gospodarstw rozbudowało i unowocześniło swoją infrastrukturę, wymieniło maszyny, które w wielu przypadkach zastąpiły pracę człowieka.

Obecnie rolnicy mają dużą świadomość wpływu wykonywanej pracy na zdrowie własne i innych. Nie tylko dbają o porządek w obejściu, stosują środki ochrony indywidualnej, ale także przewidują potencjalne zagrożenie związane z wymagającą i niebezpieczną pracą w rolnictwie.

Z myślą o lubuskich rolnikach i konsumentach został uruchomiony lubuski e-bazarek umożliwiający zakup produktów rolnych i regionalnych przez internet.

Zapraszamy Państwa do zamieszczenia swoich ogłoszeń na portalu Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku

Zapewniamy:

- Bezpłatne zamieszczenie ogłoszeń
- Darmową promocję
- Ogólnopolski dostęp do towarów
- Łatwą i wygodną sprzedaż Państwa produktów
- Sprzedaż w cenach i na warunkach przez Państwa wskazanych

www.lubuskiebazarek.pl

Infolinia: 68 385 20 91

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku

**SZKOLENIA
DLA ROLNIKÓW
PS WPR
2023-2027**

zaprasza na bezpłatne szkolenie z tematu:

EKOSCHEMATY - WYMOGI I PŁATNOŚCI W REALIZACJI PRAKTYK ROLNICZYCH KORZYSTNYCH DLA KLIMATU, ŚRODOWISKA I DOBROSTANU ZWIERZĄT

Uczestnikami szkoleń mogą być rolnicy,
małżonkowie rolników, domownicy rolników, osoby
zatrudnione w rolnictwie.

Udział w szkoleniu jest bezpłatny

Więcej informacji w Lubuskim Ośrodku Doradztwa
Rolniczego w Kalsku pod **tel. 68 385 20 91**

oraz we wszystkich Powiatowych Zespołach
Doradztwa Rolniczego, adresy i numery telefoniczne
dostępne są na stronie **www.lodr.pl**

www.lodr.pl

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Biologiczna ochrona upraw

W czasach coraz większego skupiania się na kwestiach ochrony środowiska naturalnego popularność zyskują niechemiczne metody ochrony roślin, między innymi z wykorzystaniem preparatów biologicznych. Ponadto działania takie są premiowane w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023 -2027 w postaci płatności do ekoschematu „Biologiczna ochrona upraw”.

Piotr Tylińczak
LODR Kalsk
p.tylińczak@lodr.pl

Bez chemii

Metody biologicznego ograniczania presji chorób i szkodników nie są zagadnieniem nowym. Z roku na rok zyskują coraz większą popularność, głównie z powodu wzrostu świadomości na temat szkodliwego działania chemicznych środków ochrony roślin na środowisko naturalne oraz zdrowie ludzi. Po produkty czy też metody służące niechemicznej ochronie roślin szczególnie chętnie sięgają osoby posiadające niewielki ogród przydomowy i produkujące żywność na własne potrzeby i niewielką skalę. W przypadku produkcji towarowej sytuacja wygląda inaczej. W wielkoobszarowym rolnictwie biologiczne metody ochrony są stosowane bardzo rzadko i głównie używa się chemicznych środków ochrony roślin. Mimo to widać zwiększające się zainteresowanie metodami biologicznymi również wśród większych producentów. Powodem takiej sytuacji jest wycofywanie coraz większej ilości substancji czynnych i co za tym idzie zawężających się możliwości zwalczania danych agrofagów metodami chemicznymi.

Korzystny Ekoschemat

Dodatkową zachętą jest również wprowadzenie w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023 – 2027 ekoschematu „Bio-

logiczna ochrona upraw” wycenionego na **89,89 EUR/ha**. Warunkiem otrzymania płatności w ramach tego ekoschematu jest zastosowanie środka biologicznego z wykazu środków dostępnych na stronie ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z etykietą danego środka. Należy wykonać wszystkie zabiegi wskazane w etykiecie oraz prowadzić rejestr zabiegów na formularzu przygotowanym przez ARiMR. Ostatnią czynnością jest złożenie do 30 września:

- imiennego dokumentu potwierdzającego zakup środka ochrony roślin, na którym wskazana jest jego nazwa oraz zakupiona ilość
- rejestru zabiegów agrotechnicznych.

Dokumenty wskazane powyżej można złożyć przez aplikację e-wniosek Plus lub osobiście do kierownika biura powiatowego ARiMR.

Wnioskowanie o płatność w ramach ekoschematu „Biologiczna ochrona upraw” nie wyklucza możliwości zastosowania chemicznych środków ochrony roślin. Jeżeli zabieg z wykorzystaniem środka biologicznego nie przyniósł zadowalającego efektu i nie ograniczył odpowiednio presji agrofaga, można wykonać zabieg chemicznym środkiem ochrony roślin.

Wykaz zarejestrowanych biologicznych środków ochrony roślin kwalifikujących się do ekoschematu znajduje się na stronie internetowej MRiRW pod adresem: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/wyszukiwarka-srodkow-ochrony-roslin---zastosowanie>

Podczas wyszukiwania środków ochrony roślin należy w filtrach wy-

szukiwarki zaznaczyć pole: „środek mikrobiologiczny”.

Warunki

Ekoschematu „Biologiczna ochrona upraw” nie można łączyć z ekoschematami:

- Integrowana Produkcja Roślin
- Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt
- Retencjonowanie wody na TUZ
- Obszary z roślinami miododajnymi

Ponadto nie można się ubiegać o ekoschemat w przypadku gruntów w systemie rolnictwa ekologicznego, ponieważ w uprawach ekologicznych z założenia należy stosować środki biologiczne i nie byłoby zasadne otrzymywanie podwójnego finansowania do takiego działania.

Warto zauważyć, że z roku na rok rejestrowanych jest coraz więcej środków biologicznych, co jest pozytywną informacją potwierdzającą założenie, że zwiększa się zapotrzebowanie na takie preparaty. Wielu producentów rolnych do biologicznych środków ochrony roślin podchodzi nieufnie, obawiając się niskiej skuteczności ich działania. Z pewnością nie jest możliwe całkowite wyeliminowanie chemicznych środków ochrony roślin w przypadku wielkotowarowych gospodarstw rolnych, ale nawet jeżeli udałoby się ograniczyć jeden lub dwa zabiegi chemiczne dzięki metodom biologicznym, to warto to robić. Dodatkowo, możliwość skorzystania z dofinansowania w ramach ekoschematu „Biologiczna ochrona upraw” pozwala na przetestowanie różnych rozwiązań w swoim gospodarstwie rolnym i być może pozwoli ograniczyć stosowanie środków chemicznych i przyczyni się do ochrony środowiska.

Z miłości do roślin i nie tylko...

Anna Zwiahel
LODR Kalsk
a.zwiahel@lodr.pl

Początki

Historia gospodarstwa ogrodniczego „Brudło” z Jaromierza sięga czasów sprzed wojny. Dziadek obecnego właściciela, Franciszek Brudło, pasjonował się szczepieniem drzew, krzewów i róż, które uwielbiał. Pracował w gospodarstwie u „Niemca”, na tak zwanych robotach. Po wojnie, w 1946 roku, wraz z żoną Walerią założyli gospodarstwo w Jaromierzu, łącząc rolnictwo z ogrodnictwem. Choć praca była ciężka, to już wtedy piękne kwiaty pana Brudła cieszyły się dużym zainteresowaniem na targowiskach. Obecny właściciel, pan Zdzisław Brudło, już jako dziecko zaangażowany był w prace na gospodarstwie. Miał swoje małe narzędzia i zagon. Sadził tam kwiatki i kiedy rodzice jechali na targ, dawał im je do sprzedaży, a oni przywozili mu za to drobne pieniądze. Pan Zdzisław jako najmłodszy z czworga rodzeństwa odziedziczył po rodzicach nie tylko gospodarstwo w Jaromierzu ale także miłość do roślin i zapal do pracy. Gospodarstwo stopniowo się rozwijało. Decyzja o specjalizacji w uprawie kwiatów była naturalnym krokiem, gdy ziemi okazało się za mało na rolnictwo, ale wystarczająco na ogrodnictwo. Wraz z żoną Małgorzatą postanowili inwestować w rozbudowę firmy. Szklarnie i tunele budowali własnymi rękoma. Młody właściciel miał też głowę pełną pomysłów, a wszystkie pieniądze inwestował w rozbudowę firmy. Nieustannie rozwijał się i uczył. Z czasem zaczął pokazywać kwiaty na targach branżowych i wystawach.

Ogrodnictwo z roku na rok powiększało się, zyskiwało renomę i uznanie klientów.

Miłość i pasja

W gospodarstwie „Brudło” obecnie pracują dwie z trzech córek pana Zdzisława – Paulina i Weronika. Obie ukończyły studia na kierunkach ogrodniczych. Miłość i pasję do zajmowania się kwiatami odziedziczyły tak jak i ich tato – po rodzicach. Razem z ojcem prowadzą ten pracowity i wymagający biznes. Od świtu ogrodnictwo tętni życiem, w sezonie zatrudniając nawet kilkadziesiąt osób. Produkcja roślin jest planowana z rocznym wyprzedzeniem, uwzględniając zmieniające się trendy i mody kwiatowe. Córki pana Zdzisława projektują gotowe kompozycje doniczkowe i rabatowe, służąc radą i fachową pomocą. Ogrodnictwo w Jaromierzu przyciąga tłumy klientów. Właścicielom udało się stworzyć tu niezwykle miłą atmosferę. W ogrodnictwie można nie tylko zaopatrzyć

się w rośliny ale także odpocząć wśród kwiatów, napić się kawy i lemoniady. Niektórzy klienci przyjeżdżają po prostu pospacerować wśród kolorowych roślin. Firma nieustannie się rozwija. Pan Zdzisław Brudło z pasją opowiada, że po pracy lubi przechadzać się w ciszy po halach produkcyjnych, obserwując rośliny i zachwycając się ich urodą. Mówi, że pomidory w nocy zmieniają kolor i inaczej układają listki. Córka Weronika uśmiecha się słuchając tych opowieści i wspomina, że jej dzieciństwo pachniało bratkami. Rodzina Brudło o kwiatkach może z pasją opowiadać godzinami, czuć w tych opowieściach miłość i wzajemny szacunek do siebie i kwiatów.

Bogactwo wyboru

Asortyment ogrodnictwa w Jaromierzu jest bardzo szeroki i cały czas się zmienia. Rośliny podzielono na kategorie według planowanej uprawy, takie jak jednoroczne, byliny, trawy, zioła, rozsady warzyw, owocowe, domowe. Według pokroju

czyli krzaczaste, zwisające, płożące albo użyteczności, czyli jadalne, miododajne, cięte i suche. Znaczenie ma też walor dekoracyjny, czyli rośliny, które mają ozdobne liście lub kwiaty. Oferta obejmuje również nietypowe rośliny, takie jak skrzydłokwiaty, sansevierie, monstery, epipremnum, sukulenty i kaktusy. W sezonie jest też sporo świeżych warzyw uprawianych na miejscu. Klienci mogą liczyć na fachową poradę dotyczącą sadzenia,

pielęgnacji i doboru roślin, a także projektowania ogrodu.

Miejsce niezwykle

Pan Zdzisław Brudło po swoim gospodarstwie porusza się rowerem. Głowę ma cały czas zaprzątą myślami o kwiatkach. Unowocześnia proces produkcyjny i modernizuje firmę. Córki jednak nie ustępują mu na krok, realizując swoje wizje i marzenia. Ogrodnictwo „Brudło” staje się miejscem spotkań ciekawych ludzi. Odbywają się tam warsztaty dla dzieci i młodzieży ze szkół ogrodniczych. Powstała strefa relaksu, gdzie w sezonie można napić się lokalnej lemoniady, zjeść lody, poczytać książki o tematyce ogrodniczej i pospacerować kwietnymi alejami. Wśród przebogatej roślinności regularnie odbywają się zajęcia jogi, sesje zdjęciowe, a planowane są kameralne koncerty muzyczne. W czerwcu 2023 roku w ogrodnictwie odbył się Międzynarodowy Dzień Jogi oraz zajęcia z arteterapii i terapii dźwiękiem. W tym miejscu naprawdę

czuć, że kwiaty sprawiają, że życie jest po prostu lepsze. Samo patrzenie na nie, poprawia humor. Kwiatów używamy przecież, aby wyrazić uczucia. Towarzyszą nam podczas ważnych momentów w życiu. Cieszymy się, kiedy rosną i kwitną, sprawiając, że nasze otoczenie pięknieje. Gospodarstwo Brudło z Jaromierza to nie tylko miejsce dla miłośników ogrodnictwa, ale też dla osób poszukujących pozytywnych wrażeń i inspirujących spotkań.

BRUDŁO
OGRODNICTWO

♥
Z MIŁOŚCI DO ROŚLIN

NASZ ADRES:
Ogrodnictwo Brudło
Jaromierz 38
64-225 Kopanica

GODZINY OTWARCIA:
PON – PT: 7.00 – 18.00
SOB: 7.00 – 15.00
NIEDZIELA: ZAMKNIĘTE

www.brudlo.com.pl

KWIATY RABATOWE I BALKONOWE
BYLINY I TRAWY
ROŚLINY DOMOWE
ZIOŁA
ROZSADY WARZEW
OSŁONKI, DONICZKI

To idzie młodość... i inwestuje

Młodzi ludzie od wieków postrzegani są jako siłą niosąca zmiany i postęp. A więc wymiana pokoleniowa wydaje się zjawiskiem korzystnym dla rozwoju społeczeństwa. Wspieranie młodych ludzi w ich dążeniu do zmian jest szczególnie ważne obecnie, kiedy sytuacja demograficzna mocno się skomplikowała. Na terenach wiejskich problem jest jeszcze głębszy, mamy tu do czynienia nie tylko ze spadkiem liczby młodych ludzi, ale także z ich odpływem do miast w poszukiwaniu pracy poza rolnictwem. Zjawiska te dotyczą całej Unii Europejskiej, dlatego też jednym z najważniejszych celów PS WPR 2023-2027 jest 7 cel szczegółowy „Przyciąganie i wspieranie młodych rolników i innych nowych rolników oraz ułatwienie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich”.

Iwona Kupińska
LODR Kalsk
i.kupinska@lodr.pl

Demografia jest bezlitosna

Jak już wspomniałam niekorzystne zmiany w strukturze społeczeństwa zachodzą w całej Europie, jest to faktycznie bardzo stary kontynent. Z lektury PS WPR 2023-2027 wynika, że w Polsce sytuacja choć zła, nie jest jeszcze tak tragiczna jak w innych krajach Wspólnoty. Według danych Eurostat w 2016 roku w Polsce osoby do 35 roku życia stanowiły około

10% kierowników gospodarstw, a dla państw UE średnio odsetek ten wynosił 5,1%. Gdy weźmiemy pod uwagę rolników do 40 lat, to odpowiednio udziały te wyniosły 20,3 % i 10,7%. W naszym kraju było też mniej kierowników gospodarstw w wieku co najmniej 65 lat – 11,7 %, w UE udział ten wynosił 32,8%. Od tego czasu sytuacja uległa zapewne pogorszeniu, ale i tak najprawdopodobniej jesteśmy w nieco lepszym położeniu, jeżeli chodzi o kadrę zarządczą w rolnictwie. A więc trzeba koniecznie podjąć działanie mające na celu zatrzymanie młodych

ludzi na wsi, przede wszystkim dostarczając im wiedzy i kapitału na zakup ziemi oraz niezbędnych maszyn do uprawy roli oraz inicjując procesy ułatwiające przejmowanie gospodarstw rolnych przez następców. Jak dramatyczna jest sytuacja demograficzna w Polsce pokazują dane GUS. W roku 1950 współczynnik dzietności ogólnej wynosił 3,705, w roku 1980 było to 2,276, a 2022 roku wyniósł on 1,261. Dla zapewnienia reprodukcji prostej współczynnik dzietności powinien wynosić od 2,1 do 2,15. Jest więc nas coraz mniej, a odsetek ludzi starszych jest w społeczeństwie coraz większy. Według prognoz GUS w roku 2060 będzie nas Polaków poniżej 32 milionów. Jest więc o co walczyć nie tylko w sferze rolnictwa. Jest to dosłownie walka o przetrwanie.

Czy jest dla nas szansa?

Jako argumenty mogące przyczynić się zachęcenia młodych ludzi do pozostania na roli czy też w ogóle zachęcające do podjęcia wykonywania zawodu rolnika wymieniane są całkiem spore zasoby gruntów rolnych oraz dostęp do publicznego doradztwa. Poza tym życie na terenach wiejskich staje się coraz atrakcyjniejsze, co jest między innymi wynikiem wielu inwestycji poprawiających komfort życia na terenach wiejskich, między innymi coraz lepsza sieć dróg. Zresztą

nie trzeba daleko szukać. Wystarczy przeczytać artykuły w naszym informatorze poświęcone poszczególnym gminom naszego województwa pisane w formie wywiadów z ich włodarzami. Temat inwestycji infrastrukturalnych w gminach to jedno z ulubionych pytań stawianych przez pana Krzysztofa Roślika, autora tychże wywiadów. Nie zdarzyło się jeszcze, aby któraś z gmin nie miała się czym pochwalić w tym zakresie. Nie bez znaczenia jest też coraz lepsza sytuacja dochodowa rolników, o czym wiemy dzięki systemowi gromadzenia danych rachunkowych PL FADN. System funkcjonuje w Polsce od 2004 roku, a więc można już na podstawie tych danych wysnuć jakieś wnioski. Do dochodu z rolnictwa najłatwiej się odnieść porównując go z tym, co można zarobić poza rolnictwem. I tu sytuacja bardzo poprawiła się na korzyść rolników. Poza tym nasi młodzi rolnicy są dobrze przygotowani do zawodu poprzez system szkolnictwa zawodowego, mają też szeroki dostęp do kursów doskonalących proponowanych przez różne instytucje, między innymi przez Ośrodki Doradztwa Rolniczego. Niestety, w realizacji planów zawartych w celu 7 PS WPR 2023-2027 może przeszkodzić pogarszająca się sytuacja demograficzna oraz zmiany klimatyczne czyniące działalność rolniczą coraz bardziej ryzykowną.

Wieś to nie tylko rolnictwo

Na wieś, szczególnie w pobliżu dużych ośrodków miejskich, przenosi się coraz więcej ludzi. Powód może być trywialny – działki budowlane na wsi są tańsze albo nieco bardziej romantyczny, czyli poszukiwanie spokoju i kontaktu z naturą. Poza tym wypoczynek na wsi staje się modny za sprawą coraz szerszej oferty proponowanej przez szeroko rozumianą agroturystykę. Następstwem tych zjawisk jest konieczność poszerzenia oferty usług na wsi, czemu ma służyć wspieranie działalności pozarolniczej na terenach wiejskich. Kryje się też za tym potrzeba niwelowania ukrytego bezrobocia w gospodarstwach.

Największa koncentracja podmiotów pozarolniczych występuje w strefach podmiejskich dużych miast oraz na obszarach atrakcyjnych turystycznie.

Co możemy zaproponować młodym?

Interwencje sektorowe czy też system dopłat proponowane w ramach PS WPR 2023-2027 nie będą pierwszymi instrumentami wspomagającym nie tylko młodych ludzi w rozpoczynaniu działalności rolniczej czy też pozarolniczej na wsi. W poprzednich okresach programowania, czyli PROW 2004-2006, PROW 2007-2013 oraz PROW 2014-2020 również wspierano młodych w formie działania „Ułatwienie startu młodym rolnikom” czy też „Premii dla młodych rolników” oraz pojawiały się działania na rozpoczęcie działalności pozarolniczej na wsi. W systemie dopłat również występowały środki skierowane tylko do osób do 40 roku życia. Wspomnieć tu też należy o kredytach preferencyjnych, szczególnie dla młodych rolników, które stały się dostępne na długo przez wejściem Polski do Unii. W ramach interwencji sektorowych w PS WPR 2023-2027 dostępna jest interwencja sektorowa „Premie dla młodych” w kwocie zwiększonej w stosunku do naborów w poprzednich okresach pro-

gramowania. W tym roku planowany jest drugi nabór w ramach tej interwencji. Poza tym w systemie płatności nadal funkcjonuje specjalna płatność dla młodych rolników której pełna nazwa brzmi uzupełniające wsparcie dochodów dla młodych rolników. Nie będę tutaj wymieniała pozostałych interwencji sektorowych dostępnych dla rolników, nie tylko młodych. Część z nich jest już Państwu doskonale znana, niektóre z nich ruszą w tym roku po raz pierwszy. Na czy więc polega wsparcie dla młodych rolników, skoro większość interwencji jest dostępna dla wszystkich? Otóż w przypadku starania się o dofinansowanie inwestycji w wielu przypadkach obowiązują kryteria punktowe. Kto zbierze więcej punktów tego wniosku zostanie rozpatrzony w pierwszej kolejności, a jedną z możliwości uzyskania punktów w całym sporej ilości jest wiek. Takie ustawienie kryteriów wyboru powoduje, że to młodzi rolnicy zwykle mają pierwszeństwo. Poza tym zarówno w przypadku interwencji sektorowych czy też programów w ramach KPO bardzo duży nacisk kładzie się na rozwój rolnictwa precyzyjnego oraz 4.0, a nowe technologie to zwykle domena młodych.

Lubuskie mlekiem płynące?

Kamila Marciniak
LODR Kalsk
k.marciniak@lodr.pl

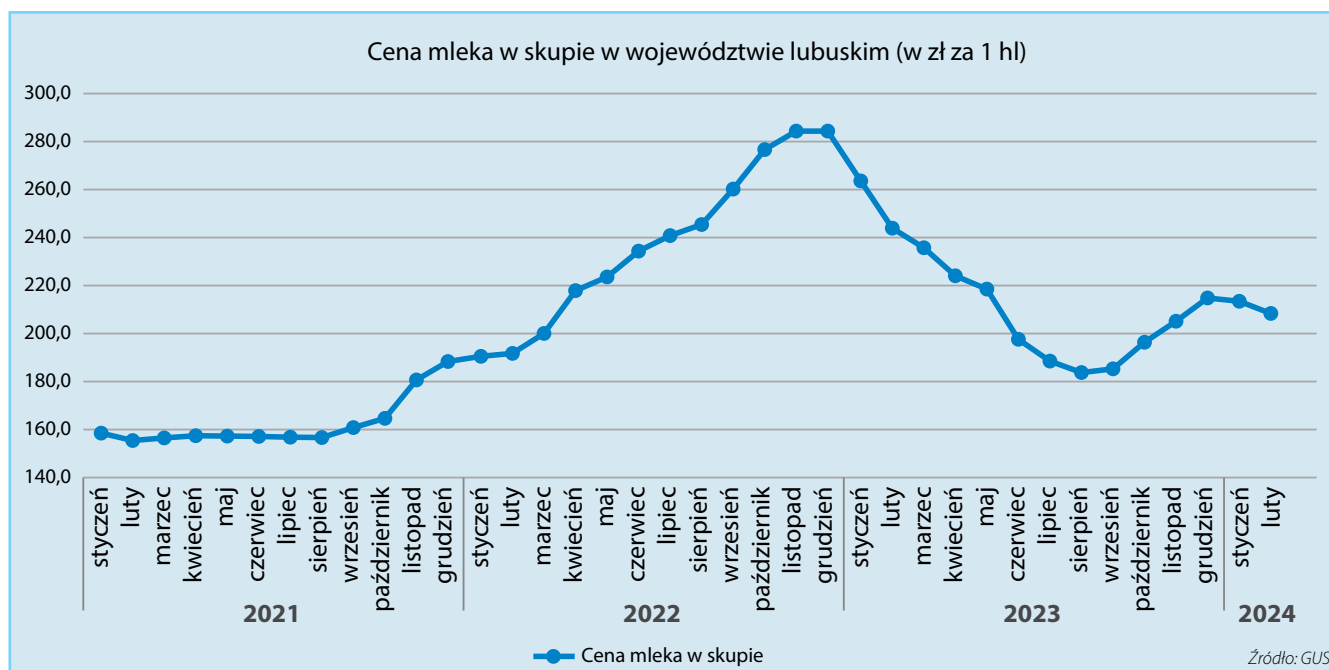
Lubuskie mleko w liczbach

W ostatnich latach cena mleka w województwie lubuskim utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie w porównaniu do cen w innych województwach. W grudniu 2023 r. cena w skupie w lubuskim wyniosła 212,89 zł/1 hl, dla przykładu w małopolskim 196,00 zł/1 hl, a w pomorskim 202,05 zł/1 hl. Inaczej natomiast

Produkcja mleka należy do najistotniejszych gałęzi gospodarki rolnej Polski, a mleko krowie jest jednym z ważniejszych produktów rolniczych. Nasz kraj należy do czołówki producentów mleka w Unii Europejskiej. Sytuacja na krajowym rynku mleka ulega dynamicznym zmianom, a jak wygląda w naszym województwie?

przedstawia się sytuacja w ilości wyprodukowanego mleka. Produkcja mleka krowiego w naszym województwie wyniosła w 2022 r. ponad 65 mln. litrów, najmniej w Polsce. Przykładowo w Wielkopolsce wyniosła ona 2 209 mln. litrów, w województwie

zachodniopomorskim 117 mln. litrów, a w dolnośląskim 148 mln. litrów. Jeśli chodzi natomiast o przeciętną wydajność mleczną, jesteśmy w ścisłej czołówce z wynikiem wydajność od sztuki na poziomie 10 653 kg mleka. Niżej plasuje się województwo

wielkopolskie z wynikiem 9 827 kg czy zachodniopomorskie 9 433 kg. Pogłowie krów mlecznych w województwie lubuskim w 2023 r. wynosiło ok. 22 tysięcy, a w Wielkopolsce ok. 280 tysięcy. Nie jesteśmy czołowym producentem mleka, ale na tle reszty województw wyróżniamy się wysoką wydajnością mleczną.

Cena prawdę ci powie

Na wykresie przedstawiono kształtowanie się cen mleka w ostatnich latach w województwie lubuskim. W pierwszej połowie 2021 roku cena mleka nie podlegała mocnym wahaniom i utrzymywała się na stabilnym poziomie. Od sierpnia 2021 roku obserwowano stopniowy wzrost cen, który utrzymywał się niezwykle długo, bo aż do listopada 2022 roku. Przez niemalże półtora roku cena mleka nie spadła w żadnym miesiącu, a systematycznie rosła. W listopadzie 2022 roku osiągnęła najwyższy wynik – 285,6 zł za 1 hl, co stanowi wzrost o ponad 53% rok do roku. Przy stabilnym poziomie cen w 2021 roku, jest to duża zwyżka. W grudniu 2022 roku wystąpiło wyhamowanie i konsekwentny spadek ceny aż do sierpnia 2023 roku, kiedy cena ponownie zaczęła rosnąć. Wzrost cen mleka w skupie trwał jedynie do

grudnia 2023 roku, a w 2024 ponownie zaczęły spadać.

Dlaczego występują takie zmiany?

Wzrostom cen mleka w 2022 roku towarzyszyły jednocześnie porównywalne, a częściowo nawet znacznie wyższe wzrosty kosztów produkcji. Podnoszenie cen w przypadku wzrostu kosztów produkcji to zrozumiała decyzja producentów. Jednakże, kiedy koszty produkcji ukształtowały się na stałym poziomie, cena mleka drastycznie spadła. Wskutek rozchwiania gospodarki nastąpiła stagnacja w handlu produktami mlecznymi. Jedną z możliwych przyczyn spadku cen mleka był duży spadek eksportu, wojna w Ukrainie czy wysokie podwyżki cen energii, gazu i paliw, co również dotknęło kieszenie konsumentów.

Skok czy już upadek?

Najczęściej na przełomie maja i czerwca notowane jest największe zapotrzebowanie na produkty mleczne. Producenci w poprzedzających miesiącach planują większą produkcję, aby uzupełnić zapotrzebowanie na rynku. Niestety w czerwcu 2023 roku odnotowano duże spadki cen, przez co producenci mleka znaleźli

się w trudnej sytuacji. Było zwiększone zapotrzebowanie na produkt, którego cena niemalże równała się kosztom produkcji. Produkcja stała się nieopłacalna i trudna do realizacji w zakładanych normach. Analizując ceny w 2023 roku stwierdza się, że sytuacja na rynku mleka krowiego była niezwykle wymagająca. Skutkiem drastycznego pogorszenia się dochodowości produkcji będzie zmniejszanie się ilości rolników zajmujących się produkcją mleka.

Co dalej?

Jesteśmy regionem, w którym hodowców bydła stale ubywa, ale za to średnia wydajność naszych krów jest na wysokim poziomie. Na decyzje o likwidacji stad w gospodarstwach indywidualnych decydujący wpływ mają brak następców oraz ciągle zwiększające się koszty produkcji. Wpływa na to zarówno specyfika pracy w gospodarstwie, jak i coraz więcej regulacji prawnych i niepewność co do decyzji polityków. Początek 2024 roku również nie był najlepszy – ceny mleka w skupie uległy pogorszeniu. Jeśli w najbliższych miesiącach sytuacja na rynku mleka się nie poprawi, wiele firm czeka podjęcie trudnych decyzji dotyczących przyszłości.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Nowa jakość w dziedzinie uprawy winorośli

Pokaz w Winnicy Cantina – opryskiwacz przyczepiany z regulowaną szerokością oprysku i automatycznym dozowaniem cieczy

Agata Zajda-Sipa
LODR Kalsk
a.zajda-sipa@lodr.pl

Wraz z nadejściem wiosny, w Winnicy Cantina w Mozowie zorganizowany został pokaz innowacyjnej maszyny do opryskiwania winorośli. Jego organizatorem był Zespół ds. Innowacji w Rolnictwie (SIR) Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku.

Innowacyjne wsparcie

Właściciel, dr inż. Mariusz Pacholak, oprowadził uczestników po winnicy, opowiedział nie tylko o nowatorskich rozwiązaniach w uprawie winorośli oraz produkcji wina i ich zastosowaniu w praktyce, planach rozwoju winiarskiej przygody, ale także o aktualnych problemach z jakimi mierzą się lubuscy winiarze. Bohaterem pokazu był innowacyjny opryskiwacz do winorośli – nowy nabytek Winnicy Cantina, opryskiwacz OCTOPUS z regulowaną szerokością oprysku i automatycznym dozowaniem cieczy. Prezentowany model jest przystosowany do wykonywania zabiegów na roślinach sadowniczych, w tym winoroślach. Uczestnicy pokazu na wstępie wysłuchali prezentacji specjalistów dotyczącej technologii oprysku. Następnie zapoznali się

z charakterystyką parametrów prezentowanego modelu opryskiwacza, a podsumowaniem był pokaz pracy urządzenia na winnicy. Podczas wydarzenia zaprezentowany został opryskiwacz o pojemności głównego zbiornika 1000 litrów, wyposażony w przystawkę SAD/P. Przystawka ta charakteryzuje się maksymalną wydajnością sięgającą 16000 m³/h oraz zasięgiem oprysku (szerokość x wysokość) 7,0 x 2,5 m. Jest to przystawka rurowa, wyposażona w 10 przewodów z regulowanymi dyfuzorami. Przystawki sadownicze dyfuzorowe powodują, że oprysk jest bardzo precyzyjny. Całość konstrukcji przeprowadzona została na kratownicy. Układem podawania cieczy steruje zawór regulacyjny Comet, dający możliwość wyłączenia oprysku na jednej

Celem pokazu było podniesienie poziomu wiedzy uczestników w zakresie nowoczesnej uprawy winorośli, innowacyjnego podejścia w technologii opryskiwania winorośli wpływającego na jakość jej uprawy oraz uzyskanie zdrowych i obfitych plonów. Uczestnicy pokazu zapoznali się także z aktualnymi informacjami dotyczącymi rozwoju winiarstwa w województwie lubuskim.

Wydarzenie, poza stroną merytoryczną oraz praktyczną, było doskonałą okazją do wymiany poglądów i doświadczeń pomiędzy lubuskimi winiarzami, doradcami LODR oraz specjalistami w zakresie

stronie lub obu stronach przystawki. Ponadto, prezentowany model ma możliwość wyłączania i włączania sekcji w pionie.

Nie tylko pokaz

Wzbogaceniem pokazu była prezentacja różnych nowoczesnych urządzeń, znanych i cenionych w branży winiarskiej. Tym samym pokaz ukazał, jak ważne jest zastosowanie nowoczesnych technologii, dzięki którym wszelkiego typu prace polowe mogą być o wiele łatwiejsze do wykonania, precyzyjniejsze, a dodatkowo wpływają na dużą oszczędność czasu.

technologii maszyn rolniczych.

Organizacja pokazu została zrealizowana w ramach operacji pn.: Zespoły Tematyczne na poczet rozwoju innowacji w rolnictwie – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej zgodnie z Planem Działania KSOW na lata 2014-2020 w zakresie SIR Plan Operacyjny na lata 2024-2025.

Zapraszamy do zapoznania się z pełną relacją fotograficzną z pokazu na stronie: www.lodr.pl zakładka: SIR.

Dziękujemy serdecznie właścicielom Winnicy Cantina za podzielenie się z nami nowinkami technologicznymi w uprawie winorośli i możliwość realizacji praktycznego pokazu!

Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 Instytucja zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Razem możemy więcej

Nasi specjaliści na konferencji „Współpraca producentów rolnych sposobem na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich”

„Współpraca producentów rolnych sposobem na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich” to tytuł konferencji, która odbyła się w Poznaniu. Wydarzenie zgromadziło osoby związane z sektorem rolniczym, które miały okazję wymienić się doświadczeniami i najlepszymi praktykami dotyczącymi współpracy w ramach różnych obszarów działania.

Karolina Kolańska
LODR Kalsk
k.kolanska@lodr.pl

Współpraca to szansa

Witając uczestników, Dyrektor Centrum Doradztwa Rolniczego Oddziału w Poznaniu, Mariusza Tatka, przypomniał, że w tym roku CDR obchodzi 50-lecie istnienia. Wskazał również, że współpraca między rolnikami jest niezwykle ważnym działaniem, w szczególności teraz, kiedy to mamy do czynienia z trudną sytuacją na rynkach rolnych. Dyrektor Centrum Rolniczego w Brwinowie Ireneusz Drozdowski stwierdził, że współpraca jest wspólnym dziełem, które może przybierać wiele różnych form i nie można zrobić jednej, prostej instrukcji tego działania. Dyrektor

CDR w Brwinowie zwrócił także uwagę, że obecny poziom współpracy jest niewystarczający. Wskazał jed-

nak podmioty takie jak KGW, OSP, gdzie współpraca układa się wzorowo, dlatego warto czerpać z ich doświadczenia. Dodał również, iż wspólne działanie rolników stanowi fundament społeczności wiejskiej, gdyż to właśnie rolnicy, poprzez swoją pracę i zaangażowanie, nie tylko zapewniają nam żywność, ale również odgrywają istotną rolę w kształtowaniu lokalnej gospodarki, czy też ochronie środowiska naturalnego. Gościem honorowym wydarzenia był Wicewojewoda Wielkopolski – Jarosław Maciejewski, który wskazał, że wielkopolskie rolnictwo jest niezwykle ważną i nowoczesną gałęzią gospodarki, a rolnicy bardzo chętnie korzystają z nowych technologii. Wicewojewoda wskazał także, że na co dzień obcuje z rolnictwem i przez 17 lat był sołtysem, co pozwo-

liło mu na pozyskanie doświadczenia w rozwoju obszarów wiejskich.

Wykłady

Pierwszy blok tematyczny rozpoczęła prezentacja Anny Gołdys – Brokera Innowacji z CDR w Brwinowie, która zaprezentowała działanie „Współpraca”, w zakresie Interwencji 13.5 „Współpraca Grup Operacyjnych EPI” w ramach Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Celem interwencji jest tworzenie grup operacyjnych, opracowanie i wdrożenie innowacyjnych projektów, z uwzględnieniem potrzeb rolników, łączące partnerów dysponujących wiedzą z wzajemnie uzupełniających się dziedzin, oparte na interaktywnym modelu innowacji. Następnie Małgorzata Prządak ze SOK POL przybliżyła zagadnienie lokalnego rozwoju gospodarczego w kontekście Zakątków Produktów Tradycyjnych. Kolejne prezentacje skupiały się na konkretnych innowacjach w ramach działania „Współpraca”, takich jak wieprzowina KOBE prezentowana przez Janusza Wojtczaka z Inter Agri oraz współpraca w ramach Grupy Producentów Rolnych, omawiana przez Jadwigę Rozalczuk ze Spółdzielni Schabik. Następnie dzięki prezentacji Wojciecha Styburskiego z Agro Integracja uczestnicy mieli okazję poznać korzyści wynikające ze sprzedaży trzody chlewnej w grupie oraz możliwości, jakie daje wspólna sprzedaż. Kolejny-

mi prelegentami byli Panowie Łukasz Mosiniak i Markus Janicki z DIA Group, którzy przedstawili zasady funkcjonowania sieci detalicznych i warunki dostaw produktów do tych sieci. W tym miejscu warto wskazać wnioski z prezentacji obu Panów odnośnie braku możliwości dostarczania produktów bezpośrednio do sieci przez pojedynczego rolnika i jak ważna staje się współpraca w ramach grup producenckich.

Wymiana doświadczeń

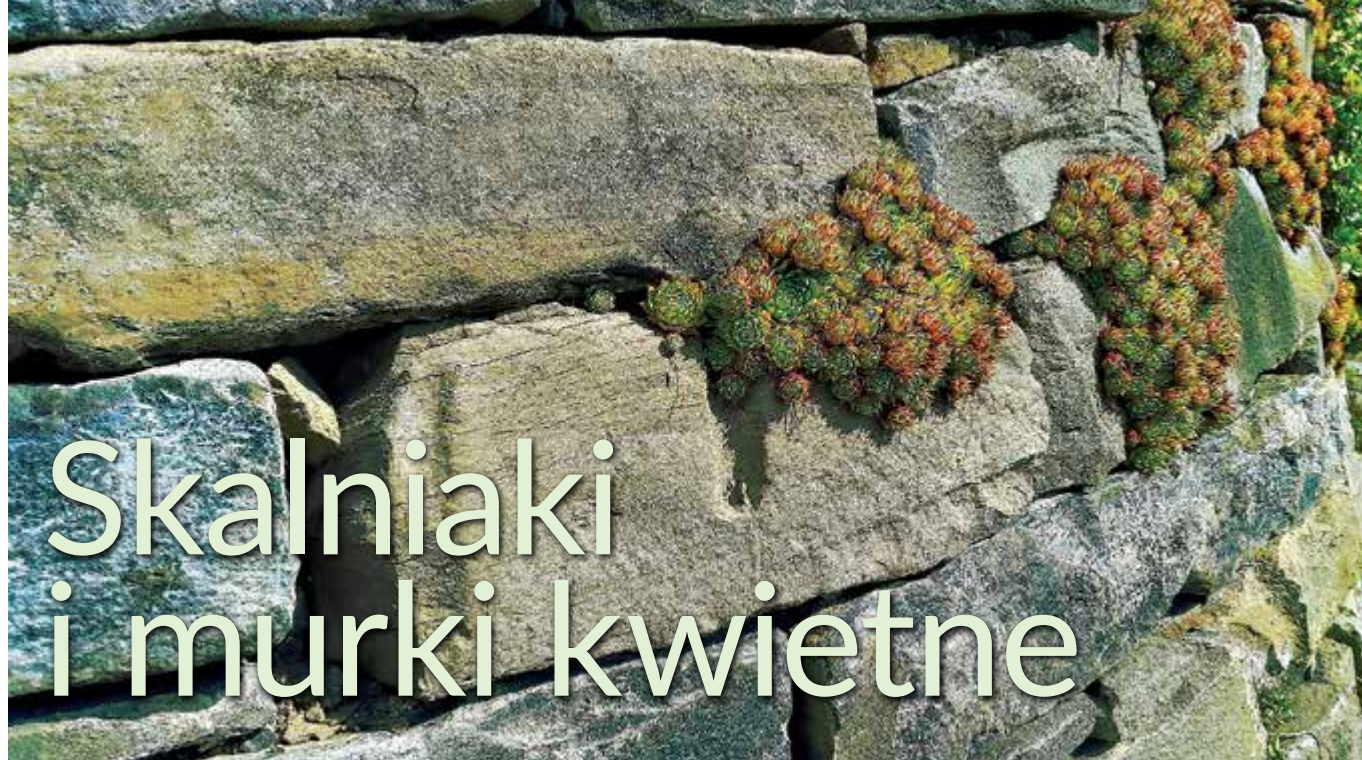
Następnie odbyła się rozmowa moderowana przez Karolinę Kolańską – Brokera Innowacji Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku, dotycząca wspólnego sprzedawania produktów od rolników. W rozmowie udział wzięł Pan Jan Czaja z Stowarzyszenia ODRONIK. Opowiedział on o zaletach wspólnej sprzedaży produktów rolnych przez członków stowarzyszenia oraz przedstawił możliwości dalszego rozwoju Grupy. Kolejny panel dyskusyjny poświęcony był tematowi „Małej Współpracy” oraz krótkim łańcuchom dostaw lubuskiej Grupy Operacyjnej EPI – Specjały z nad Obry, gdzie poruszono kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem zielonych gospodarstw opiekuńczych oraz budowaniu marki GO KŁŻ. Pan Grzegorz Fajkis oraz Janusz Frączek w rozmowie z Karoliną Kolańską przybliżyli uczestnikom konferencji

jak ważny jest rozwój obszarów wiejskich poprzez tworzenie wspólnych inicjatyw wśród rolników oraz instytucji samorządowych. Ostatnim punktem programu był wykład na temat innowacji w ramach „Dużej Współpracy” przedstawiony przez Bogusława Leśniewskiego i Jolantę Leśniewską z Runoland Sp. z o. o., gdzie zaprezentowano, jak powstała Grupa Operacyjna Kisz Misz oraz jakie cele jej przyświecały w ramach współpracy między CDR Oddział w Poznaniu, Uniwersytetem Przyrodniczym w Poznaniu a Rolnikami.

Podsumowanie

Na zakończenie podkreślono znaczenie współpracy dla rozwoju rolnictwa oraz przypomniano wypracowane podczas spotkania pomysły i wnioski. Wydarzenie okazało się owocnym forum wymiany doświadczeń oraz inspiracji dla wszystkich uczestników, którzy z zapałem podejmą się implementacji nowych pomysłów w swoich działaniach zawodowych. Konferencja odbyła się hybrydowo na ENEA STADIONIE w Poznaniu, a jej organizatorem było Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Oddział w Poznaniu.

Skalniaki i murki kwietne

Zarówno murki jak i skalniaki są dość częstymi elementami upiększającymi nasze ogrody. Oba te elementy są stosowane w ogrodach przydomowych najczęściej jako ekspozycja bardzo małych, ciekawych, kwitnących roślin ozdobnych oraz kamieni naturalnie występujących w danym rejonie (otoczaki, piaskowce, granity) lub egzotycznych nawiązań do inspiracji z naszych dalszych podróży (marmury, wapienie itp.).

Czym jest skalniak i murek kwietny?

Skalniakiem jest kompozycja kamienno-roślinna w ogrodzie, która nawiązuje do roślin naturalnie występujących w trudnych warunkach górskich. Jest to połączenie kamieni, ozdobnych skałek, żwirów lub gryków z roślinnością naskalną, górką, znoszącą pełne nasłonecznienie i przepuszczalne podłoże, a nawet okresy suszy. Murek kwietny jest to murowany na sucho murek wolnostojący lub oporowy, w którego szczelinach lub specjalnie uformowanych wnękach, „kieszeniach” rosną rośliny.

Jakie wybrać rośliny?

Warunki siedliskowe panujące wśród kamieni, w szczelinach skalnych czy na powierzchniach żwirowych, są trudne dla roślin ze względu na małą wilgotność, małą ilość żyznego podłoża oraz wysokie temperatury w miejscach nasłonecznionych (ka-

mienie nagrzewając się długo oddają nagromadzone w słoneczne dni ciepło). Ponadto rośliny dobiera się tak, aby nie przysłoniły kamieni, czyli niewielkich rozmiarów, okrywowe, nie ekspansywne.

Roślinami, które poradzą sobie z takim wyzwaniem są tzw. rośliny naskalne, rośliny gruboszowate, sukulenty czy niektóre iglaste krzewy lub drzewka. Należą do nich między innymi takie byliny jak: krwawnik wełnisty *Achillea tomentosa*, smagliczka pagórkowa *Alyssum montanum*, gęsiówka kaukaska *Arabis caucasica* 'Variegata', dzwonek karpaci *Campanula carpatica*, chaber górski *Centaurea montana*, rogownica kutnerowata *Cerastium tomentosum*, cymbalaria bluszczowata *Cymbalaria majalis*, goździk kropkowany *Dianthus deltoides*, gładek kaukaski *Draba brunifolia*, wilczomlecz pstry *Euphorbia polychroma*, kostrzewa sina *Festuca glauca*, goryczka bezłodygowa *Gentiana acaulis*, bodziszek

kantabryjski *Geranium xcantabrigiense* 'Cambridge', gipsówka rozesłana *Gypsophila repens*, posłonek *Helianthemum* 'Golden Queen', liliowiec ogrodowy *Heimerocallis* 'Stella d'Oro', przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis*, jeżyna arktyczna *Rubus arcticus*, rozchodnik naskalny *Sedum caudicola* 'Lidakense', rozchodnik łopatkowaty *Sedum spathulifolium*, rojnik pajęczynowaty *Sempervivum arachnoideum*, juka karolińska *Yucca filamentosa*.

Wśród krzewów i krzewinek można wykorzystać do nasadzeń m.in. klon

palmowy *Acer palmatum* 'Dissectum', 'Garnet', berberys bukszpanolistny *Berberis buxifolia* 'Nana', irgę *Damiera* *Cotoneaster dammeri* 'Major', 'Monocreeper', irgę poziomą *Cotoneaster horizontalis*, szczodrzeńca wczesnego *Cytisus x praeox*, trzmielinę *Fortune'a* *Euonymus fortunei*, lawendę wąskolistną *Lavandula angustifolia*, tawułę japońską *Spiraea japonica* 'Bullata', wrzośca darlejskiego *Erica x darleyensis*. Zastosowanie mają też małe pnącza typu powojnik: *Clematis* 'Albina plena', 'Purple Spider', czy 'Willy'.

Rośliny iglaste mogące sobie poradzić z suchymi warunkami skalniaka to np. małe odmiany gatunków: jałowiec

Przed rozpoczęciem układania materiałów naszego ogródka skalnego musimy bardzo starannie teren oczyścić i odchwąścić, a następnie zabezpieczyć np. włókniną ogrodniczą P-50 przed wzrostem niechcianych roślin z nasion ukrytych pod ziemią.

Murek kwietny muruje się na suchu (czyli bez zapraw wiążących), z kamieni o dwóch ścianach równoległych lub fragmentów płyt, na fundamencie płytowym (z kamienia płytowego na piasku, fundamencie z tłucznia (tłuczeń na piasku) lub fundamencie betonowym (beton na piasku – im bardziej przepuszczalne podłoże tym płytszy). Wykop pod murek wykonuje

ny i zabezpieczony, to pozostanie nam usuwanie tylko nielicznych chwastów, usuwanie obumarłych części bylin, czy pojedynczych gałęzi krzewów. Aby ułatwić sobie usuwanie z żwirowych powierzchni np. przywianych uschniętych liści, można użyć narzędzi takich jak dmuchawa do liści. Należy to wykonywać w suchą pogodę. Jeśli zaś chodzi o trwałość i zmienność wyglądu materiałów przez nas użytych, to bardzo różnią się od siebie miękkie i higroskopijny piaskowiec od najtwardszego jakim jest granit, który nie zmienia się tak pod wpływem zmiennych warunków pogodowych (wilgoć, zamarzanie i działanie promieni słonecznych).

Podsumowanie

Chcąc wyróżnić pewną część ogrodu, można spróbować nadać jej charakter górski. Oprócz pięknych roślin, wyeksponujmy wówczas również ułożone w sposób naturalistyczny ciekawe skały, głazy i kamienie. Warto przez tak uatrakcyjniony teren przeprowadzić ścieżkę, w połączeniu np. z kamiennymi schodkami, aby móc z bliska podziwiać kwitnącą wśród kamieni, często niewielkich rozmiarów, zieleń.

■ Olga Kazińska-Linkowska

wiec pospolity *Juniperus communis*, jałowiec skalny *Juniperus scopulorum*, oraz sosna karłowa *Pinus pumila* 'Glaucua', sosna drobnokwiatowa *Pinus parviflora*, sosna górską *Pinus mugo*.

Podstawowe zasady budowy

Wybierając lokalizację dla skalniaka bądź murka kwietnego w naszym ogrodzie, weźmy przede wszystkim pod uwagę ukształtowanie terenu i wykorzystajmy istniejące skarpy i najbardziej nasłonecznione miejsce. Skalniak, który będzie wykonany na istniejącym południowym stoku wzniesienia, będzie się naturalnie komponował i lepiej wyglądał niż usypana przyzma kamieni np. na płaskim trawniku.

się na głębokość od 30 do 80 cm. Murek oporowy, wykonywany z kamieni łupanych warstwowo, dla lepszej stabilności odchyła się podczas budowy od pionu o ok. 15 %. Kamienie układa się od największych na dole i tak, aby się wzajemnie zazębiały. Miejsca na wypełnienie ziemią pod rośliny wykonuje się poprzez takie rozmieszczenie kamieni, aby zostawały „kieszenie” na co najmniej 5-10 cm, z pochyłością w kierunku do skarpy. Materiałem budulcowym może być np. łupek skalny, piaskowiec, granit czy łamane otoczaki.

Pielęgnacja roślin i trwałość materiałów skalnych

Jeżeli teren przed wykonaniem skalniaka został dobrze odchwąszczo-

Moc kompostu

Kompost to nawóz organiczny wytwarzany w procesie humifikacji z różnego rodzaju materii organicznej, głównie pochodzenia roślinnego. Odpady zwierzęce, które powinno się kompostować, to bogate w węglan wapnia skorupki jaj oraz zasobne w azot pióra zdrowych ptaków. Kompost ogrodowy posiada szerokie zastosowanie, zarówno w uprawach polowych, jak i pod osłonami. Ten naturalny surowiec doskonale nadaje się jako podłoże do warzyw, roślin ozdobnych oraz drzew i krzewów ozdobnych, tudzież owocowych. Kompost wzbogaca glebę w to co najcenniejsze, czyli próchnicę (humus). Poprawia on zarówno właściwości biologiczne jak i fizykochemiczne gleby. Jest jednym z podstawowych nawozów w uprawach ekologicznych, nic tylko kompostować...

Kamila Janiszewska
LODR Kalsk
k.janisewska@lodr.pl

Metody kompostowania

Odpowiednim miejscem do kompostowania jest stanowisko zacienione, osłonięte od wiatru. Zakładając kompostownik w ogrodzie lub na działce, mamy możliwość wyboru jednej z dwóch metod: kompostowania w kompostowniku bądź kompostowania na pryzmie. Mniej kosztownym wariantem jest kompostowanie na pryzmie, ponieważ nie wymaga od nas zakupu gotowego kompostownika, przykładowo z tworzywa sztucznego. Możemy także samodzielnie wyko-

nać kompostownik, np. z drewna czy też elementów betonowych. Na dnie kompostownika bądź hałdy należy ułożyć warstwę drenażową, składającą się z połamanych gałęzi. Następnie trzeba ją przysypać słomą, torfem albo ziemią ogrodową i kolejno materiałem organicznym, znów ziemią i tak na przemian. Wartość wytworzonego kompostu zależy od jakości poszczególnych składników użytych do jego produkcji oraz od przebiegu samego kompostowania. Wyprodukowany kompost zawiera oprócz podstawowych makroelementów, takich jak azot, fosfor czy potas, inne makroelementy, mikroelementy, kwasy organiczne, naturalne hormony czy stymulatory wzrostu.

Co kompostujemy

Są zasady, których należy przestrzegać, by uzyskać pełnowartościowy, „zdrowy” nawóz naturalny. Podstawową regułą jest kompostowanie materiałów nie wykazujących oznak chorobotwórczych, np. pleśni. **Kompostować możemy:** obierki kuchenne, ogryzki, kiszonki, przetwory owocowe, fusy po kawie i herbacie, skorupki jaj, pióra. Doskonale nada się ponadto bogata w azot skoszona trawa, liście, chwasty jednoroczne bez związanych torebek nasiennych, cytrusy w niedużych ilościach, suchy chleb. Ważnym elementem kompostu są zasobne w węgiel elementy: popiół drzewny, rozdrobiona kora, wióry

drewniane, trociny, słoma, brązowy papier i karton, piasek, glina. **Nie wolno wyrzucać na kompost: chorých roślin, wieloletnich chwastów z nasionami, odchodów zwierząt domowych, nabiału, zużytego oleju, mięsa, kości, resztek ryb, pędów i korzeni roślin, które mogą odbić, np. perzu, pokrzywy czy skrzypu.** Nie wszystkie liście można kompostować. W kompoście **należy unikać liści: orzecha włoskiego, bluszczu, dębu, liści laurowych i roślin trujących.** Co ciekawe, pozostawione w kompoście liście orzecha włoskiego zawierają juglon, który jest toksyczny i hamuje wzrost innych roślin. Tworząc kompost powinniśmy pamiętać, by był on jak najbardziej różnorodny, zawierał zarówno brązowe, bogate w węgiel elementy, jak i te zielone, zasobne w azot.

Warunki kompostowania

Rozkład resztek materii organicznej przez mikroorganizmy, głównie bakterie i grzyby, zachodzi w momencie, gdy są odpowiednie warunki do ich rozwoju. Dojrzewanie kompostu trwa na ogół 18 miesięcy. W dojrzałym kompoście nie powinny być widoczne resztki roślinne. Ma on przyjemny zapach wilgotnego runa leśnego, strukturę tzw. gruzełek oraz

kolor ciemnobrązowy. Tradycyjny kompost charakteryzuje się odczynem od lekko kwaśnego po obojętny, od pH 6,0 do 7,0. Do prawidłowego przebiegu kompostowania niezbędna jest odpowiednia wilgotność (na poziomie 50-60 %) i stały dostęp powietrza. W momencie, gdy kompost jest zbyt suchy, rozwijają się grzyby, które proces humifikacji przeprowadzają znacznie wolniej niż bakterie. Trzeba wówczas go podlewać. Zbyt mokry kompost powoduje intensyfikację wolnych zjawisk beztlenowych, które są przyczyną nieprzyjemnego zapachu. Gromadząca się w przyzmy wodą będzie również powodowała wymywanie składników przyswajalnych z masy kompostowej. Istotnym czynnikiem w kompostowaniu jest temperatura. Jej spadek niekorzystnie wpływa na tempo tego zjawiska. Poniżej 10°C znacznie ono zwalnia, a przy wartości 0°C całkowicie ustaje. Maksymalną graniczną temperaturą dla tych procesów biologicznych jest 70°C. Dla ciekawego porównania, przyzma w temperaturze 30°C będzie się przeobrażała dwa razy krócej niż przyzma w 20°C. Do zachodzenia humifikacji potrzebna jest także obecność powietrza – tlenu. Procesy tlenowe zachodzą dziesięciokrotnie szybciej niż beztlenowe. Gdy masa kompostowa nie ma dostępu do tlenu zachodzi w niej wolne beztlenowe gnicie, dlatego tak ważne jest napowietrzanie kompostu, czyli zrzucanie wierzchniej warstwy w środek przyzmy, a środkowej części na wierzch, by mogła się ona dotlenić. Istotnym elementem kompostowania jest fakt, iż materiał powinien być odpowiednio rozdrobiony. Większe frakcje, np. gałęzi czy słomy, należy podzielić na mniejsze elementy, używając np. rozdrabniacza.

Przyspieszenie kompostowania

Świeży kompost warto by zaszczipić. W tym celu można zastosować już dojrzały kompost z innej hałdy. Posiada on zarówno formy żywe, jak i przetrwalniki mikroorganizmów, co w znacznej mierze przyspieszy

proces kompostowania. Alternatywną opcją jest użycie dobrej jakości ziemi ogrodniczej lub dojrzałego obornika. Kompostowanie da się pobudzić za pomocą gotowych aktywatorów do kompostu. Preparaty te zawierają mikroorganizmy, enzymy oraz różnego rodzaju substancje aktywujące mechanizm kompostowania. Ciekawym rozwiązaniem jest umieszczenie w kompoście dżdżownic kalifornijskich. Tworząc kompostownik można pokusić się o położenie na jego samym dnie czystych, brązowych, nieza drukowanych kartonów, które będą doskonałym źródłem celulozy i zwiabią dżdżownice.

Zastosowanie kompostu

Kompost jest idealnym nawozem naturalnym do zasilania warzyw, owoców, drzew i krzewów owocowych oraz roślin ozdobnych. Jest on także dobrym materiałem do ściółkowania, co więcej, może służyć jako składnik podłoża do kwiatów czy warzyw. Idealnie nadaje się do tworzenia nowych nasadzeń w ogrodzie. Dojrzały kompost stosujemy wiosną przed siewem, mieszając go z wierzchnią warstwą gleby. Istnieje możliwość zastosowania go jesienią, jednakże wtedy należy wkopać go w ziemię na głębokość około 30 centymetrów. Nieprzerobiony kompost aplikowany jesienią trzeba pozostawić na wierzchniej warstwie gleby na zimę, a przekopać dopiero wiosną.

Ramen – kulinarne źródło długowieczności Japończyków?

złotej, pędy bambusa, wodorosty nori, nasiona sezamu, sos sojowy, jaja oraz kamaboko (zagęszczona pasta rybna w formie wałków, gotowana na parze i krojona w plastry), makaron ramen, undon lub chow mein. Ta wielość dodatków powoduje, że zupa posiada wiele wartości odżywczych i prozdrowotnych.

Długo i cierpliwie

Wartość odżywcza i kaloryczna ramenu różni się w zależności od zawartych w nim składników, ale jest on posiłkiem bogatym w białka,

Japonię pod względem powierzchni możemy zakwalifikować jako mały kraj, ale pod względem populacji plasuje się już na 11 miejscu na świecie. Japończycy są dumni ze swojej tradycyjnej kuchni „washoku”, która opiera się na prostych, nieprzetworzonych, posiłkach, ze świeżych składników dostępnych w sezonie. Jest znana ze swojego korzystnego wpływu na trawienie i ogólną zdrowotność, a także uznawana za zapewniającą dłuższe życie (obecnie w Japonii żyje ponad 80 tysięcy osób, które przekroczyły 100 lat życia) [3].

*Dr inż. Anna Gawrońska,
adiunkt Instytut Sportu, Turystyki
i Żywności Uniwersytet Zielonogórski*

*inż. Dominika Kurowska,
absolwentka kierunku Żywność
człowieka i dietoterapia
Uniwersytetu Zielonogórskiego*

Ramen – japoński rosół

Jednym z najbardziej rozpoznawalnych na świecie dań kuchni japońskiej jest sushi. Podobną potrawą jest onigiri, które, pomimo wielu podobieństw do sushi, jak użycie ryżu, octu i nadzienia, jest kompletnie inną potrawą. Onigiri to kulki ryżowe, najczęściej

uformowane w kształt trójkąta, które są jedynie dodatkiem do dania głównego bądź przekąską [Murata i wsp. 2006]. Niezwykle popularnym daniem tradycyjnej kuchni japońskiej jest **zupa ramen**. Ramen to również nazwa rodzaju makaronu, stanowiącego główny składnik tej zupy. Jest to esencjonalna zupa z dodatkiem wielu warzyw i przypraw, tworzona na wywarze wołowym, drobiowym, rybnym czy warzywnym (np. z tofu) – przypomina nasz tradycyjny, długo gotowany rosół. Wśród znanych dodatków w ramenie znajdziemy: grzyby shiitake, kapustę pak choi, kiełki fasoli

węglowodany oraz kwasy tłuszczowe omega-3 (w przypadku zastosowania wywaru rybnego i wodorostów). Jeśli chcielibyśmy odtworzyć smak ramenu w naszej kuchni, możemy wykorzystać dodatkowo w wywarze pokrojoną w słupki marchewkę i korzeń pietruszki, a także jej natkę czy szczypior. Dla wielbicieli wyrazistych smaków możemy stworzyć ostrzejszą wersję potrawy poprzez zastosowanie odrobiny papryczki chili lub pieprzu cayenne. Wywar, gotowany przez parę godzin na wolnym ogniu, stanowi bazę tej zupy. Wołowinę, co ważne – z kością – gotujemy nawet 6 godzin, krócej wywar drobiowy, rybny (tu też liczą się ości i głowy rybne) czy warzywny. Wolne gotowanie przyczynia się do jego klarowności. Po otrzymaniu klarownego wywaru należy wyjąć z niego mięso i warzywa (usunąć kości i ości, a mięso pokroić), namoczyć grzyby shiitake – gotować przez 5 minut, można je pokroić w paski. Makaron, w zależności od wybranego, należy przyrządzić zgodnie z informacją znajdującą się na jego opakowaniu. Słoność i smak umami zupa uzyskuje dzięki

♦ Ramen z onigiri, fot. D. Kurowska

Na zdrowie!

Tak skomponowany ramen jest źródłem szeregu witamin z grupy B, zawiera witaminę A, kwasy omega 3, żelazo czy potas – witaminy, substancje i pierwiastki niezwykle istotne dla dobrostanu naszego organizmu [Kushner, Barak 2012]. Dodatkowo, przekąską do tej esencjonalnej zupy mogą być onigiri nadziewane pastą z majonezu, sosu sojowego i tuńczyka, wzbogacające posiłek dodatkowo o witaminy A, E i D oraz kwasy omega-3. To sycące, wspaniałe danie może stać się także Państwa ulubionym – zachęcamy do gotowania i próbowania!

♦ *Ramen warzywny z tofu, fot. D. Kurowska*

zastosowaniu sosu sojowego – kucharze w Japonii doprawiają ramen sosem sojowym zgodnie z preferencjami konsumenta. Do odpowiedniej ilości sosu sojowego dodają klarowny, gorący wywar, a do niego wybraną porcję krojonych: mięs, warzyw, tofu, grzy-

bów, płatki namoczonych wodorostów, odpowiednią ilość ugotowanego makaronu oraz wybrane dodatki: pieprz, sól, rozdrobnioną natkę kolendry lub pietruszki, szczypior. Na zakończenie do ramenu dodawane jest przekrojone jajo kurze ugotowane na półtwardo z lekko płynącym żółtkiem.

Literatura

1. Kushner, Barak. „Slurp! A Social and Culinary History of Ramen-Japan's Favorite Noodle Soup.” Brill, 2012
2. Murata Y., Kuma M., Adria F.; Kaiseki: The exquisite cuisine of Kyoto's Kikunoi Restaurant. 2006
3. <https://www.rp.pl/spoleczenstwo/art527051-japonia-liczba-stulatkow-przekroczyla-80-tysiecy> [dostęp 15.02.2024]

Konkurs Folk Fashion

Niech się stanie ludowe ubranie

Połączenie nowoczesności z tradycją

Zespół ds. aktywizacji lubuskich KGW zaprasza do udziału w konkursie na najładniejszy strój ludowy
Regulamin **KONKURSU** na stronie www.lodr.pl

Termin zgłaszania udziału do **30.08.2024 r.**

Zgłoszenia: Anna Zwiąhel
e-mail: a.zwiahel@lodr.pl

tel. 68 385 20 91 wew. 340 tel. 506 864 187

Produkt **Regionalny** *Lubuski*

Jacek Stefanowicz
 LODR Kalsk.
 j.stefanowicz@lodr.pl

Ogórki kiszone nadnoteckie

Ogórek Śremski, Polan czy Monastyrski – to najczęściej używane odmiany w produkcji przetworów w postaci kiszonek przez producentów działających na terenach nadnoteckich. Niezmiennie te same odmiany, te same przyprawy i podobne technologie sprawiają, że niezmienny od lat jest także smak ogórków kiszonych nadnoteckich.

Tradycja

Produkcją warzywną na ziemiach nadnoteckich zajmowano się od pokoleń. Ugrunтоваła się ona w tych rejonach tuż po wojnie, za sprawą osiedlających się mieszkańców kresów wschodnich. Już po kilku latach od rozpoczęcia uprawy warzyw zaczęto ich nadmiar przerabiać na kiszonki. Jednym z większych ośrodków produkujących w sposób tradycyjny były Lipki Wielkie gdzie osiedliła się rodzina państwa Sondejów. Być może dzięki ich pasji zajęciem tym zainteresowało się także kilka innych okolicznych gospodarstw, zajmowało się kilka gospodarstw z Ziemi Noteckiej kontynuując tę działalność po dzień dzisiejszy. Do produkcji używane są niezmiennie od lat odmiany rodzime – Polan, Śremski, Monastyrski. Ze względu na klimat panujący w okolicach Noteci ogórki przeznaczone do kiszenia wysiewa się po 8 maja. To termin najlepszy i sprzyjający szybkiemu i dobremu plonowaniu ogórków. Ogórki kiszone nadnoteckie są produktem charakterystycznym dla klimatu i gleby na tych terenach. Dzięki przekazywanej z pokolenia na pokolenie metodzie i odpowiedniemu doborowi przypraw możemy mówić o gwarancji dosko-

nałego smaku i aromatu ogórków kiszonych nadnoteckich.

Produkcja

Niezmiennie ważne jeszcze przed kiszeniem jest odpowiednie przygotowanie urządzeń, pojemników oraz miejsca, w którym przeprowadzany jest proces kiszenia. Na jego przebieg wpływ ma na przykład dokładne umycie i wyparzenie beczek, w których dochodzi do procesu kiszenia. Rzecz polega na tym, aby ograniczyć ilość bakterii tylko i wyłącznie do tych niezbędnych dla dobrego ukiszenia ogórków. Ma to także wpływ na trwałość produktów. Po dokładnym umyciu, „na dno beczki ułożyć połowę lub jeśli beczka wysoka 1/3 części liści i przypraw. Układać ogórki pionowo, ciasno, lecz nie ugniatać. Po założeniu do połowy beczki, przełożyć ogórki połową pozostałych liści i przypraw i dopełnić beczkę ogórkami. Wierzch przykryć liśćmi, a następnie dopasować wieko beczki. W przykryciu powinien być otwór, przez który należy uzupełniać beczkę zimną zalewą. Po uzupełnieniu otwór zaczopować. Po pierwszej burzliwej fermentacji ilość zalewy nieco opadnie i wtedy należy sprawdzić czy ogórki są całkowicie pokryte zalewą. W miarę potrzeby

ilość zalewy uzupełnić” (Poradnik Gospodyni – „Ogórki kwaszone”, praca zbiorowa 1970 r.).

Wygląd, zapach, smak...

Prawidłowo ukiszone ogórki nadnoteckie powinny być błyszczące i równomiernie wybarwione. W konsystencji, muszą być jędrne i chrupiące, a w smaku kwaśne, charakterystyczne dla ogórków kiszonych z wyczuwalnym aromatem zastosowanych przypraw. Nie powinniśmy czuć żadnych obcych zapachów.

Ogórki kiszone nadnoteckie zostały wpisane na ministerialną listę produktów tradycyjnych we wrześniu 2013 roku. Obecnie ich produkcją zajmuje się gospodarstwo rolne pana Henryka Sondej z Lipiek Wielkich.

Spotkanie z tajemniczym nieznajomym

Podczas pięknego spokojnego wieczoru wyruszyłam na spacer do lasu. Ta podróż okazała się bardzo tajemnicza. Kierując się w głąb lasu, usłyszałam dziwne odgłosy dochodzące z oddali. Gdy podchodziłam coraz to bliżej do miejsca skąd dochodził odgłos, który tak mnie zaniepokoił, ten stawał się coraz głośniejszy. Postanowiłam iść przed siebie. Nagle dźwięk ucichł... Na dużym konarze spróchniałego drzewa zobaczyłam błyszczące czarne ślepie, obserwujące mnie z oddali. Wielkie oczy odezwały się tym samym głosem, za którym podążałam. Podeszłam bliżej w celu sprawdzenia do kogo należą te wielkie czarne oczy, które wywołały we mnie aż taką ekscytację. Nie mogłam uwierzyć własnym oczom, tajemniczym nieznajomym okazała się sowa, a w zasadzie puszczyk...

Charakterystyka

Puszczyki są średniej wielkości i bardzo zmienne kolorystycznie. Mogą być barwy szarej, brązowej, rdzawo-brązowej, rdzawej lub szarobrunatnej. Nie posiadają tak charakterystycznych „uszu” z piór, jak sowa uszata. Puszczyki mają dzióbek bladooliwkowy, oczy bardzo duże z czarnymi

tęczówkami. Nogi mają opierzone aż po końce palców i bardzo krótki ogonek. Odgłos, który prowadził mnie do spotkania z tajemniczym nieznajomym był charakterystyczny dla samicy puszczyka. Dźwięk rozlegał się po całym lesie, co kilka sekund powtarzało się „kjuwik...” „kjuwik...” „kjuwik...”. Natomiast samce puszczy-

ka wydają dźwięk brzmiący jak długie „huuuuu” z krótką przerwą, następnie kilka urwanych przyciszonych dźwięków „hu” i na sam koniec znów dźwięk długiego „huuuuu”.

Nocny Marek i smakosz

Tajemniczego nieznajomego spotkałam wieczorem, gdy już było ciemno. Ze względu na to, iż puszczyki prowadzą nocny tryb życia, są aktywne od zmierzchu do świtu. Sowy te są samotnikami i pozostają w swoim terytorium przez cały rok. Mam nadzieję, że podczas kolejnego wieczornego spaceru spotkam go jeszcze raz, ale już bez strachu, ponieważ będę już wiedzieć kto obserwuje mnie z oddali. W dzień puszczyki kryją się w dziuplach i szczelinach, więc w ciągu dnia trudno je zauważyć. Puszczyki polują i żywią się między innymi myszami, nornicami i innymi gryzoniami, a także owadami, zwłaszcza chrząszczami. W ich diecie dominują gatunki, które zasiedlają ich terytorium, kto wie, może podczas spotkania z tajemniczym nieznajomym byłam świadkiem jego polowania na kolację.

W Polsce puszczyki objęte są ścisłą ochroną gatunkową. Rolą parków krajobrazowych jest chronienie ich np. poprzez zachowanie starych dziuplastych drzew, które ptaki te zasiedlają w celu wyprowadzenia lęgu. Serdecznie zapraszamy do odwiedzenia Lubuskich Parków Krajobrazowych w celu pogłębienia wiedzy oraz poznania bliżej otaczającej nas natury.

Jolanta Witkowska
Strażnik w Krzesińskim
Parku Krajobrazowym

KONKURS

NAJŁADNIEJSZE GOSPODARSTWO

AGROTURYSTYCZNE

WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO W 2024 ROKU

Zapraszamy właścicieli gospodarstw agroturystycznych z województwa lubuskiego do udziału w konkursie organizowanym przez Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku.

Zgłoszenia przyjmujemy do 31.05.2024 r.

Regulamin i karta zgłoszenia do pobrania na stronie www.lodr.pl

Zapraszamy

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
Joanna Kasprzak-Dąbrowska
tel. 68 385 20 91 wew. 324, tel. 513 978 902

Kalsk 91, 66-100 Sulechów
j.kasprzak@lodr.pl
www.lodr.pl

Krzysztof Roślik
LODR Kalsk
k.roslik@lodr.pl

Mimo powszechności i częstych obserwacji „przeciętny Kowalski” wie o nim zadziwiająco mało. Ponadto w społeczeństwie utrzymuje się stereotypowa opinia, że sarna i jeleni to to samo. Jest to oczywiście nieprawda. Sarna nie jest żadną żoną jelenia. To całkiem inny gatunek zwierzęcia!!!

Sarna

Dorosły kozioł (samiec sarny) ma ok. 140 cm długości, 75 cm wysokości w kłębie i osiąga wagę ok. 25 kg. Koza (samica sarny) jest znacznie mniejsza. Poroże kozła, zwane parostkami, ma z reguły trzy krótkie odnogi, więc rzadko kiedy przydaje się w walce. Sarna, gdy poczuje zagrożenie, może szczeknąć wydając głos podobny do psów.

W warunkach leśnych sarna żywi się roślinami, liśćmi i pędami drzew, krzewów i krzewinek. W pokarmie sarny polnej przeważają rośliny uprawne, z udziałem dochodzącym nawet do 70%. Dienne zapotrzebowanie pokarmowe sarny waha się od 2 do 4 kg masy zielonej.

Dojrzałość płciową sarna osiąga przeważnie w wieku ok. 14 miesięcy, a więc w drugim roku życia. Okres godowy przypada najczęściej na drugą

Sarna, a konkretnie sarna europejska, jest najmniejszym przedstawicielem jeleniowatych w naszym kraju. Najlicniejsza populacja tego gatunku występuje w zachodniej i centralnej Polsce. W środkowej części Polski, na obszarach stricte rolniczych, ubogich w większe kompleksy leśne, wykształcił się swoisty ekotyp sarny polnej. W przeciwieństwie do swoich leśnych kuzynek, nie chronią się po lasach, a w okresie mroźnej zimy szukają schronienia w zagłębieniach terenu lub w śródpolnych remizach.

połowę lipca i pierwszą połowę sierpnia. W przypadku spotkania się przy tej samej kozie dwóch równorzędnych, co do siły i wieku kozłów, niejednokrotnie dochodzi między nimi do walki. Kozy, które z jakiś przyczyn nie zostały pokryte w okresie rui zasadniczej, pod koniec listopada lub na początku grudnia przystępują do rui dodatkowej. Jedna koza rodzi zazwyczaj jedno lub dwa kozłeta, które wodzą za sobą przez cały rok.

Na ciekawostkę zasługuje fakt, że najbardziej wyostrzonymi zmysłami sarny są węch i słuch. Wzrok zajmuje dopiero trzecie miejsce. Dlatego

z powodu bezpieczeństwa własnego, ustalenie kierunku wiatru jest dla sarny rzeczą bardzo istotną. Pod wiatr sarna wietrzy na odległość ok. 300 m. Świetnie pływa, myląc tropy i gubiąc pościg podczas ucieczki.

Śmiertelność wśród saren jest duża. Na redukcję naturalną saren składają się m.in. presja drapieżników, pasożytów i chorób oraz wybitnie niesprzyjające warunki pogodowe, a także wiele czynników związanych z działalnością człowieka. To postępująca mechanizacja i chemizacja rolnictwa, ruch drogowy oraz pozyskanie łowieckie. Ofiarą drapieżników padają osobniki i młode i dorosłe, jednakże groźnymi wrogami dla tych ostatnich są tylko wilki, rysie i wałęsające się większe psy. Niestety, nadal wiele małych kozłat ginie pod nożami kosiarek stosowanych w rolnictwie.

Gdy latem znajdziemy młodą sarenkę, nie dotykajmy jej pod żadnym pozorem. To nie jest żadna osierocona sarenka! Jej matka najpewniej przeżyła, że się zbliżamy odeszła od młodego i nadal je i nas obserwuje z bezpiecznej dla siebie odległości. Wróci do swego dziecka, gdy tylko odejdziemy.

Kalendarz myśliwski – okresy polowań w maju

Gatunek		Informacje dodatkowe
Sarny	kozły	Od 11 maja
Dziki	wszystkie	Przez cały rok
Lisy	–	Tylko na terenach obwodów łowieckich, w których występuje głuszec lub cietrzew lub prowadzono w ostatnich dwóch latach kalendarzowych zasiedlenia zająca, bażanta lub kuropatwy.
Norki amerykańskie	–	Przez cały rok
Tchórze i kuny	(kuny leśne i domowe)	Tylko na terenach obwodów łowieckich, w których występuje głuszec lub cietrzew.
Szakale złociste	–	Tylko na terenach obwodów łowieckich, w których występuje głuszec lub cietrzew lub prowadzono w ostatnich dwóch latach kalendarzowych zasiedlenia zająca, bażanta lub kuropatwy.
Borsuki	–	Tylko na terenach obwodów łowieckich, w których występuje głuszec lub cietrzew.

HOTEL

Kalsk

HOTEL ODR
KALSK

Centrum konferencyjne

Niezależne sale konferencyjne wyposażone w rzutnik, ekran i nagłośnienie.

Baza noclegowa

Do dyspozycji Gości 58 pokoi z WiFi i TV.

Wyżywienie

Pełne wyżywienie dla Gości indywidualnych i grup zorganizowanych.

Organizacja uroczystości i bankietów

Do każdego zamówienia podchodzimy indywidualnie. Mamy doświadczenie w organizowaniu uroczystości rodzinnych i firmowych.

Doskonałe miejsce wypadowe

Odległości : Zielona Góra 25 km, Gorzów Wlkp. 90 km, Sulechów 5 km,
Świebodzin 15 km, Lotnisko Babimost 23 km, Świecko 60 km.

Atrakcyjne RABATY dla stałych Gości i touroperatorów

Hotel ODR Kalsk 91, 66-100 Sulechów

tel. +48 68 385 20 91 do 96

www.hotelodr.pl

e-mail: kalsk@hotelodr.pl

KUCHNIA CIOCI KRYŚ

Krystyna Talaga
LODR Kalsk
k.talaga@lodr.pl

Zupa z młodej pokrzywy

Składniki

- 3 szklanki młodych listków pokrzywy
- 2 marchewki
- 4 ziemniaki
- 2 listki laurowe
- mielone ziele angielskie
- cebula
- 3 ząbki czosnku
- majeranek, sól, świeżo mielony pieprz
- masło
- śmietana do zabielenia

Przygotowanie

Pokrzywę sparz gorącą wodą (dzięki temu nie tylko usuniesz drobnostrój, ale i pozbawisz pokrzywę charakterystycznego „pieczenia”). W garnku zagotuj wodę z listkami laurowymi, ziele angielskim i solą, drobno posiekanym czosnkiem i warzywami. Pokrzywę i cebulę pokrój, podsmaż na patelni z masłem, majerankiem oraz świeżo mielonym pieprzem. Kiedy warzywa w zupie zmiękną, dodaj pokrzywę i gotuj jeszcze przez chwilę. Dopraw do smaku ulubionymi ziołami. Żeby zrobić zupę krem, zmiksuj ją w blenderze. Tuż przed podaniem na dnie talerza rozprowadź łyżkę śmietany i na tak przygotowany podkład wlej zupę.

Wiosna na talerzu

Salatka z mniszkiem

Składniki

- 60 g chudego wędzonego boczku
- 2 ząbki czosnku
- ocet z czerwonego wina
- 4 jajka
- 3-4 solidne garście listków mniszka
- sól i pieprz

Sposób przygotowania

Pokrojony w paski boczek zarumień na patelni z roztartym czosnkiem. Podlej odrobiną octu winnego, by rozpuścić to, co przywarło do patelni w trakcie smażenia, odstaw w ciepłe miejsce. Starannie umyte i poszarpane na kawałki liście mniszka rozłóż na talerzu, dopraw solą i pieprzem. Ugotuj jajka na twardo, pokrój na ćwiartki i rozłóż na listkach mniszka, następnie sałatkę posyp zrumienionym boczkiem i polej tłuszczem z patelni.

Ciasto z rabarborem i cynamonem

Składniki:

- 4 jajka
- 1 szklanka cukru
- 1/2 szklanki oleju rzepakowego
- 1 i 1/2 szklanki mąki pszennej
- 1 łyżeczka proszku do pieczenia
- 1/2 łyżeczki sody
- 1 łyżeczka cynamonu
- 500 g rabarbaru

Przygotowanie:

Jajka wbij do miski, dodaj cukier i ubijaj na najwyższych obrotach około 10 minut. Musi powstać puszysta, jasna masa. Stopniowo, cienkim strumieniem, dodaj olej cały czas miksując. Mąkę przesiej z proszkiem do pieczenia, dodaj sodę i cynamon. Następnie dosypuj w trzech częściach do masy jajecznej miksując delikatnie – tym razem na najniższych obrotach. Tortownicę o średnicy 26 cm posmaruj masłem, na spód wyłóż papier do pieczenia i wylej na nią ciasto. Rabarbar pokrój na około 1 cm kawałki, przełóż na ciasto i posyp cynamonem. Piekarnik nagrzej do 180 stopni. Ciasto piecz około 45 minut, do tzw. „suchego patyczka”.

Smacznego!

Siła Wspólnoty

Sukcesy Koła Gospodyń Wiejskich w Podlegórze

Zaangażowanie, wsparcie, integracja – te trzy słowa doskonale opisują działalność Koła Gospodyń Wiejskich w malowniczym Podlegórze. Pod przewodnictwem Pani **Ewy Marcinkiewicz**, (doświadczonej liderki z ponad dwudziestoletnim doświadczeniem w branży IT), grupa 13 niesamowitych kobiet postanowiła zrealizować ambitny plan: stworzenie KGW, które będzie sercem lokalnej społeczności.

Joanna Kasprzak-Dąbrowska
LODR Kalsk
j.kasprzak@lodr.pl

Na początku była kuchnia...

Podlegórz to położona na wzgórzu niezwykle urokliwa miejscowość, gdzie natura splata się z wiejskim spokojem. Otoczona licznymi polami, lasami i rzeką, ta wiejska enklawa oferuje zarówno mieszkańcom, jak i odwiedzającym piękne tereny do spacerów i relaksu na łonie natury. W Podlegórze drzemie ogromny potencjał, który członkinie Koła postanowiły wykorzystać. Oficjalne rozpoczęcie działalności Koła Gospodyń Wiejskich w Podlegórze miało miejsce we wrześniu 2022 r. Motywacją do jego utworzenia była lokalna sala wiejska, choć wyposażona w fantastyczną kuchnię, często stała pusta i nieużywana. Obiekt ten był wykorzystywany bardzo rzadko, jedynie na imprezy okolicznościowe. Dlatego też jednym z pierwszych zadań Koła było zadbanie o salę i doposażenie kuchni w najpotrzebniejszy sprzęt. Zazwyczaj Koła Gospodyń Wiejskich są kojarzone z gotowaniem i pieczeniem – jest to ważny element działalności większości KGW. Dla Koła w Podlegórze kuchnia stanowi miejsce spotkań lokalnej społeczności. Warsztaty kulinarne i rękodzielnicze stanowią kluczowe obszary działalności Koła. Głównym celem, jaki mu przyświeca, jest integracja mieszkańców i zaangażowanie

ich we wspólne działania, a warsztaty są ku temu najlepszą okazją. Dlatego też dzięki staraniom członkiń KGW w Podlegórze, sala znowu tętni życiem, stając się miejscem warsztatów kulinarnej i artystycznej twórczości. Jednakże członkinie Koła nie odniosłyby sukcesu bez zaangażowania partnerów i mężów, którzy aktywnie je wspierają w podejmowanych działaniach.

Coś dla starszych...

Warsztaty organizowane przez KGW w Podlegórze mają otwarty charakter – są dostępne zarówno dla dzieci, jak i dorosłych. Dotychczas na zajęciach z rękodzieła wspólnie two-

rzyli m.in.: makramy, las w słoiku, stroiki świąteczne, palmy wielkanocne, mydełka glicerynowe, świeczki sojowe i zielniki. Od listopada 2023 roku organizują także cykliczne warsztaty szydełkowania. Taka forma zajęć jest doskonałą okazją do spotkań międzypokoleniowych, które z sukcesem wpisały się w kalendarz wydarzeń mieszkańców Podlegórze.

Szczególnie ważną grupą dla KGW są seniorzy, którzy stanowią znaczną część lokalnej społeczności. Jak twierdzą członkinie Koła, w dzisiejszych czasach, kiedy priorytetem młodych często są praca, pieniądze i zabawa, osoby starsze czują się wykluczone i samotne.

Z tego powodu w 2023 roku KGW w Podlegórzcu wzięło udział w dwóch edycjach programu Fundacji Biedronki „Danie Wspólnych Chwil”, organizując łącznie sześć spotkań dedykowanych osobom starszym z najbliższej okolicy. Na każdym z nich seniorzy delektowali się smacznym poczęstunkiem oraz cieszyli się ogromną dawką pozytywnej energii, która rozpromieniała atmosferę wydarzenia. W tym roku KGW planuje wziąć udział w trzeciej edycji programu, co pozwoli na organizację kolejnych sześciu spotkań dla najstarszych mieszkańców Podlegórzca i okolic. W planach są m.in. potańcówki, pikniki wakacyjne, spotkanie andrzejkowe i spotkanie wigilijne. Warto dodać, że zabawy taneczne dla seniorów stały się obowiązkowym elementem programu imprez organizowanych na sali wiejskiej.

...i dla młodszych

KGW podejmuje również inicjatywy dedykowane najmłodszym mieszkańcom Podlegórzca. W kalendarz stałych działań wpisały się m.in. spotkania mikołajkowe, bale karnawałowe dla dzieci, spotkania w ramach ferii zimowych i letnich. Członkinie Koła zorganizowały dzieciom m.in. warsztaty kulinarne, na których wspólnie przygotowali pizzę, zapiekanki, gofry i ciasto z jabłkami. Dodatkowo, w bieżącym roku, na terenie boiska do piłki nożnej po raz drugi odbyło się „Rodzinne Poszukiwanie Jajek Wielkanocnych”. Natomiast w czerwcu 2024 (podobnie jak w ubiegłym roku) Koło planuje organizację festynu rodzinnego z okazji Dnia dziecka.

Celem KGW jest również zachęcanie mieszkańców do udziału w akcjach społecznych. W minionym roku w ten sposób wspólnie odnowili plac zabaw. Dzieci do dyspozycji dostały pędzle i farby, odmalowały huśtawki, drabinki, ławki i karuzelę. Dzięki samodzielnej pracy bardziej szanują te wszystkie sprzęty, bo wiedzą, ile wysiłku włożyły w to zadanie. Członkinie koła wraz z mieszkańcami uprzątnęły

także teren wokół sali wiejskiej i posadziły rośliny, które tej wiosny bardzo cieszą oko przechodniów.

EKO KGW

Ekologia stanowi istotny element działalności KGW w Podlegórzcu. Realizując swoje zadania Koło promuje postawy proekologiczne wśród mieszkańców. W 2023 roku w ramach „NOWEFIO - lubuskie lokalnie” zrealizowano projekt „Jedzenie szanujemy i nic nie marnujemy”. Zorganizowano warsztaty kulinarne w duchu „zero waste”, na których pokazano dzieciom i dorosłym, jak z tzw. resztek jedzenia można przygotować smaczne i pełnowartościowe potrawy. W 2023 r. KGW wzięło udział w konkursie organizowanym przez Fundację Pomaganie Krzepi w ramach programu „Ekogospodyni”. Z całej Polski wpłynęło 350 wniosków i KGW w Podlegórzcu, jako jedno spośród 22 Kół, otrzymało grant. W ramach projektu zorganizowano cykl warsztatów ekologicznych Eko-Cuda oraz spotkań edukacyjnych Eko-Kino. Ponadto w ramach projektu zakupiono także zbiornik na wodę deszczową o pojemności 500l, który został zamontowany przy sali wiejskiej. Dzięki temu działaniu mieszkańcy mają okazję przekonać się, ile wody deszczowej z dachu sali można zebrać i później wykorzystać do podlewania roślin posadzonych wokół budynku.

KGW w Podlegórzcu ma przygotowany plan zadań do końca roku i jego członkinie mają pewność, że mieszkańcy będą w nich chętnie uczestniczyć. Każde kolejne spotkanie i realizacja nowych wyzwań sprawia, że wszyscy uczestnicy bez względu na wiek mają szansę samorozwoju. To wszystko wzmacnia przekonanie członkiń Koła, że warto się angażować, a dobro powraca ze zdwojoną siłą.

Plany

W najbliższym czasie KGW planuje między innymi organizację spotkań z seniorami, warsztaty dla dzieci, na których przygotują prezenty-niespodzianki z okazji Dnia

Matki, festyn rodzinny z okazji Dnia Dziecka, remont sali wiejskiej, warsztaty plecionkarskie, na których wraz z mieszkańcami nauczą się wyplatać kosze z wikliny.

Pomimo, że działalność KGW w Podlegórzcu obejmuje szeroki wachlarz inicjatyw, które przyczyniają się do rozwoju lokalnej społeczności i realizacja zadań nie skupia się na tradycyjnym gotowaniu i pieczeniu, to potrafią przygotować smaczne potrawy.

Biała kietbasa z jajkiem w cieście francuskim

Składniki:

- ❖ 70 dag kietbasy białej surowej
- ❖ 1 ciasto francuskie
- ❖ 4-5 jajek ugotowanych na twardo
- ❖ 1 łyżka majonezu
- ❖ 1 łyżka tartego chrzanu
- ❖ pół papryki czerwonej i pół papryki żółtej
- ❖ 1 cebula
- ❖ 1 pęczek natki pietruszki
- ❖ 1 łyżka mąki ziemniaczanej
- ❖ 1 łyżka bułki tartej

Przygotowanie:

Cebulę i natkę pietruszki drobno posiekaj. Paprykę pokrój w kostkę. Białą kietbasę wyjmij ze skórki i przetóż do miski. Dodaj cebulę, paprykę, posiekaną natkę pietruszki, majonez, chrzan, bułkę tartą i mąkę ziemniaczaną. Całość dokładnie wymieszaj. Na blaszce rozwiń ciasto francuskie i wyłóż na jego środek połowę mięsa. Poukładaj jajka jedno za drugim na środku pieczenia. Całość przykryj pozostałym mięsem. Na wierzchu rozłóż pozostałe ciasto i dokładnie sklej brzegi, wypuszczając całe powietrze ze środka. Posmaruj ciasto roztrzepanym białkiem jajka. Całość piecz ok. 45 min. w temp 180°C. Jeśli po tym czasie ciasto nie będzie miało złotego koloru, zwiększ temperaturę do 200°C i piecz kolejne 10-20 minut pilnując, aby się za mocno nie przypiekło. Podawaj na ciepło lub zimno.

Grupa Śpiewu Białego DREWNO

Jacek Stefanowicz
LODR Kalsk.
j.stefanowicz@lodr.pl

Śpiew biały jest typowy dla muzyki ludowej, nie jest kształcony w szkołach muzycznych, chociaż istnieją stowarzyszenia (często nieformalne) uczące białego śpiewu. Spotykamy go w muzyce folklorystycznej wielu zakątków świata. Biały śpiew występował w Polsce, Ukrainie, Białorusi, Bułgarii. Obecnie można zaobserwować powrót do białego śpiewu, jako części muzyki folkowej, ale także jako spontanicznej formy ekspresji.

Historia grupy DREWNO sięga 2009 roku i warsztatów śpiewu białego, które przygotowała i prowadziła Fundacja OVO dla Kultury i Edu-

Śpiew biały, zwany także *śpiewokrzykiem*, to specyficzny rodzaj śpiewu. Maksymalnie otwarte gardło, powoli wypychane powietrze przez przeponę i użycie wszelkich możliwych rezonatorów – cząstek krtaniowych, kości jamy ustnej oraz to co w obrębie głowy i gardła nazywamy jamami powietrznymi. Przy prawidłowym, wyuczonym użyciu tych wszystkich elementów, uzyskamy efekt śpiewu białego. Ten rodzaj śpiewu to wizytówka grupy śpiewu białego DREWNO, o której opowiemy w tej części cyklu Wieś Kultury.

kacji. Zachwyty nad ukraińską grupą „Drevo”, oraz nad tym co daje nam drewno i z czym się może kojarzyć – ciepło, tradycja, czas, przemijanie – to zdecydowało o takiej a nie innej nazwie grupy.

Pieśni wykonywane przez DREWNO techniką śpiewu białego, to

utwory w ich brzmieniach naturalnych. Tak właśnie brzmiały te pieśni wiele, wiele lat temu, kiedy były śpiewane na wsiach, w naturalnych warunkach. Jak sam zespół przyznaje, zdarzają się sytuacje, że oryginalne wersje utworów są tak trudne, że wręcz niemożliwe do odtworzenia. Wtedy

DREWNO pozwala sobie na wprowadzenie drobnych zmian w postaci zwolnienia tempa czy delikatnej zmiany tonacji. Zawsze jednak utwory te wykonywane są z szacunkiem, sercem, żywiołowo i pełnym oddaniem tradycji i technice śpiewu białego.

Każdy koncert to wielka uczta dla miłośników tradycji, ludzi ceniących spuściznę przodków naszych i naszych sąsiadów. W repertuarze DREWNA znajdziemy wielogłosowe pieśni wschodniosłowiańskie, głównie polskie, ukraińskie, białoruskie, rosyjskie i bałkańskie. Pieśni pochodzą z okresów odległych, z XVII-XIX wieku, niektóre to pieśni przedchrześcijańskie. Specjalnością grupy są ludowe pieśni liryczne, obrzędowe, kupalne, weselne, kolędy, pieśni wykonywane przy pracy np. żniwne i biesiadne, w rozumieniu biesiady i świętowania starosłowiańskiego.

Zespół stale podnosi swoje umiejętności w zakresie śpiewu białego korzystając ze wsparcia niekwestio-

nowanych autorytetów w tej tematyce. Są wśród nich między innymi Olga Jemialjanczyk z Białorusi – antropolog, pracownik Uniwersytetu w Połocku, kierownik artystyczny zespołu „Guda”, Oksana But z Ukrainy, wokalistka zespołu „Wołodar” czy Zane Šmite z Łotwy – etnomuzykolog, instruktor śpiewu białego na Łotewskiej Akademii Muzycznej w Rydze.

Zespół występuje na wielu imprezach folkowych, gdzie zazwyczaj jest jedynym lub jednym z nielicznych śpiewających w technice śpiewu białego. Najczęściej grupę można zobaczyć, a przede wszystkim posłuchać w naturalnym otoczeniu starych chat w Muzeum Etnograficznym w Ochli, występowali także podczas cyklu koncertów Wieczory u luteranów, każdego roku pojawiają się na różnych koncertach kolęd i pastorałek. Zespół nie unika także akcji charytatywnych i często swym śpiewem wspiera inicjatywy mające na celu pomoc potrzebującym, w tym także i bezdomnym czworonogom. Obecny

skład grupy śpiewu białego DREWNO to: Honorata Dolińska, Dominik Doliński, Anna Grygoruk, Małgorzata Korzeniowska, Ewa Lewandowska, Marta Olborska, Barbara Sibila, Alicja Szafran, Anna Szczęsna-Szeib, Artur Wiszniewski.

LODR KALSK
REKLAMA
 w
Lubuskich Aktualnościach Rolniczych
 od
222 zł.
 e-mail: redakcja@lodr.pl
 tel. 68 385 20 91, 515 091 329

KONKURS DORADCA ROKU

KONKURS
DORADCA
ROKU
2024

W Lubuskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Kalsku został rozstrzygnięty wojewódzki etap konkursu na "Doradcę Roku 2023". Komisja w składzie: Wojciech Szefner - Lubuski Ośrodek Innowacji i Wdrożeń Agrotechnicznych w Kalsku,

Anna Słowik - Lubuska Izba Rolnicza w Zielonej Górze,

Sylvia Wawrzyniak Bodnar - Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku,

na podstawie regulaminu opracowanego przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie dokonała oceny sześciu zgłoszonych kandydatów. Czterech doradców zostało zgłoszonych przez Kierowników Lubuskich Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego, dwóch doradców do konkursu zgłosił zastępca Dyrektora LODR, Pan Jan Gembara.

Komisja wyłoniła trzy laureatki

- I miejsce Agnieszka Jankowiak - PZDR Świebodzin**
- II miejsce Angelika Cybulska - PZDR Międzyrzecz**
- III miejsce Małgorzata Turowska - PZDR Krosno Odrzańskie**

Pani Agnieszka Jankowiak została zakwalifikowana do etapu krajowego.

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

KONKURS KULINARNY

TARGI ROLNICZE w Głisnie

19 MAJA 2024

BEZY

Kwitną bzy,
a my jemy bezy

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego Głisno 123, 69-210 Lubniewice
Zgłoszenia do konkursu przyjmujemy do 10.05.2024 r.

email: lubniewice@lodr.pl

Regulamin i karta zgłoszenia na stronie www.lodr.pl

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

XXX TARGI ROLNICZE w Kalsku

AGRO - TARG

26 MAJA 2024

KONKURS Urodzinowy tort targowy

Zgłoszenia udziału w konkursie i regulamin na stronie www.lodr.pl

Karty zgłoszeń przyjmujemy do 17.05.2024r.

Joanna Kasprzak-Dąbrowska

tel. 68 385 20 91 wew. 324, tel. kom. 513 978 902

j.kasprzak@lodr.pl

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego Kalsk 91, 66-100 Sulechów

WOJEWODA LUBUSKI
MAREK CYBULA

Patronat Honorowy Marszałka
Województwa Lubuskiego
Marcina Jabłońskiego

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

FAZY KSIĘŻYCA

● ● ● ●

NÓW PEŁNIA MALEJĄCY ROSNĄCY

DOBRY CZAS NA SIEW I SADZENIE

Czas uniwersalnego siania i sadzenia – wybrane gatunki roślin mają jednak szczególnie zalecane dni siewu i sadzenia nieujęte w tym kalendarzu.

**CZAS SPRZYJAJĄCY ROZWOJOWI ROŚLIN,
KTÓRYCH PŁONEM MA BYĆ:**

			
Kwiat	Liść, Łodyga	Owoc, Nasiona	Korzeń

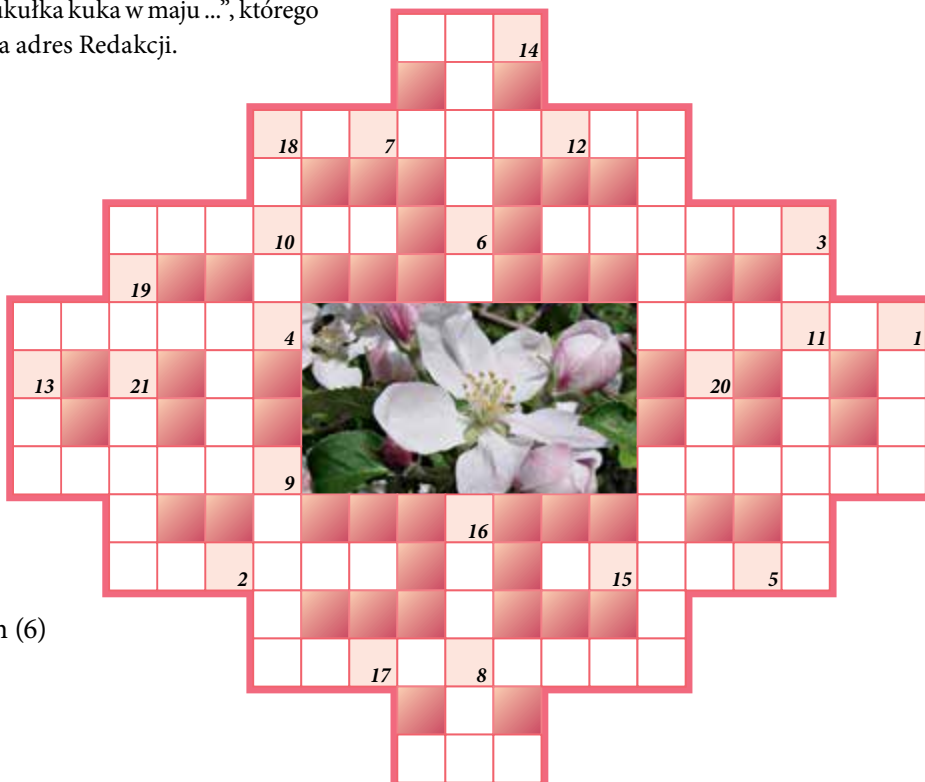
53

Objaśnienia wyrazów podano w dowolnej kolejności (w nawiasie liczba liter w wyrazie). Litery z ponumerowanych pól utworzą rozwiązanie – dokończenie przysłowia polskiego: „Gdy kukułka kuka w maju ...”, którego treść należy nadesłać do 24 maja 2024 r. na adres Redakcji.

OBJAŚNIENIA WYRAZÓW:

- * kozaczki, szpilki (6)
- * przewód (5)
- * niezbędna do telefonu (9)
- * znawca piękna (6)
- * kulą lub młotem (4)
- * narzędzie do młócenia (3)
- * na śniadanie (8)
- * kotka na wierzbie (5)
- * uciecha (6)
- * nielot (3)
- * majątek (6)
- * gra karciana (4)
- * kiosk z warzywami (9)
- * obszar ziemi (5)
- * jezioro na Wybrzeżu Słowińskim (6)
- * przykrywa ścianę (6)
- * kończyny (4)
- * wydział wyższej uczelni (8)
- * ranka przy ustach (5)
- * drzewo liściaste (6)
- * zniewaga (4)
- * przepych, wystawność (6)
- * na broni (6)
- * najlepszy wynik (6)

Krzyżówka nr 5

Rozwiązanie krzyżówki nr 4:

Deszcze częste w kwietniu wróżą, że owoców będzie dużo.

Za prawidłowe rozwiązanie krzyżówki nr 4 nagrodę ufundowaną przez LODR wylosował/a: **pani Jadwiga z Nowego Miasteczka**
Gratulujemy

Chcemy do zabawy

*Nowe cenne nagrody
czekają*

Rebus nr 5

Rozwiązanie rebusu oraz dane dziecka (imię i nazwisko, wiek oraz adres zamieszkania) należy przysłać do 24 maja 2024 r. na adres Redakcji.

Rozwiązanie rebusu nr 4:

Kolorowe tulipany

Nagrodę wylosował/a:

Michał z Deszczna

Gratulujemy

+D

~~K~~ ~~TA~~

~~KL~~

~~Z~~ ~~K~~

~~KO~~ R=J

~~MR~~

UWAGA!! Możecie Państwo przesłać rozwiązanie krzyżówki lub rebusu pocztą elektroniczną na adres: redakcja@lodr.pl

INFORMACJE RYNKOWE

DODATEK DO LUBUSKICH AKTUALNOŚCI ROLNICZYCH **5**

Wszystkie dane zebrano na 20 kwietnia 2024r.

Z lubuskich targowisk /ceny w zł/

Nazwa artykułu	j.m.	Gorzów Wlkp.	Nowa Sól	Sulechów	Świebodzin	Witnica	Żary
Jaja	szt.	1,00 – 1,40	0,70 – 1,20	0,80 – 1,10	1,10 – 1,30	1,10 – 2,00	0,80 – 1,30
Ziemniaki	kg	3,00	2,50 – 3,00	3,00	3,50 – 4,00	2,00 – 3,00	3,50 – 4,00
Cebula	kg	5,00	4,00 – 5,00	4,00	5,00	5,00	4,00
Czosnek	szt.	3,00	2,00 – 3,00	3,00	5,00	3,00 – 4,50	2,50 – 3,00
Marchew	kg	5,00	3,00 – 5,00	4,00	5,00	5,50	4,00
Pietruszka	kg	7,00	8,0 – 10,0	9,00	9,0 – 10,0	9,00	7,00
Pietruszka natka	pęczek	3,00	2,50 – 3,00	2,50	3,50 – 4,00	–	3,00
Buraki czerwone	kg	4,00	3,00 – 4,00	2,50	4,00 – 5,00	3,00	4,00
Por	kg/szt.	3,50**	1,50 – 3,00	4,00	5,00	5,00**	3,00
Seler	kg	7,00	4,00 – 8,00	6,50	9,00	8,00	7,00
Włoszczyzna	pęczek	6,00	7,00	6,00	8,00	6,00	7,50
Ogórek	kg	10,00	14,00	13,50	11,0 – 14,0	20,00	12,0 – 14,0
Ogórek kiszony	kg	16,00	10,00	12,0 – 15,0	–	14,00	–
Cukinia	kg	–	–	14,00	–	12,00	–
Pomidor	kg	16,00	12,00	15,00	–	15,0 – 25,0	16,0 – 23,0
Papryka czerwona	kg	–	–	16,00	12,0 – 14,0	–	16,0 – 19,0
Kapusta biała	kg/szt.	6,00*	2,50 – 8,00	2,50*	2,50 – 3,00	3,00*	3,00*
Kapusta biała kiszona	kg	7,00	6,00 – 7,00	8,00	10,00	6,00	8,00
Kapusta pekińska	kg/szt.	6,00	7,00	9,00	7,00	10,00**	–
Kalafior	szt.	12,00	–	12,00	8,0 – 10,0	17,00	13,00
Brokuł	szt.	–	–	6,50	–	–	–
Sałata	szt.	5,00	4,00	4,50	5,00 – 6,00	6,00	6,00
Szczypior	pęczek	3,00	3,00	3,00	3,50 – 5,00	3,00	3,00
Koper	pęczek	3,00	3,00	3,00	4,00 – 5,00	3,00	3,00
Rzodkiewka	pęczek	3,00	3,00	3,00	3,50 – 5,00	4,00	3,00 – 3,50
Kalarepa	szt.	–	2,50 – 3,00	4,00	–	6,00	–
Pieczarki	kg	10,00	10,00	10,00	12,00	10,00	8,00
Chrzan	kg	–	25,00	20,00	–	–	20,00
Imbir	kg	–	–	–	35,0 – 40,0	–	–
Miód	kg	32,0 – 42,0	40,00	40,00	36,0 – 40,0	36,0 – 46,0	35,0 – 45,0
Jabłka	kg	5,00	6,00	4,50	3,50 – 6,00	3,00 – 5,00	5,00
Gruszki	kg	9,00	–	–	–	8,0 – 10,0	6,00
Truskawki	kg	20,00	18,00	–	–	–	–

Objaśnienie: * - kg ** - szt. *** - pęczek

ZBOŻE PASZOWE

Powiat	jęczmień paszowy cena zł/t		żyto paszowe cena zł/t		owies paszowy cena zł/t		pszenica paszowa cena zł/t		pszenżyto paszowe cena zł/t	
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.
Gorzowski	580	650	500	530	800	800	640	680	580	610
Krośnieński	580	600	500	550	750	750	640	650	580	600
Międzyrzecki	580	600	500	600	x	x	640	640	580	580
Nowosolski	580	600	500	500	x	x	640	640	580	580
Słubicki	580	600	500	500	x	x	640	640	580	580
Strzelecko -Drezdenecki	580	600	500	500	x	x	640	640	580	580
Sulęciński	580	600	500	500	x	x	640	640	580	580
Świebodziński	580	610	500	500	650	650	640	640	570	580
Wschowski	580	600	500	500	x	x	640	640	580	580
Zielonogórski	560	600	460	500	x	x	600	640	570	580
Żagański	580	600	500	500	x	x	640	640	580	580
Żarski	580	600	500	500	x	x	640	640	580	580

Tabela przedstawia kwietniowe ceny zbóż paszowych w województwie lubuskim z podziałem na powiaty.

Z zebranych danych wynika, że cena jęczmienia paszowego wahała się od 560 zł/t w powiecie zielonogórskim do 650 zł/t w powiecie gorzowskim. Cena żyta paszowego kształtowała się na poziomie od 460 zł/t w powiecie zielonogórskim do 600 zł/t powiecie międzyrzeckim. Cena owsa wahała się od 650 zł/t w powiecie świebodzińskim do 800 zł/t w powiecie gorzowskim. Cena pszenicy paszowej oscylowała w granicach od 600 zł/t w powiecie zielonogórskim do 680 zł/t w powiecie gorzowskim. Natomiast cena pszenżyta paszowego kształtowała się na poziomie od 570 zł/t w powiecie zielonogórskim i świebodzińskim do 610 zł/t w powiecie gorzowskim. Zestawienie zostało sporządzone na podstawie cen obowiązujących 18.04.2024 r.

Dane pozyskane z punktów skupu znajdujących się na terenie województwa lubuskiego

OGŁOSZENIA DROBNE

Powiat gorzowski

- ❖ Sprzedam grunty rolne o pow. 12,00 ha (kl. III b-IV-V) wraz z zabudowaniami, cena do uzgodnienia – Mościczki, gm. Witnica, tel. 95 751 54 93.
- ❖ Sprzedam kombajn Bizon REKORD Z058, rok prod. 1988, stan dobry – gm. Kłodawa, tel. 503 823 442.
- ❖ Sprzedam kombajn zbożowy Bizon Rekord z sieczkarnią i stołem do rzepaku – Lubiszyn, tel. 512 975 191.
- ❖ Sprzedam grunty rolne - 12,00ha (kl. IIIB-IV-V) wraz z zabudowaniami, cena do uzgodnienia – Mościczki – gm. Witnica, tel. 95 7515493 [5,6,7]

Powiat krośnieński

- ❖ Sprzedam łubin – gm. Dąbie, tel. 663 635 673.
- ❖ Sprzedam siano i słomę 120/150, waga 450 kg – gm. Dąbie, tel. 663 635 673.
- ❖ Sprzedam grunty orne 10 ha; prostownik transformatorowy 6/1/24 V – 300 PLN; pompę wtryskową SW400 (Bizon) – 600 PLN; betoniarkę 350 l na kołach gumowych – 1500 PLN; betoniarkę 260 l mało używaną – 1800 PLN; kosiarkę do trawy QUATTRO 40, szer. koszenia 52 cm – 300 PLN; silnik trójfazowy 11kW – 600 PLN; hydrofor 200 l nieużywany – 300 PLN – gm. Krosno Odrz., tel. 509 478 057 [3,4,5]
- ❖ Sprzedam siano majowo-czerwcowe w belach 120 x 150 około 500 szt. – gm. Krosno Odrz., tel. 697 958 374.
- ❖ Sprzedam mieszankę owsa z wyką; ok. 18% białka; cena 1,20 zł/kg – gm. Krosno Odrz., tel. 724 453 246.
- ❖ Sprzedam jęczmień paszowy i pszenżyto ozime – gm. Krosno Odrz., tel. 667 471 384.
- ❖ Sprzedam przewracarkę – gm. Dąbie, 721 848 271.
- ❖ Sprzedam bażanty bananowe młode – gm. Gubin, tel. 530 151 875.

- ❖ Sprzedam siano i słomę 120/150, łubin, owies, pług 3-skibowy, 2 ha gruntów ornych – obręb Połupin – gm. Dąbie, tel. 663 635 673.
- ❖ Sprzedam siano w kostkach – gm. Krosno Odrz. tel. 693 874 053.
- ❖ Sprzedam prasę pasową New Holland BR 740; prasę Welger RP 155; prasę Class marka 50; pszenżyto; pszenicę; –gm. Krosno Odrz., tel. 691 695 172. [4,5,6]
- ❖ Sprzedam śrutownik BAK – gm. Krosno Odrz., tel. 505 817 221 [5,6,7]
- ❖ Sprzedam łąkę w miejscowości Gronów – gm. Dąbie, tel. 692 866 467 [5,6,7]
- ❖ Sprzedam przecząsarko-zgrabiarkę do siana 7-miogwiazdową; samochód BUS T4 1992 r. – gm. Bytnica, tel. 661 746 396. [5,6,7]

Powiat międzyrzecki

- ❖ Sprzedam siano i sianokiszonkę w balach. – gm. Pszczew, tel. 693 873 673
- ❖ Sprzedam kombajn Bizon Z50 (w całości lub na części); pług 3-skibowy polski; kosiarkę rotacyjną polską; rozrzutnik obornika „Czarna Białostocka” – gm. Przytoczna, tel. 501 467 080. [4,5,6]
- ❖ Sprzedam prasę rolującą gallignani (do remontu) – gm. Trzciel, tel. 603 781 921. [5,6,7]

Powiat nowosolski

- ❖ Sprzedam 10 t pszenicy ozimej luzem lub workowanej, cena do uzgodnienia – gm. Niegosławice, tel. 795 987 100.
- ❖ Kupię przenośnik ślimakowy, 10 lub 12-metrowy Agro Tom – Stypułów, gm. Kożuchów, tel. 604 321 906.
- ❖ Sprzedam gospodarstwo rolne Piękne Kąty – gm. Siedlisko, tel. 514 423 988.

Powiat słubicki

- ❖ Sprzedam silnik 7,5 kW, Krajęgę 5,5 kW, siewnik Poznaniak, szer. 2,7 m – gm. Górzycza, tel. 95 759 15 08.

ZBOŻA KONSUMPCYJNE I ROŚLINY MOTYLKOWE

Powiat	pszenica konsumpcyjna cena zł/t		rzepak cena zł/t		żyto konsumpcyjne cena zł/t		jęczmień konsumpcyjny cena zł/t		kukurydza cena zł/t		groch cena zł/t		bobik cena zł/t		łubin słodki cena zł/t	
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.
Gorzowski	720	800	1800	1850	530	540	650	650	700	700	1100	1100	x	x	x	x
Krośnieński	720	800	1800	1850	540	600	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Międzyrzecki	720	1050	1800	1850	540	600	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Nowosolski	720	800	1800	1850	540	540	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Ślubicki	720	800	1800	1850	540	540	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Strzelecko-Drezdenecki	720	800	1800	1850	540	540	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Sulęciński	720	800	1800	1850	540	540	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Świebodziński	720	800	1800	1850	540	540	x	x	700	700	850	1000	x	x	850	850
Wschowski	720	800	1800	1850	540	540	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Zielonogórski	720	800	1800	1850	520	540	x	x	650	700	1000	1000	x	x	x	x
Żagański	720	800	1800	1850	540	540	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x
Żarski	720	800	1800	1850	540	540	x	x	700	700	x	x	x	x	x	x

Tabela przedstawia aktualne, kwietniowe ceny zbóż konsumpcyjnych oraz roślin motylkowych w województwie lubuskim z podziałem na powiaty.

Z zebranych danych wynika, że ceny pszenicy konsumpcyjnej w województwie lubuskim wahały się od 720 zł/t w całym województwie do 1050 zł/t w powiecie międzyrzeckim. Cena rzepaku kształtowała się od 1800 zł/t do 1850 zł/t we wszystkich powiatach. Żyto konsumpcyjne było skupowane od 520 zł/t w powiecie zielonogórskim do 600 zł/t w powiecie krośnieńskim i międzyrzeckim. Cena jęczmienia konsumpcyjnego wynosiła 650 zł/t i był on skupowany tylko w powiecie gorzowskim. Cena kukurydzy kształtowała się na poziomie 700 zł/t w całym województwie, poza powiatem zielonogórskim, w którym można było otrzymać minimalną cenę 650 zł/t. Łubin słodki skupowano jedynie w powiecie świebodzińskim, a cena skupu kształtowała się na poziomie 850 zł/t. Cena grochu wahała się od 850 zł/t w powiecie świebodzińskim, do 1100 zł/t w powiecie gorzowskim. Należy wspomnieć, że podane zestawienie zostało sporządzone na 18.04.2024 r.

Dane pozyskane z punktów skupu znajdujących się na terenie województwa lubuskiego

❖ Sprzedam kultywator 5 m i pług 4 skibowy Polski – gm. Rzepin, tel. 607 274 796.

Powiat strzelecko-drezdenecki

❖ Sprzedam pszenicę, pszenżyto, żyto – miejscowość Strzelce Krajeńskie, tel. 667 023 064.

Powiat sulęciński

❖ Sprzedam konny przetrząsacz widłowy do siana oraz kosiarkę konną; pszenicę ozimą 3 t; jaja gęsi i kaczki francuskiej do wylęgu – gm. Krzeszyce, tel. 504 823 461.

❖ Sprzedam grunty orne (do 10 ha) na terenie gminy Lubniewice, tel. 507 197 255.

❖ Sprzedam i dowiozę prosiaki lub zamienię za zboże – gm. Krzeszyce, tel. 509 975 905.

❖ Sprzedam: kombajn zbożowy Bizon Z-056, sieczkarnię jednorzędową do kukurydzy, ładowacz „CYKLOP”, siewnik zbożowy MAZUR szer. roboczą 4,2m, sieczkarnię „ORKAN”, sadzarkę do ziemniaków 2-rzędową (czeska) – gm. Słońsk, tel. 605 329 315.

Powiat świebodziński

❖ Kupię ciągnik Zetor, przystawkę i siewnik do kukurydzy oraz rozsiewacz nawozu – tel. 728 032 907.

❖ Sprzedam słomę – gm. Świebodzin, tel. 662 932 128.

❖ Sprzedam uroczysko 1 ha – Grodziszczce, gm. Świebodzin, tel. 663 411 075.

❖ Sprzedam ziemniaki jadalne i paszowe – gm. Świebodzin, tel. 601 884 531, 693 708 162.

❖ Sprzedam 2 ha ziemi w Boryszynie – gm. Lubrza, tel. 663 411 075.

❖ Sprzedam części do prasy Fortschritt – gm. Świebodzin, tel. 665 510 508.

❖ Sprzedam lub zamienię Prasa Claas 2A wariant 180 – gm. Zbąszynek, tel. 888 102 028.

❖ Sprzedam 15 krów mlecznych rasy HF – gm. Szczaniec, tel. 888 054 437.

❖ Sprzedam agregat uprawowo-siewny, 2,5 m, bierny z siewnikiem 1 m, kompletne osie z kołami do przyczepy HL5, kompletne osie z kołami do HC6, siewnik do nawozu „Motyl”, ciągnik K25 z sinikiem C328, budynek gospodarczy 320 m² z dużym strychem na działce o pow. 40 a – gm. Szczaniec, tel. 783 478 115.

❖ Sprzedam krowy do dalszej hodowli, – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.

❖ Sprzedam części do prasy Fortschritt – gm. Świebodzin tel. 665 510 508.

❖ Sprzedam dom i budynki gospodarcze, siedlisko 0,60 ha koło Świebodzina. Możliwość dokupienia 1,05ha gruntu rolnego – tel. 697 995 821.

Powiat zielonogórski

❖ Sprzedam pszenicę i pszenżyto ozime, owies, ziemniaki paszowe – gm. Świdnica, tel. 664 134 260; 68 32 73 152.

❖ Sprzedam owies, pszenicę, ziemniaki – gm. Sulechów, tel. 603 359 226.

❖ Sprzedam żyto, 20 t – gm. Sulechów, tel. 504 712 948.

❖ Sprzedam opryskiwacz Douven 3400/24 m; bronę talerzową 4 m ciężką; przyczepę HL 8011; przyczepę czeską BSS; kombajn Bizon – gm. Sulechów, tel. 695 568 702.

❖ Sprzedam śrutownik Bąk, betoniarkę 150 l, taczki OHAR – gm. Świdnica, tel. 889 485 429.

❖ Sprzedam zgrabiarkę 7GW – 2 nowe koła; pług 5-cio skibowy „Grudziadz” – nowe lemiesz – gm. Świdnica, tel. 501 105 627

❖ Sprzedam śrutownik bijakowy 11 kW – gm. Babimost, tel. 606 538 410.

- ❖ Sprzedam Silos Bin 60 ton – 2 szt., dmuchawę przewietrzającą i załadowniczą, wentylator R 700, skrzynkę transportową wywrotkę na tuz, przyczepkę samobieżającą (8-10 m³) – gm. Sulechów, tel. 795 989 521.
- ❖ Sprzedam owies i pszenicę – gm. Sulechów, tel. 603 359 226.
- ❖ Sprzedam rozrzutnik obornika Fortschritt T-088; sortownik do sortowania cebuli i ziemniaków – gm. Babimost, tel. 606 538 410.
- ❖ Sprzedam pszenżyto ozime, grykę wysuszoną, oczyszczoną nie pryskaną – gm. Nowogród Bobrzański, tel. 662 902 237.
- ❖ Sprzedam pług podorywkowy 5-skibowy „Grudziadz”, 7 balotów siana dobrej jakości – gm. Świdnica, tel. 501 105 627.
- ❖ Sprzedam kombajn BIZON Z056, stan dobry – gm. Kargowa, tel. 508 053 826.
- ❖ Kupię pług 4-skibowy zagonowy, na zabezpieczeniach sprężynowych lub resorowych – gm. Babimost, tel. 512 505 897.
- ❖ Sprzedam żyto, około 20 t – gm. Sulechów, tel. 722 339 569.
- ❖ Kupię ciągnik rolniczy z silnikiem 4-cylindrowym + TUR Ursus lub Zetor – gm. Nowogród Bobrzański, tel. 793 677 507.
- ❖ Sprzedam pług 4-skibowy obrotowy firmy Krone, skrzynię biegów 3-biegową do ciągnika Ursus 1224 – gm. Sulechów, tel. 601 979 533.
- ❖ Sprzedam ciągnik Ursus C330 wraz z osprzętem – gm. Sulechów, tel. 603 863 835.
- ❖ Sprzedam pszenżyto ozime, jęczmień ozimy, owies, tarczę do drewna 60 cm – gm. Świdnica, tel. 68 327 33 83.
- ❖ Sprzedam owies – gm. Sulechów, tel. 603 359 226. [4,5,6]
- ❖ Sprzedam lub wydzierżawię grunty orne III i IV klasy w miejscowości Pałk – gm. Skąpe, tel. 885 408 348. [4,5,6]
- ❖ Kupię ciągnik C330 z ładowaczem – gm. Babimost, tel. 884 691 309. [5,6,7]
- ❖ Sprzedam dmuchawę do zboża; zmijkę do zboża 5 m; pług 5-cioskibowy do podorywki – gm. Sulechów, tel. 697 854 562. [5,6,7]
- ❖ Sprzedam siewnik do kukurydzy 4-rzędowy Gaspardo rok prod. 2008 – gm. Babimost, tel. 609 797 001. [5,6,7]

Powiat żagański

- ❖ Sprzedam ziemię orną 2,58 ha, Karczówka – gm. Brzeźnica, tel. 694 532 046, 534 006 222.
- ❖ Wynajmę świder zawieszany na TUZ ciągnika, napęd WOM – gm. Iłowa, tel. 888 919 297.
- ❖ Sprzedam owies i grykę ekologiczną z certyfikatem – gm. Szprotawa, tel. 603 110 841.
- ❖ Sprzedam większe ilości mleka koziego oraz młode kózki, sprzedam scenę na platformie podwozowej – Gorzupia Dolna, gm. Żagań, tel. 509 310 641.
- ❖ Sprzedam owies – gm. Iłowa, tel. 516 045 735.
- ❖ Sprzedam łubin pastewny, słodki; śrutownik WIR 10 Kw; silnik 10 kW w komplecie z bijakami do zboża- ssąco- tłoczący. – Chotków, tel. 791 782 664.
- ❖ Sprzedam grunty rolne o pow. 2,58 ha położone we wsi Karczówka – gm. Brzeźnica koło Żagania. Cena do uzgodnienia po wcześniejszym kontakcie – tel. 698 836 730.
- ❖ Sprzedam jarzma porodowe dla macior z korytami – 7 szt. Cena do uzgodnienia – tel. 791 782 664.
- ❖ Sprzedam facelię – tel. 791 782 664.
- ❖ Sprzedam działkę w Dietrichowicach, tel. 698 896 344.

- ❖ Sprzedam sadzonki lawendy odmiany Grosso i Grappenhall, doniczka po 4 zł, w sprzedaży także większe sadzonki, możliwość wysyłki lub dowozu – Silno Małe, gm. Wymiarki, tel. 722 073 825.
- ❖ Sprzedam pług 4 skibowy; kultywator 2,7m; przyczepę D-47 oraz kosiarkę rotacyjną 1,7m – gm. Żagań, tel. 691 983 855.
- ❖ Sprzedam pług 4-skibowy, tryki kameruńskie, jagnięta mieszańce z rasą mięsną, same gubią runo (krzyżówka kamerun+BMC), – gm. Brzeźnica, tel. 605 052 992.
- ❖ Kupię bydło odsadki do dalszego chowu. Płatność gotówką przy odbiorze – gm. Szprotawa, tel. 604 817 761, 601 573 280.
- ❖ Sprzedam 4 działki w Dietrichowicach, – gm. Żagań, tel. 609 981 563.
- ❖ Sprzedam kombajn zbożowy Bizon Super Z056 na szerokich kołach, rok prod. 1988, stan techniczny bardzo dobry, garażowany, posiada ścinacz, wózek na heder – gm. Szprotawa, tel. 539 950 488. [5,6,7]

Powiat żarski

- ❖ Sprzedam działkę rekreacyjno-budowlaną za lasem między górami i stawami, 5 km od Żar – tel. 607 035 344.
- ❖ Sprzedam przyczepę wywrotkę na 3 strony D47, ORKAN-2, opony: 18,4/30; 16,9/28; 900/20; koła: 9,5/32; 9,5/36 – gmina Siedlec, tel. 693 439 340.
- ❖ Sprzedam traktor zabytkowy, sprawny lub zamienię na inny; sprzężarkę śrubową o dużej wydajności; skrzynię do wywrotki 3-stronnej; kombajn CLASS-Compact; rozsiewacz nawozu 2-talerzowy; przyczepę do balotów – gm. Brody, tel. 507 675 637. [4,5,6]
- ❖ Sprzedam nasiona gorczycy, materiał kwalifikowany 12 zł/kg; samochód Hyundai Tucson 4x4, rok prod. 2007, diesel 2.0 – gm. Żary, tel. 602 781 033.
- ❖ Sprzedam rozrzutnik obornika jednoosiowy – gm. Trzebiel, tel. 888 932 311.
- ❖ Sprzedam zboże ekologiczne (certyfikat) owies 1,2 t, gryka 1,5 t, – gm. Lipinki Łużyckie tel. 512 890 136.
- ❖ Wydzierżawię grunty rolne – gm. Lipinki Łużyckie i ościenne gminy, tel. 513 640 259, tel. 505 022 762.
- ❖ Sprzedam siewnik do nawozów lejowy, prasę kosztującą SIPMA 224, bronie 5-polowe – gm. Brody, tel. 503 745 466. [3,4, 5]
- ❖ Sprzedam grykę i pszenżyto – gm. Trzebiel, tel. 606 858 841. [4,5,6]

Pozostałe

- ❖ KUPIĘ zdecydowanie piec „WESTFALKA”, używany w dobrym stanie, odbiorę – tel. 601 768 340. [4,5,6]
- ❖ Sprzedam dom o pow. 100m² usytuowany w Janowcu gmina Małomice powiat żagański. Do domu przylega budynek gospodarczy o powierzchni 140 m² powierzchnia działki 5 arów. Obok duża działka 1,18ha z budynkiem gospodarczym 120 m² i 3 garażami o łącznej powierzchni 120m². – tel. 506 312 318. [4,5,6]
- ❖ Kupię siano z magazynu – gm. Wieleń, tel. 605 747 941.
- ❖ Kupię ciągnik Zetor, przystawkę do kukurydzy, siewnik do kukurydzy, rozsiewacz nawozu – tel. 728 032 907.
- ❖ Kupię sprzęt rolniczy: ciągniki, kombajny, przyczepy, prasy, ładowarki oraz inny sprzęt cały lub uszkodzony, tel. 724 572 225.
- ❖ Sprzedam nostryk ekologiczny – tel. 697 095 290. [3,4,5]
- ❖ Sprzedam ciągnik ZETOR 1993 r., maszyny: śrutownik „Bak”, pompę do szamba z beczką; nowy agregat prądotwórczy; nową zagęszczarkę – gm. Boleszkowice, tel. 604 625 062 [3,4,5]

PRZEDSIĘBIORSTWO NASIENNE
KRZYŻAŃSCY SP. Z O.O.

KARPICKO k. Wolsztyna • ul. Podgórna 21c
tel. 68 384 26 78 • 691 067 324

P O L E C A M Y :

- kwalifikowany materiał siewny zbóż jarych i ozimych ○ ziemniaki sadzeniaki
- pasze i koncentraty firmy Cargill Poland Sp. z o.o. ○ zboża paszowe ○ nawozy sztuczne (bezechlorkowe)
- wapno rolnicze granulowane ○ nasiona poplonowe ○ mieszanki traw (łąkowe, pastwiskowe, trawnikowe)
- profesjonalne czyszczenie i zaprawianie nasion ○ usługi transportowe (wanna i firana) ○ węgiel

CAŁOROCZNY SKUP I SPRZEDAŻ ZBÓŻ PASZOWYCH ODBIÓR WŁASNYM TRANSPORTEM

Zapraszamy od poniedziałku do piątku w godz. 7.00 - 15.00

PRENUMERATA MIESIĘCZNIKA

w 2024 r.

7,00 zł miesięcznie

84,00 zł
rocznie

**PRENUMERATA
WERSJI ELEKTRONICZNEJ
JUŻ
DOSTĘPNA**

**Dla stałych czytelników
do wygrania CENNE nagrody**

Prenumeratę można zamówić również u doradców terenowych w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego lub w Redakcji Lubuskich Aktualności Rolniczych w Kalsku

odcinek dla nadawcy

nr rachunku odbiorcy:

24 1130 1222 0030

nr rachunku odbiorcy cd.:

2053 4720 0004

odbiorca:

**Lubuski Ośrodek Doradztwa
Rolniczego
Kalsk 91, 66-100 Sulechów**

kwota:

zleceniodawca:

tytułem:

opłata:

stempel dzienny:

Polecenie przelewu / wpłata gotówkowa

* niepotrzebne skreślić

nazwa odbiorcy	Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
nazwa odbiorcy cd.	Kalsk 91, 66-100 Sulechów
nr rachunku odbiorcy	24113012220030205347200004
	W P waluta kwota
nr rachunku zlecienniodawcy (przelew)/kwota słownie (wzłata)	
nazwa zlecienniodawcy	
nazwa zlecienniodawcy cd.	
tytułem	
tytułem cd.	
pieczęć, data i podpis(y) zlecienniodawcy	opłata:

Lubuski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Kalsku

*cudze chwalicie,
swoje poznajcie*

Zapewniamy:

- Bezpłatne zamieszczanie ogłoszeń
- Darmową promocję
- Ogólnopolski dostęp do towarów
- Łatwą i wygodną sprzedaż Państwa produktów
- Sprzedaż w cenach i na warunkach przez Państwa wskazanych

Infolinia: 68 385 28 68

**Zapraszamy Państwa do zamieszczenia swoich ogłoszeń na portalu
Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku**

www.lubuskiebazarek.pl